MAGYAR FUTÁR

RAJNISS FERENC LAPJA

UTBAN ALEXANDRIA FELÉ

A MUNKÁSMOZGALMI INTÉZET KÖNYVTÁRA

ÁRA: 20 fillér

Budapest, 1941. június 12.
I. ÉVFOLYAM 3. SZÁM.

Vastag kőfalak tartják hűvösen a kútvizet a sivatag lakott helyein.

Különös, sivatagi ritmust mutat a napégette föld faluépítkezése.

SZÍRIA, A BÉKÉTLENSÉG

A régmult és a legmaibb jelen országa *Szíria,* a világ politikájában most főszerepet játszó francia mandátum-terület. A libanoni hegyek között a hófödte Dzsebel Sanin csúcsokon és a szikkadt, napégette Szír sivatag felett a dicsőséges, misztikus mult dalát zengi, muzsikálja a szél.

Regél a föniciaiakról, a rómaiakról, a hódító arabokról és az Európából idevetődött keresztes vitézekről! Legendákat mond Baalbekről, a régiek Heliopolisáról, ahol Salamon király építtette fel a Napisten templomát és ahol az antik Róma egyik nagy fia, Aelius Antonius Pius császár parancsára 100 éven keresztül folyt a munka, hogy Jupiternek is legyen ott temploma.

Ahol ma hadirepülőgépek zúgnak a levegőben, ahol tankok és légelhárító ágyúk robognak s ahol Beyrutból Damaszkusz felé ágazik el az országút, az egyik sziklán áldozta fel Ábrahám Izsákot, itt jelent meg Saulnak az Úr és innen rugtatott fehér lovával a felhők közé Mohamed, a próféta! És amit felépített Salamon, ahol Bacchusnak és Apollónak áldoztak, ahol latin városok nőttek ki a sziklákból és a sivatag homokjából, ott Omár arabjai pusztítottak, akiket később a perzsák koncoltak fel!...

Szíria sohasem volt a béke földje! Szíriát szerették, gyűlölték, fétették és pusztították az idegenek. Az egyik nép jött, hogy megsemmisítse az ittlakókat, utána pedig mindég sor került a győztesek elpusztítására is. *Szaladdint, Septimus Severust, Thimur khánt és Pál apostolt látta ez a föld, ahol azóta is, minden évszázadban volt egy nagy csata, ha nem kettő, három, vagy négy!* Igen, *a libanoni hegyek,* ezek a fenséges, hosszasan elnyúló, zordon hegyóriások *sokmindent láttak a világ multjából,* mert különös, de így van: az *európai és az afrikai események hullámai mindig átvágtak a Libanonon, Szíria belseje felé!* Damaszkusz falain például a következő rétegek láthatók: az alsó a rómaiak, a középső Nureddin szultán, a felső a törökök idejéből és a legfelső — a drótsövény, a franciáktól származik...

A franciák! Már XIV. Lajosnak sikerült megszerezni Szíria keresztényei felett a protektorátust, később pedig, *1860-ban,* amikor a törökök felfüggesztették a libanoni törzsek autonómiáját, végleg megjelentek Szíria színpadán a franciák. D'Hautpol francia generális 10.000 főnyi sereggel kikötött Beyrutban, a törökök ellen felfázadt druzokat egészen Damaszkuszig verte, hajszolta vissza és amikor a derék francia már arra készült, hogy kikiáltja országa nevében az egész Szíria felett a protektorátust, *a beyruti kikötőben horgonyzó angol flotta parancsnoka felemelte tiltakozó szavát!* Már-már úgy volt, hogy a két európai nemzet kegyetlenül összecsap Szírián és ölremennek Libanonért, amikor Párisból és Londonból a diplomaták visszaparancsolták a viaskodókat. De a franciák majd egy évig Libanonban maradtak és a kínos helyzetben lévő, hálálkodó török szultán alig tudta D'Hautpol tábornokok arra rávenni, hogy a rend helyreállítása után menjenek mégiscsak vissza az akkor nyugodalmasabb Európába. A búcsú csendes volt, a franciák behajóztak, de nem véglegesen: időközben ugyanis, az eltelt 11 hónap alatt mégis megvetették a lábukat. Iskolákat, bankokat és kolostorokat alapítottak, a civilizációnak ezeket az erődjeit, amelyek fennen hirdették a francia hódítást. És még valamit kieszközöltek a török szultánnál: keresztény emirséget a druzok és a maroniták felett. Franciaország tehát megtette azt a lépést, amelynek később meglett az eredménye...

Igen, sohasem volt béke ebben a birodalomban! *Alig 3 és félmillió ember él ezen a földön, a Libanon oldalában és a sivatagi pusztaságban, de mégis milyen sokan vannak — sokan, mert mindnyájan mást akarnak!* A Közelkelet legműveltebb országában, Szíriában, élnek *a keresztény maroniták, a hatalmas druzok, görögök, örmények, mohamedánok, arabok, ördögimádók, jakobiták, vidák és hát mostmár a franciák is.* Vallási, faji és törzsi kérdések csapnak itt szünet nélkül össze s szaggatják szét az erőt, az összefogást! A maroniták keresztény alapon állnak, valamikor szakadárok voltak és az ötödik században egy Maró nevű szerzetes térítette őket ban egy *Maró* nevű szerzetes térítette őket vissza a görög szertartású kereszténységbe. A druzok is szakadárok, csak fordítva: a muzulmán vallástól szakadtak el, őket meg *El Dud* próféta vitte vissza a megreformált izlám szektába. Rajtuk kívül még egy harmadik nagy törzs van, az *anszárok, az őslakók,* akik arab származásúak és az eredeti mozlim vallás követői. El lehet képzelni, hogy ez a 3 törzs, leszámítva a jakobitákat, a koptokat, örményeket és a többi kisebb arab törzseket, mennyire azon van, hogy a saját vallási felfogását érvényesítse a libanoni népek felett... *Ezt használták ki a francia gyarmatosítók, előttük pedig a törökök, majd az első világháború idején az angol diplomaták.*

A franciák megvetették a lábukat, igaz egyelőre csak bankokkal, iskolákkal és kolostorokkal. De jött V. Mohamed szultán bukása, az ifjú törökök felbukkanása és jött a világháború, az arabok élén a legendás *Lawrence* kapitánnyal, a későbbi ezredessel. *Éveken keresztül valahogy elnyomódott a vallási kérdés, a szabad Közelkelet álmai kezdtek lobogni és a szíriai törzsek is belemerültek abba a szép gondolatba, hogy Arábia, megtoldva Szíriával, Libanonnal és Palesztinával: a közelkeleti, ősi népeké lesz!*

1818 októberében, akárcsak 1860-ban, újból megjelentek a hadseregszállító hajók Beyrut kikötőjében. Akkor már a nyugati harctéren ingadoztak az állások, Oroszországban a kommunista eszmék diadalmaskodtak, Törökország összerogyott, mint egy ócska kaptár — felfordult minden az európai népek mezején. *Gouraud francia tábornok érkezett hadseregével a beyruti kikötőbe, partraszállt és elindította a bevonulást a történelmi úton Damaszkusz felé.* Követelte a francia protektorátus elismerését... és mint D'Hautpol tábornok esetében, *itt is majdnem összezörrentek az angol és francia fegyverek.* Akkor még — az öröm, a diadal óráiban — az angol különügynöki hatal Lawrence szép, lírikus költői elképzelését tette magáévá: az arabok legyenek önállóak, legyen az övék az ősi föld! De Gouraud tábornok másként látta a helyzetet, haladt Damaszkusz felé és ugyanakkor egy másik úton az angol Lawrence legendás arab barátja, *Feisal ibn Husszein* érkezett autóján Damaszkuszba. *A puccsista nacionalista abok Feisalt Szíria királyává kiáltották ki.* Másnap Feisal autója már menekült Damaszkuszból, mert a falak mögött felsorakoztak a franciák. *Az angolok nyeltek egyet, mosolyogtak és Feisalt Bagdad felé irányították, ott lett király, mint ahogyan később a bátyja, Abdullah ibn Husszein, Transjordánia fejedelme lett...*

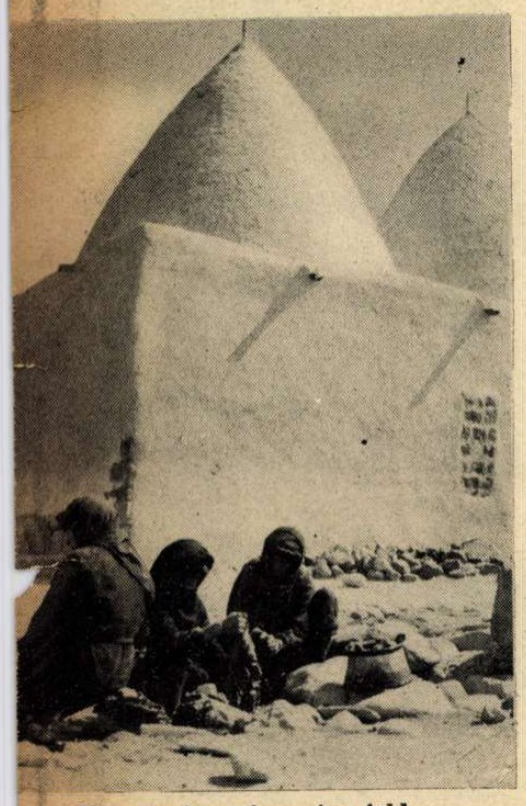

Nagymosás a vízszegény föld falvacskájában.

A módosabbak sakkfigurái a sivatag «méhkas»-házainak primitív formáit utánozzák.

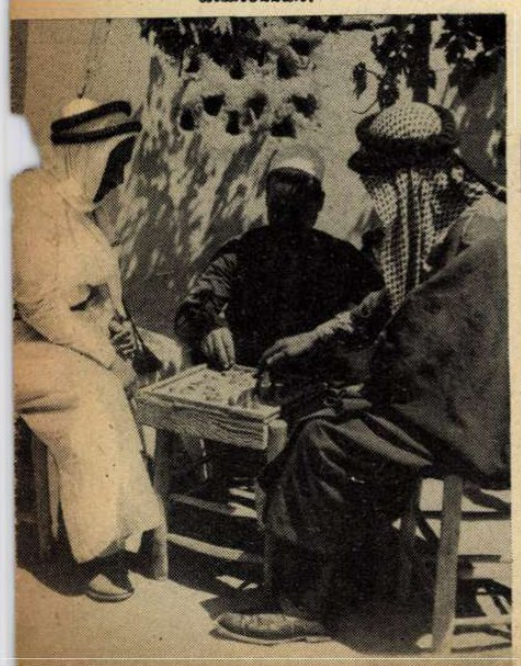

Pihenők, imádkozók, tisztálkodók a damaszkuszi templomudvaron.

Damaszkusz látképe, festői minaretekkel.

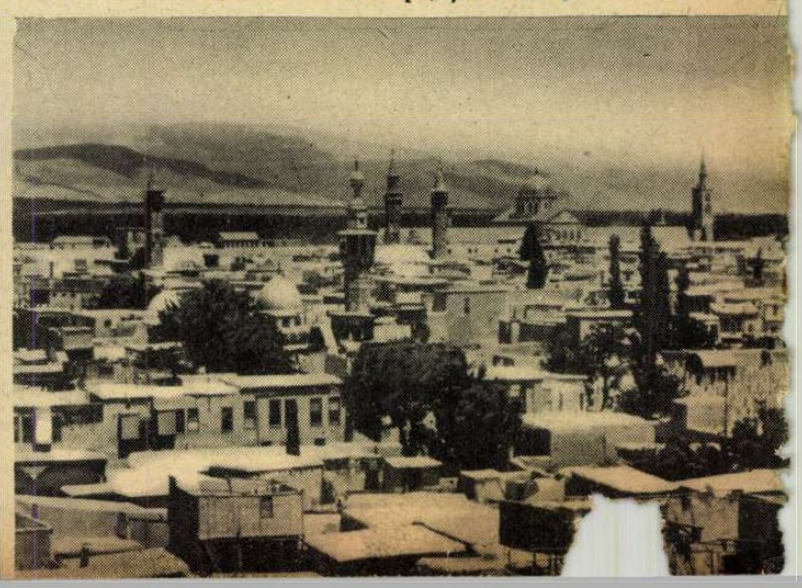

Kezdetleges, félig-gép, félig-ember mérlegszerkezeten mázsálják a gabonát.

Színes, előkelő tarkaság a beiruthi lóversenytéren.

FÖLDJE

Nem, sohasem volt a béke földje Szíria. Gouraud után *Weygand* következett, majd *Serrail,* aki kegyetlen brutalitással fékezte meg a jogaikat követelő druzokat. Mert Szíriában bajokat mindig a *druzok* csinálták. Ők voltak azok, akik 1920-ban a törökkel is, Kemál Atatürk álomból ébredő népével összefogtak a franciák ellen. A rövid ideig tartó török és francia háború után fegyverszünet következett és kivonulás Anatoliából. *1920 április 25-én* pedig, a sanremói határozat értelmében *Szíria francia mandátumterület lett.*

A pacifikálás nehezen ment, de mégis tervszerűen és határozottan. *Hogyan lehet megfékezni a lázongókat?* — ez volt a kérdés és ezért az apró *Szíriát öt részre osztották fel...* Ezek a területek a következők: a Druz állam, *Szultán Atras* pasával az élén, körülötte pedig *Alleouites, Szíria, Libanon és Alexandrette,* a liliputi köztársaságok. Ezeknek az élén katonai kormányzó állt és áll, mert Weygand híres, tömör mondása volt mindig az elv: *«Szíria ne kapjon soha alkotmányt!»* Gouraud, Weygand, Serrail és a mostani *Dentz* voltak azok a katonai kormányzók, főbiztosok, akik tekozatosan igyekezték a libanoni népeket rábírni a jobb belátásra. Erős helyőrségeket kaptak a városok, az utakon pedig drótsövénnyel körülvett, három kilométer távolságban felállított blokkházakat építettek.

A druzok, jóformán évről-évre, így legutóbb 1936-ban és 1938-ban, mindig belefogtak a szabadságharcba. 1925-ben Serrail tábornok heteken keresztül lövette Damaszkuszt, a küzdelem majdnem két éven keresztül tartott és a damaszkuszi élet megbénult, öt hónapon keresztül zárva voltak az üzletek, csendesek és némák az utcák, a házak, csak az ágyúk dörögtek és a fegyverek ropogtak. *Atras* pasának ez a felkelése, a Dzsebel druz harcos népének forradalma nagy áldozatokat követelt Serrailtól. *A hegyek közé küldött 3000 franciából alig száz jött vissza Damaszkuszba!* Atras pasa Ibn Szaudhoz, Hedzsasz és Nedzs urához menekült, legalább nyugalom támadt, de csak rövid ideig, *mert 1938 végén valóságos rémuralom szakadt Szíriára...*

Évekkel ezelőtt *autonómiát kaptak a libanoni népek* és ez az a pont, amelyen nyugodtabban lehet nézni a szíriai problémákat. Erős francia hadsereg áll Dentz tábornok parancsnoksága alatt kiválóan felszerelve és mint tudjuk, itt aránylag legkevesebb a híve *De Gaulle* tábornoknak. Súlyos a helyzet az kétségtelen, mert egyes törzsek bizonyára arra gondolnak, hogy az angolok a szabadságot hozhatnák, de a maoniták, a keresztény bennszülöttek nagy tábora bizonyára azt látja, hogy *a megtépázott, a liberálizmus csődjéből nehezen feltápászkodó Franciaország — mostmár igazabb barát lehet, mint az imperialista eszmékhez csökönyösen ragaszkodó angolok...* Hiszen tudja mindenki, minden szíriai, nemzeti arab vezető, druz és maonita egyaránt, hogy főleg *az angolok voltak azok, akik a sanremói «földosztás» alkalmával azt követelték, hogy apró, zsarátnok államok legyenek az arab félsziget északi részében, mint amilyen Transjordánia, Irak, Szíria és a zsidóknak juttatott Palesztina.* Hogy Angliának nagy és erős hadserege van Transjordániában, Irakban és Palesztinában, az nem kétséges. Anglia után az angol vezérkar a legerősebb és legmodernebb repülőtereket Irakban létesítette, — ezért is sikerült aránylag rövid idő alatt legalább részben megfékezni a kislétszámú irakiak szabadságharcát. De Szíria, minden nehézsége mellett is, *erős francia bázis,* hiszen a békebeli hadsereg létszáma már az elmult években közeljárt a 70.000-hez! *Vajjon mit szállíthattak az utóbbi hónapokban Dentz tábornoknak Franciaországból csapatokban és fegyverzetben?* Beyrutban szálltak partra először a francia hadsereg katonái, D'Hautpol generális vezérletével, másodszor 1918-ban Gouraud tábornok serege. *Most Beyrut előtt, Ciprus és a szíriai part között angol hadihajók cirkálnak!* Nyilvánvalóan azzal a tervvel, hogy adott esetben *Beyrut legyen a támadás egyik főpontja.* Krétán viszont gyülekezik a német légi haderő s a szíriai repülőterekről is különös hírek érkeznek... A méltóságteljes libanoni hegyek újból tanúi lesznek egy nagy birkózásnak, egy nagy, sőt *talán döntő összecsapásnak.* Ami annyiszor remegett a történelem folyamán a levegőben: az angol és a francia érdekek összeütközése, az most már előttünk van, már a vihar szele itt kavarog a levegőben, hogy lezúduljon és a robbanó feszültséget szétverje, összezúzza!

Szíria sohasem volt a béke földje!

(kánya)

Szegényes kínálat, kezdetleges forgalom a terménypiacon.

Nehezen kapargat a tyúk a nyomorult, kis települések »udvarán«.

Sírköveken száradnak a ruhaneműek a városszélen.

Modern gépkocsi az őskorbeli duzzasztókerék tövében.

EGY UR A TENGEREN

IRTA: IZSÁK-GYARMATHY LÁSZLÓ

A délelőtti napfény az óriás hajó teldélzetéről egyszeriben lecsapta a ködöt. Sikosan tiszta volt az egész hajó minden porcikája. Hatalmas tetőterraszaira a karszékeket és szélfogókat nemrég hozták ki, így úszott a városnagyságú alkotmány a portalan és fényes, ünnepies távolságok felé.

A villásreggeli ideje volt ez. Megjelent a terraszon, társasága élén, az államtitkár — zöld trikóselyem kiskabátban, mélypiros pulloverrel, krémszín nadrágjában és magasra emelt fehér arcéllel, kemény, kőfényű apró szemével, tettrekészen és éhesen. Széttárta karját nagy lélegzettel a napfényes víz csillámai felé, aztán sebesen, falánk étvággyal helyetfoglalt a recsegő gyékénykarosszékben. Nem volt ugyan még államtitkár, csak magasabb és benső miniszteri megbízott, de itt úgy kezdték szólítani, s ő hagyta. Úgyis zavarosak az idők. A világrész, amelyet fontos és bizalmas megbízásokkal elhagyott, véres és lángoló háborúban áll, igazán borzasztó; de nyugodtnak, pazar lehetőségűnek és kellemesen naívnak ígérkezik a másik világrész, amely felé hajója tart. Megbízásai kitüntetőek, s tisztában volt saját fellépésének és diplomáciai ravaszságának erejével. Új élet kezdődik számára odaát a messziben, s aránylag fiatalon, mégis magas ranggal indul neki.

A felszolgált meleg pirió, vaj, új retek és sonka a teával olyan kellemes ízzel elegyedett össze a szájában, hogy az államtitkár úgy érezte, valami kis beszédet kell azonnal mondania környezetéhez. Kellemes és boldog közérzeteiben általában szónokolni kívánt, símán forduló szavakkal és ruganyos főtartással.

Barátaim — mondotta, könnyedén lefricskázva ujjairól a piritós morzsáit, majd a levegőbe emelvén tenyerét egy elgondolkozó mozdulattal, — barátaim, most eszembejut a hazámbeli kép, a piros vér és a pusztító piros lángnyelvek! A jelek meggyőznek arról, mekkora fontossággal hárul valamennyiünkre a munka a hazáért, reám és reátok, mindenkire, akik most e hajóval az azur ég, az olívzöld víz látszólagos nyugalmában és kényelmében hajózunk. Nekem a szívem belefájult, hogy meg kellett válnom hazám partjaitól. De megbízásom célja eltölt áldozatossággal, az új és nehéz munka örömével. Ezért a célért tör előre ez a hajó és e hajóval mi, sőt ezért a célért dolgozik lent a hajókazánban, ha öntudatlanul is, a kormos, piszkos fűtő és gépész...

A hajó egyik szolgálattévő tisztje, aki szintén jelen volt az előkelő utas asztalánál fehér és arany díszeiben, most komolyan, szinte szomorúan helyeselt, magasra emelve whyskis poharát. Az államtitkár még egyre beszélt új munkája iránti elszántságáról, arcára szinte kiült az eljövendő önfeláldozás fáradtsága; bár a szenvedélyes szavak szüneteiben öntudatlanul és jólesően érezte, hogy semmi veszély és kimerültség nem vár rá, ellenkezőleg, mert az új világrészben csupán a hatalmas államok közötti adásvételhez kell néhány udvarias és előkelő szót hozzáfűznie, valamint az aláírását hozzáadnia.

Formás és színes kis szónoklata után hirtelen melyen elhallgatott. Körül az elismerő és bókoló arcokat, sőt lazacbőrű, nagyméretű felesége büszkeségét sem látta már, mert a villásreggeli tápláló érzésével gyomrában, most egyszerre melegítően eszébe jutott az alsó fedélközön a kabin, amelyet titokban ő bérelt ki annak a fiatal, sudár leánynak. Végre is semmi kedve sem volt otthagyni ezt a friss ismeretséget a háborúban. Kiszolgálólány volt a pompás G... áruházban, a parfőmosztályon. Ott látta meg s a leány tüstént felismerte újságfényképei után az előkelő miniszteriális urat és már akkor serelmes rajongás, elfogódottság gyult a szemében. Mint a hű kutya, úgy követte aztán az elegáns, remek tartású, halkszavú úr beszédét, majd terveit, hogy: «elvihetné magával, ha akarja, ebből a csunya háborúból valami távoli biztonságba».

Bár a kikötő a behajózás napján éppen repülőtámadás veszélyében állott, s az államtitkár ingerülten habozott is, ne hagyja-e az ördögbe ezt a kiszolgálólányt, hiszen ilyen mindenhol akad, — az utolsó pillanatban mégis elintéztette, hogy a leány felkerül-

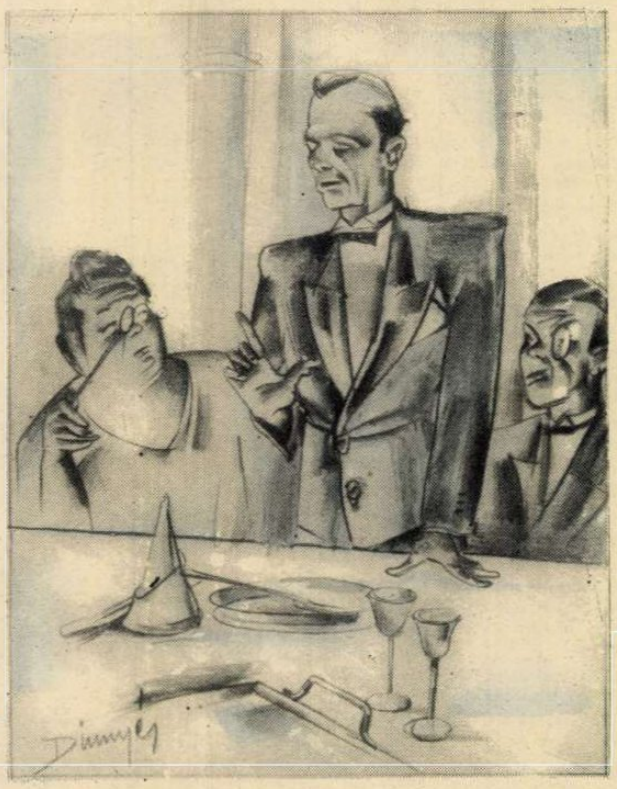

jön a hajóra. Most eszébe jutott, s apró, csillogó, köves szemei elkalandoztak. Jelszót dobott a társaságnak, hogy sétálni kellene valamennyiüknek, «lejárni» a reggelit, mert majd még nem tudnak löncsölni, s maga is elindult a fedélköz felé.

A kisleány soha nem hitt boldogságot érzett, hogy a híres és szép úr itt is felkeresi, törődik vele, kedves hozzá... szerelmes volt bele, a kora-fiatalság élképrázott, gondatlan és éretlen módján.

Estére a társaság tagjai pompás könyveket ajánlottak fel az államtitkárnak. «Oh, köszönöm, ha a munkám enged, olvasgatni fogok talán» — mondotta és visszavonult a könyvekkel a tágas kabinjába. Kellemes, könnyű fáradtságot érzett, az ablakon erős sós levegő áramlott be, a tenger nagy, vérfrissítő, mégis álmosító lélegzete. Dehogy dolgozik, nem bolond, s ugyan mit is dolgoznék... Az ilyen egészen nagyvonalú megbízás, mint az övé, már nem a munka verejtékében viseli jelentőségét, hanem csupán az ő személyes, ünnepélyes fellépésének titokzatos és bizalmas hangsúlyában és szimbólumaiban, amelyre megnyílik a zsilip, hogy tízmilliárdos értékek zúduljanak a parancsolt irányok felé. Ez az élet nagy, bizalmas játéka, amelyhez érteni kell, nyugodt és előkelő fővel. A kuli dolgozik és a szobakonyhás könyvelő izzad természetesen, de az egész Élet nagy irányait megszabó állásokat, amelyek nyilván a civilizáció igazi diadalai, nem szabad lealacsonyítani kicsinyes küzdelmek erőfeszítésével — ezeket gondolta, majd átadta magát az egyik pompás könyv történetének s azután a könnyű fáradtság bódult álmának.

Három vagy négy óra volt, — már senki nem tudhatja, — mikor a vad rázást, fülsiketítő dörrenést követően szirénaüvöltés visított bele a hajó sós, mély álmába. Külön város, — és a rajta élő egy-két ezer embernek talán külön világ volt az óriás hajó, amely most törött derékkal és felszakadt testtel to-

ronymagasat billent, majd ferdén merülni kezdett. Eltévedt, vízsodort akna, vagy torpedó lehetett?...

Végtelen képspengeként villanó fényszórócsóváknál mentőcsónakok bocsátkoztak le, púposra rakva az emberhangyával. A kazán- és gépházak negyvenötfokos melegű poklából felrontottak az éjszaka éles hidegébe a kormos és mezítelen szénlapátoló aszkarik, ezek a kétméteres, gyönyörű, tigristestű páriák. Most a fekete acélöklükkel leütöttek minden útjukba kerülőt és a mentőcsónakokat ők vették birtokba.

Az államtitkár úr egy szörnyű dördülésben és egyetlen pillanatban kísérteties tisztasággal meglátta a fényűzően berendezett kabin sötét sarkában a halált... Egy pillanat elsuhanó végén látta a lazacbőrű, nagyméretű feleségét, a sudár kiszolgálóleányt s a távoli partról integető karriert. A többi már verejtékes, tudatlan bódulat volt.

Az államtitkár hiányos hálóöltözékében ott rohant és botladozott le és föl a fedélzeten, hóna alatt a kölcsönbe kapott igazán pompás könyvekkel. Hiába kísérelték volna megmenteni, egyre futkosott a reflektorok fénykévéiben látszó emberek felé és kérdezősködött, hogy melyik könyvet kitől kapta?

Az elsők közé tartozott, akik a visszavonhatatlan válság pillanatában megőrültek...

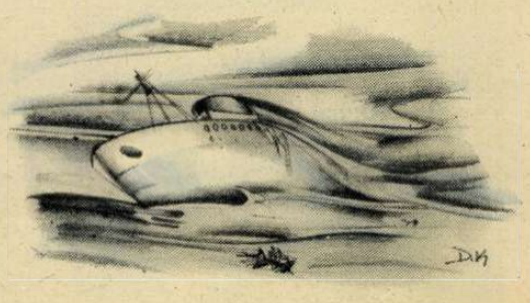

HÉTRŐL HÉTRE

A Magyar Futár

boldog örömmel és hálával köszönti hatalmas olvasótáborát! Eljutottunk az ország minden részébe és fogadásunkra a sokat emlegetett fáradtság és közöny helyett felsorakozott a magyar megértés, a jóindulat és a szeretet. Hiszen a kezdet nehézségeivel verekszünk, hátunk mögött nem áll és ne is álljon a nagytőke, független és szabad újságnak indultunk el a mai nehéz időkben s nem adhatunk mást, csak tisztességes munkát, erős jobboldali világnézetet és magyar álmokat a jövendőről, melyeknek megvalósításáért minden erőnkkel küzdeni akarunk. A siker a dolgozó magyarság lelki tulajdonságait világítja meg. A langyosságot, a tétlenséget únja a dolgozók lelke és nem felfordulásra, hanem a kitartó, következetes, céltudatos cselekedetekre vágyik. A haladásra! A munkaérvényesülésére! Nem igaz, hogy csak a rémregény, a ledérség, az olcsó mulatság foglalkoztatja a tömegeket; nem igaz, hogy külön kell írni az úrnak, a földművesnek és a munkásnak; nem igaz, hogy nincs közös gondolatunk és hitünk: — de igaz, hogy a népi ösztön felfedezi a szellemi hamisításokat s a kor megértésével elfordul a vánnyadt semlegességtől... A siker tanulsága megnyugtat bennünket. Haladunk tovább a magunk útján és fejlődni akarunk, hogy a jobboldali hitet és a nemzeti gondolatot, mostmár olvasóink nevében is képviselhessük. Születés, rang, hatalom, befolyás nem érdekel bennünket, mert osztályt felfelé sem ismerünk. Azokat keressük, akik a hűség és a tudás katonái, bárhol állanak s tudják, hogy a nagy idők még nem alkonyodtak le a történelemben. A magyarság előtt ismeretlen és ismert feladatok meredeznek az égig, évezredet vesztünk, vagy nyerünk ebben az évtizedben s kikovácsolt meggyőződések nélkül nincs győzelem. Ennek a nagy igazságnak magyar táborában meleg otthont találtunk. Köszönet és őszinte hála a fogadtatásért...

A játék végét várjuk

a szociáldemokrácia illetlen rezgelődésében! A Népszava „szocialista versenyt hirdet, 1941-ben... A vidéki városok munkásifjúságához fordul az öreg közlöny s lelkesen magyarázza, hogy ez nem afféle polgári sportszerűséggel folytatott verseny, hanem küzdelem új párttagok szerzéséért öt városon át s az eredmény csábító: „az a sok-sok új elvtárs, aki velünk együtt halad majd az új világ felé...“ A Népszava szerint, „a megnagyobbodott ország városaiban és falvaiban egyre nagyobb erővel halad előre a céltudatos szocialista agitáció. Reméljük, nemsokára elmondhatjuk, hogy impozáns vidéki tömegekkel menetelünk az egész ország munkásságának megszervezése felé...“ Más helyen felszólítja a Népszava az elvtársakat, hogy tűzzék ki a szocialista jelvényt: „Nincs jobb érzés, mint jelvénnyel járni és üdvözletet kapni és üdvözölni azt a sok-sok embert, akiről már jelvénye messzire hirdeti: szocialista vagyok...! Az ember megdörzsöli a szemét és nem hisz a fekete betűknek! Ezek hörögtek volna annyit a jobboldali pártjelvények ellen! Ezek csúfolták a jobboldali köszönéseket? Ezek tiltakoztak a politikai meggyőződés utcai kinyilvánítása miatt? Ezek?... Komolyabb azonban a második kérdés: Mit keres a szociáldemokrácia olyan lázasan a felszabadított területeken? Minden épeszű ember tudja, hogy a cseh, a román, sőt a szerb imperializmus is, szívesen vette, ha az osztályharc gondolata a magyarság körében terjed el s széttépi az utolsó kötelékeket a gyűlölt és félt magyar nép fiai között. Sok minden szabad volt a szociáldemokráciának a magyar vidékeken, amit a 20 esztendeig jogtalanul uralkodó nép tömegeiben bizony nem engedtek meg! Eszköz volt a szociáldemokrácia, sokszor megfizetett uralmi célok érdekében... Ennek a becstelen magyarellenes aknamunkának maradékeredményeit akarja a szociáldemokrácia hasznositani az elsorvadt párt érdekében? Erre rendezi a versenyt, amelyben a polgári sportszerűség nem kötelező? Mutassa meg a szociáldemokrácia az érvényben lévő programját, a sokat szenvedett magyaroknak, amelyben benne van a hadseregellenesség, a papság elleni lázítás, a vallás félreállítása és az osztályforradalom! Ezt a programot tűzze a gomblyukába a szociáldemokrácia, a vöröskalapácsos ember mellé s azt a sok zsidó vezért, akik a törvény szerint kívül állanak már a mozgalmon, de a valóságban a legbensőbb helyeken csellengenek és parancsolnak. A játékból pedig elég legyen!

A bágyadt világítás

szelíd gyertyafénye lengedezi körül azokat a vitákat, amelyeket az utolsó hetekben a régi világot képviselő sajtó rendezett a középoszály, a parasztság és az ipari munkásság viszonyáról, — Szekfü Gyula és a szociáldemokraták szélesre nyílott vonala között. Beszélt a doktor úr, a nagyságos asszony, az olvasott munkás, a falukutató és a történelemtudós; sok mindent hallottunk, sok részletkérdés beállítását helyeseljük, de az egész vita szétfolyt az akaratnélküliségbe s szellemi vizeit beitta a homok. Bármilyen haladó modon próbálja a mult a maga vágyait és törekvéseit beállítani, lényegét megváltoztatni sohasem tudja s ezert a három nagy foglalkozási réteg egymáshoz való viszonyában is csak önmagát keresi, az elernyedt régi erőket próbálja feltámasztani szociális injekciókkal. A vitában az volt a legérdekesebb, amit nem mondottak ki s amit Szekfü Gyula a nagy Ismeretlennek nevez. A világháborúk nyomában a társadalmi átalakulás lépked... Szekfü Gyula hiába int, óv minden földi halandót a sikertelen reformtörekvésektől, hiába nevezi egyelőre jóindulatú kísérletezésnek a mezőgazdasági munkás felemelkedését s csak rossz tréfának ajánlhatja a mai alsó középosztály életformáját követendő példának a föld népe elé. A nagy Ismeretlen dönt! Nem az osztályutánzás a feltörő rétegek feladata, hanem a sajál kiteljesedett magyar életük az új munkamegosztás és a munkaállam kereteiben! Amíg a jelenlegi társadalmi rend elméleti pillérein rendezgetjük el a különböző osztályokat, addig nem tudjuk nagyon okos, de életidegen jó tanácsainkat senkivel elfogadtatni. A nemzet és a munka a jövő pillére! Nem kell középosztály, nem kell munkásosztály és nem kell mezőgazdasági munkásréteg s azonnal megszűnik minden gyötrő gond arról, hogy melyik rész utánozza a másikat. A dolgozók nemzeti egységének társadalmában csak szellemi és fizikai munkások vannak s ez a két szervesen összeépített réteg a technikai haladás minden rendelkezésére álló eszközének igénybevételével termel, él, gondolkodik, javítja életét és közös életformáját, ápolja biológiai állományát, fejleszti a tudományokat és a művészetet s védi az országot — amely az övé. Az egyszerű alapelvek forradalmának korát éljük s a nacionalista gondolat nagyobb biztosíték a „jobb élet felé“ — mint a régi elméletek elmés foltozása...

Az American Hebrew

az amerikai zsidóság lapja, felajánlotta a zsidóság segítségét a demokráciáknak avval az igérettel, hogy „a zsidóságot semmi sem ingathatja meg elhatározásában, mindenét, ha kell Anglia és az Egyesült Államok szolgálatába állítani s áldozatokkal is megvédeni a szabadság mentsvárait...“ Az amerikai zsidó rabbik zsinagógai beszédeit feltünő formában közli minden vasárnap a háborús sajtó s ezek a politikai beszédek a népet, a fajtát, a zsidók egyetemét igérik oda a végső küzdelemhez, de sohasem esik szó arról, hogy a zsidóság csak vallási közösség lenne. Kétségtelen tény, hogy szerte a világban, a pénz, a sajtó, a gazdasági élet és a politikai befolyás elzárt titokzatos tanácstermeiben hatalmas áramlatokban érvényesül a zsidó befolyás, különösen az olyan országokban, ahol a törvény és az államhatalom nem vet gátat a sajátos zsidó szenvedélyek garázdálkodásának. És bármennyire az legyen a látszat, hogy a jelenlegi helyzetben ez a zsidó segítség hasznos, a demokráciák is nagy árat fizetnek majd a segítségért, ha elérkezik a számlázás ideje... Ha úgy fordulna a világ, hogy nagyob csapások nélkül befejezhetnék a háborút s a zsidóság előállhatna az érdemeivel. Mert minden országban úgy kezdődött valahogy a dolog. Először jön az olyan szolgálat, amely meggazdagitja a zsidóságot s azután a tűrhetetlen arrogancia, amely mindennap hálás köszönetet és újabb kiváltságokat követel a vendéglátó néptől, azért, hogy a zsidóság volt szívcs meggazdagodni, a feltörekvő rétegek helyét elfoglalni s az államalkotó nép gúltúráját meghamisítani. Mert mit ér mindez, ha nem szabad pöffeszkedni, nyüzsögni, tolakodni, fontoskodni és az elsőbbségért üvölteni. Amikor ez az elfojthatatlan, beteges zsidó ösztön kitör és eget kér, ahogy Középeurópában történt, akkor tanulja meg Anglia és Amerika, — hogy mi az — antiszemitizmus...

1940 június 11 — KEDD — VII. évfolyam 130. szám

Olaszország háboruba lépett

A Duce százezrek tomboló lelkesedése közben jelentette be, hogy Olaszország hadat üzent a szövetségeseknek

A norvég hadsereg letette a fegyvert, Haakon király Angliába menekült

Nagy szövetségesünk Olaszország, június 10-én fényes ünnepségekkel ülte meg az európai háborúba való belépés első évfordulóját. Dicsőség, hősi önfeláldozás, sok szenvedés és bátran kicsikart győzelem koszorúzza ezt az esztendőt, amelynek során Anglia mindent elkövetett Olaszország leverésére, azért, hogy Németországot hűséges szövetségesétől megfossza s a tengelyhatalmak erejét először a tengeren és a Földközi tenger partjain megtörje. Az évforduló ünnepségein Olaszország új törvényeket iktat be be a fasiszta alkotmányba s ezek a törvények már a megnagyobbodott Olaszország nagyságát hirdetik. *A trianoni határok új szakaszait áttörő magyarság szívvel és lélekkel együtt ünnepel Olaszországgal.*

Egy évvel ezelőtt... A *Palazzo Venezia* előtt a rómaiak százezrei hömpölyögnek. Az eget ostromolja az üdvözlés, amikor a Duce megjelenik az erkélyen s ahogy magasba lendíti kezét, beáll hirtelen a halálos csönd... Visszafojtott roppant izgalomban figyelik a várt, az óhajtott első mondatokat:

»Harcosok! A forradalom fekete ingesei! Olasz férfiak és nők! Halljátok? Ütött az óra, amelyet a végzet jelölt ki hazánknak!... A visszavonhatatlan elhatározások órája! A hadüzenetet már átadtuk Nagybrittannia és Franciaország követeinek!...

Tengerzúgás volt a felelet. Mámoros harci láz kiáradt hullámain harsogott át a beszéd többi szaggatott része: A Duce a megaláztatásokról beszélt, az igéret, a fenyegetés, a zsarolás nyugati reakciójáról s kiszórta a kék olasz ég alá történelmi igéretét:

»Győzni fogunk, hogy meghozzuk végre az igazságos béke hosszú korszakát Olaszországnak, Európának, a világnak!...

Olaszország népe! Fegyverbe! Fegyverbe! Mutasd meg szívósságodat, bátorságodat, értékedet!...«

*

Felejthetetlen volt ez az évfordulóval ünnepelt nap. Milyen távoli már s mennyi szín s emberi nagyság van a felidézésében...

Ezen a napon rendelték el Páris előkészületeit az ostromra. A tenger és az Oise között roppanásig feszült a francia arcvonal. Champagne-ban, a Réthel mindkét partján lángot vetett a csata. Az Argonne-okban és Meuse folyónál egymásra csaptak a páncélosok. A Szajna alsó folyásánál áttörték a németek a hadivonalat s 350 kilométer szélességben dühöngött a harc a szárazföldön és a levegőben, Churchill segítséget igért Franciaországnak s a következő üzenetet küldte *Reynaud* miniszterelnöknek: »A brit erők a legnagyobb támogatást nyujtják abban a nagy csatában, amelyet a francia hadseregek most olyan rendíthetetlen bátorsággal vívnak...«

Svájc fölött légi harcokat jelentenek. Londoni jelentés: A szövetségesek mindenre felkészültek... Kanada hadat üzen Olaszországnak. A pápa imádkozik az igazságért és békéért. A norvég hadsereg lerakta a fegyvert. Haakon király Londonba menekült. Egy elkésett liberális magyarországi újság jelenti, hogy Olaszország nem kezd háborút... Márton Ferenc a drága székely művész meghalt. Reuter jelentés: Amerika a szövetségesek rendelkezésére bocsájtja minden anyagi erőforrását... Hivatalos hazai jelentés: Kacsóh Bálint árkormánybiztost kinevezték államtitkárnak...

Egyetlen nap híreinek óriás halmazata ez. Ezen a napon lépett háborúba Olaszország, — 1940 június 10-én s a Duce igéretét a történelmi év megpecsételte...

Ante Pavelics, a horvát államfő, akit Németországból való visszatérésekor Zágrábban lelkes ünnepléssel fogadtak.

Horvátország új, keleti határait is megállapították

A *Nemzeti Figyelő* írja:

Rajniss Ferenc képes hetilapja:

MAGYAR FUTÁR

Pár héttel ezelőtt a főváros hirdetőoszlopain ízléses plakát jelentette be Rajniss Ferenc új irodalmi vállalkozását s a magyar szellemi élet azóta egy gondosan szerkesztett és szépen kiállított heti folyóirat két számával gazdagabb. Plakátot és lapfejet egyaránt stilizált magyar tatárfej ékesít: a magyar mu't hírvivője serken'ő szavával a jelenbe kiált, a magyar közönség pedig magyar szívébe fogadta a lap két eddigi számából kicsendülő igéket. A »Magyar Futár» friss lendülettel új csapást vágott egy energyar világnézetet sugároz s világos értelmű szavakkal szól a magyar sors égető kérdéseiről.

Helyesen érezte meg, hogy az új világ az ország bástyafalain kopogtat s amikor a megújhodás hite terjed, a társadalmi igazságtevés gondolata hódít s a nemzeti eszme diadalra vár: be kell bocsájtani és reverenciával kell fogadni a kor szellemét.

A »Magyar Futár» a tudományos tolvajnyelv helyett szép, egyszerű magyar beszéddel igyekszik összehozni és egybefogni az értelmiség rétegeket, az ipari munkássá got és a föld népét, s multunk, kultúránk és szabad életünk szeretetében igyekszik szolgálni a magyar jövendőt. Vallja, hogy csak az egymeggyőződésű emberek foghatnak össze nagy munkára s csak a világnézeti kereteken belül van értelme annak, hogy különbségeket személyek, pártok, szervezetek és alakulatok között fegyelmezettség, jószándék és áldozatkészség áthidaljanak. Éppen ezért a »Magyar Futár» nem hirdet összefogást mindenkivel rostálatlanul, mert ez a hamis bankettszónoklás, ez a kebelreborulós füllentés szolgálta ki a legszemérmetlenebbül a tétlenséget, az osztályönzést és a reakciót.

Meg vagyunk győződve, hogy a lelkiismeret és önvizsgálat forrásaiból eredő véleményeket fogunk a »Magyar Futár» hasábjairól olvasni.

Szerkesztőség, közönség és nyomdavállalat a »Magyar Futár» százezres szériái és számottevő sikerei elé bizalommal tekinthet.

BARÓTHY JÓZSEF.

A TÖRTÉNELEM ÉS A ZSIDÓKÉRDÉS

Irta: RAJNISS FERENC

Sokan hirdetik nálunk előkelő fölényeskedéssel azt a veszedelmes tételt, hogy szükségtelen immár a zsidókérdésről vitatkozni, mert törvény szabályozza a megoldást s minden további lépés a végrehajtó hatalom csöndes feladata... Roszszul rejtett célok szolgálatára népszerűsítik ezt a felfogást, olyan érdekeltek, akiknek elmosódott fogalmuk sincs a zsidókérdés sok évezredes komor hátteréről és a magyarság új küzdelmének fontosságáról.

Amikor 1867-ben Magyarország törvénybeiktatta a zsidók polgári és politikai egyenjogúságát, bezzeg nem gondolt a kiválasztott nép arra, hogy véka alá rejtse a nagylelkű ajándékot! Az 1867. évi XVII. t.-c. szónoki emelvény és ugródeszka lett, türelmetlenül hirdetni az elsőbbséget, a kiváltságot, megtámadni szemérmetlen mohósággal az ország régi, tartó erőit, támogatni a beözönlő galiciai fajtestvéreket, megszerezni a gazdasági vezetést, a sajtót, a szellemi irányítást, a kapitalizmust és a szociáldemokráciát, a kormánypártot és az ellenzéket, a bárói rangot és a forradalmi vezérkedést, — mindent, mindent, amit a liberális kor nagydobján árverésre kiüvölthettek a magyar hatalomból. Igy rohantunk vesztünkbe a zsidókommunizmusig s így terpeszkedett el rajtunk a jogfolytonosság elvével a dermedtségéből felocsúdott zsidóság az ellenforradalom első erőteljes áramlatának megtorpanása után.

S ha napjainkban a nemzeti közvélemény az alkotmányos rend keretein belül fegyelmezetten, de törvényben biztosított jogaival a zsidótörvények szigorítását kéri, óhajtja, egyszeriben feltámad a kötetlenül hagyott zsidó sajtó és befolyás, nagyot kiáltani a barbár ösztönök felszabadulásáról. A közvélemény pedig csalhatatlan helyes ösztöneiben s megérzi, hogy a két zsidótörvény által teremtett helyzet, — új intézkedések nélkül, — tarthatatlan, mert a mai egyensúlyi helyzetben, lassanként a zsidó befolyás új erőre kap és a semleges viselkedés támogatja s előbbre segíti ezt az áldatlan folyamatot. A magyarság sejti azt, amit a történelem tanusít, hogy a félmegegyezések és félrendszabályok korszakából csak a zsidóság kerülhet ki győztesen! *Évezredek elhallgatott titka, sok páratlan küzdelme és borzalmas tanítása arra int bennünket, hogy ne vegyük könnyelműen egy pillanatra sem a zsidóság ellen megindított törvényes küzdelmet!*

A zsidó nép titka

A zsidó nép 5000 éves multja a mesék ködébe vész. Talán az arabs félszigetről kerekedett fel egy nyugtalan törzs az elszórt semita nomádok közül s kóborló útján sajátos keveréke kikristályosodott népi és nyelvi egységbe, Ázsia és Afrika hídján, — *Palesztinában.* Krisztus előtt 2000 évvel, a Tigris és az Eufrat vidékén, Egyiptomban és Babilonban már kiformálódott a semita faj *héber alcsoportja,* Izrael fiainak tizenkét törzsében s ez a szenvedélyes, rajongó, anyagias, kegyetlen és fegyverutáló új nép, a palesztinai haza virágzása idején is elárasztotta az óvilágot kereskedőkkel, pénzváltókkal és udvaroncokkal... Az egyiptomi *Mózes,— Hamurabi* babilon király törvénykönyvéből, az egyiptomi *Halottak könyve* igazságaiból és a felgyülemlő héber hagyományokból törvényt adott Izrael népének, szilárd, fanatikus, merev, kegyetlen törvényt és bosszúálló istent... Mózes elvezette népét Jordán síkjaira, *Jozsua* elfoglalta sok kiegyezéssel az ígéret földjét: ahol erősek voltak öltek s fizettek, ahol az őslakók keményen ellenálltak... *Levi* törzse nem kapott földet, ez a törzs adta a papságot s teremtette meg azt a *vallási rendszert,* amely haza, föld, államrendszer és együttélés nélkül, mint *hordozható közös kincs,* összetartotta a világ zsidóságát! Az őszsidóknak szerződésük volt az istennel, csak az övék volt a parancsoló *Jahveh,* minden népek ura; *ők tudták a nagy titkot,* hogy a többi nép csak szolga s szétmehettek bármerre az arany nyomába, mert velük ment a közösen szerződtetett isten, az óriás szövetséges. A pap volt a bíró, a vezér, a felügyelő, a parancsnok az élet minden megnyilvánulásában. Csak a *törvényt* kellett tartani, kétségbeesett, izzó rajongással, csak a többi néptől kellett elzárkózni fanatikusan, önző egyedüllétben, csak egymást kellett támogatni mindenkor és mindenütt, hogy Jahveh kiterjessze védő és áldó kezét az ő népére. *A csodákig villant új hit volt ez — ereje és átka a zsidóságnak; bámulatos anyagi éleslátás és pusztulást felidéző erkölcsi elkülönülés, hideg élet, forró hit, halálos ellentmondás az egymásrautalt népek közösségében, feloldhatatlan rejtély a világnézeti alapokban, szenvedés, gyűlölet, gőg, vagyonhalmozás és koldússors, üldözés és üldöztetés, szabadságvágy és szörnyű lelki rabszolgaság, mind a mai napig!* A kínai leány elnyomorított lába tökéletes földi szépség az elnyomorított zsidó lélekhez képest s minden igazságtalan sovinizmus, megbékítő emberszeretetnek látszik a zsidó faji önzés rikító világánál! *Ahol a zsidó nem uralkodhatik, ott a műveletlen népek elnyomásáról és a zsidóság fájó sérelmeiről beszél.* Nem tehet róla, így küldötte hazátlan, örök bolyongással az ősi vallásbölcselet...

A keleti vérontások korában

Ki tudja ép ésszel elhinni, hogy a zsidó és a nemzsidó népek több évezredes, valóban embertelen viaskodásában mindig és következetesen a zsidóságnak volt igaza? Ki állíthatja, hogy a világ legkülönböző pontjain fellángoló zsidógyűlöletnek, Izrael fiai mindenütt csak ártatlan áldozatai voltak? Lehetséges egy ilyen egetverő történelmi tévedés?... Az emberiségbe vetett hit sem engedi meg ezt a következtetést, mert a nyers, paraszti közmondás szerint, megbotlik néha a ló, megbotlik két, három ló is, de egy nagy istálló állománya egyszerre sohasem botlik. Oka volt a zsarátnokos zsidógyűlöletnek, csak az ok mélyen feküdt, kiegyenlíthetetlen lelki ellentétekben, a nyugtalanító idegenség, az összeegyeztethetetlen életforma és életcél adottságaiban, amelyeket a vendéglátó népek sokáig jóindulattal eltűrtek s egyszer csak vadul megelleneztek. Ahol kevés zsidó élt, ott hosszabb volt a türelem, ahol ellepték a zsidók a dolgozó, egyszerű népet, ott gyorsabban robbant ki a tiltakozás. Könnyű időkben győzött a jóság, zord napokon megtorlásba lázadt az elkeseredés; — de mindig élt, lappangott, érződött az ellenszenv a zsidók iránt.

Egyiptomban, Perzsiában és Görögországban, az ókor ismeretlen, külön jogait élvezte a zsidóság. Állam voltak az államban, külön jog- és igazságszolgáltatással, fényes palotáik a legszebb helyeket díszítették, a világkereskedelmet irányították s dehogyis vágyakoztak haza a szegény Palesztinába! Kiváltságaikért azonban hűtlenséggel fizettek s a megtorlás, a gyűlölet mindenütt ellenük támadt.

A *makkabeusokat* a római birodalom segítette Szíria leverésében, de a belső forrongás lázától áttüzesedett zsidó államot *Pompejus* kénytelen volt megszállani, hogy rendet teremtsen. *Julius Cézár* visszaállította a zsidó államiságot s Krisztus után a 6. esztendőben *a zsidók kérték Augusztus* császártól a királyság eltörlését és Judea bekebelezését a római provinciák közé. Az új rend ellen is megindult a lázongás. Forradalmak gyötörték az országot újra és újra s *Alexandriában három évig dühöngött a véres zsidóüldözés.* Császári parancsok szólították fel a zsidóságot, hogy *tanusítson mérsékletet a másvallásúak iránt s ne gyalázza őket.* Krisztus után 66-ban, a túlzó zsidók nekiestek a szelídebb zsidóknak, a rómaiaknak, mindenkinek s *vérfürdő patakzott Jeruzsálem, Askalon, Tyrus és Damaskus utcáin.* A zsidó pártok egymást mészárolták s közösen az idegeneket, az „idegenek" a zsidókat s az irgalmatlan négyéves háborúskodás *Jeruzsálem lerombolásával* végződött, Krisztus után a 70. esztendőben... Ez a vad nemzeti türelmetlenség 116-ban újra fellángolt. *Ciprus szigetén 100.000 embert írtottak ki a zsidók s Kireneikában 120.000 lelket, Alexandriában viszont a megostromolt görögök megöltek minden zsidót a városban...* Hadrián császár alatt történt az utolsó nagy zsidó felkelés *s a háromesztendős harcban félmillió ember esett el.* A mérsékelt zsidóságot is kiírtották s a romokon a merev rabbinizmus győzedelmeskedett hosszú évszázadokra.

A keresztény időszámítás elején a zsidóság lélekszámát 4—4.5 millióra becsülték. *Egyiptomban 1 millió, Szíriában 1 millió s Palesztinában csupán félmillió volt a zsidók száma!* A zsidók összezsúfolódtak a nagy keleti városokban, *de nem kényszerből.* Rómában már zsidó vezérek irányították a csőcseléket s a provinciák hatalmas urai nem merték megfékezni a zsidó uzsorát a birodalom területén, mert féltek *— a római zsidó befolyástól! Alexandria Antiochia és Jamnia* zsidó papjait az ismert világ zsidósága vasfegyelemmel uralta...

A mór megteszi kötelességét

A *Torah* törvényeit *Jamnia* rabbiai alkalmazták a gyakorlati zsidó életre s az engedetlen zsidót keservesebb büntetés sujtotta, mint bármelyik ország lázadó alattvalóját. A Torah mellett a *Misnah* ontotta az új rendelkezéseket s a *második évszázad közepén* már kialakult az a zsidó kánon, amely még ma is érvényes. A rideg parancsok, a *„halarah"* törvénykönyvét kiegészítette a *„haggadah"*, a misztikus érzések, a messiásvárás, a babona és az elferdült képzelőerő foglalata. *Izrael népe félelmetes öntudattal és embertelenül gyűlölte Rómát: a messiásvárás Róma bukásában sírta, könyörögte a megváltást és kétezer éven át ez a gyűlölet szállott tovább minden országra és minden ország ellen, ahol a zsidó nem uralkodott s ahol a messiás kellett volna megváltoztassa cz erőviszonyokat...*

Konstantin császár (312—337) államvallás rangjára emelte a kereszténységet s a zsidóság féltékenysége és harciassága szülte Konstantin első zsidóellenes rendelkezését, amelyben megtiltotta a hitét elhagyó zsidók faji megbüntetését és a körülmetélést, ami a zsidóság rabszolgájává teszi az újszülötteket.... *A római birodalomban 339-ben halálbüntetést szabtak ki az olyan zsidóra, aki rabszolgáját zsidó hitre parancsolta; a zsidó nem tarthatott többé keresztény rabszolgát sem s a vegyes házasságot is megtiltották!* A közhivatalokból csak 537-ben zárták ki a zsidókat. A palesztinai zsidóság világpolitikai szerepet játszott a perzsa hatalmi törekvések megsegítésében s 614-ben, amikor a perzsák elfoglalták Jeruzsálemet, a zsidók fanatikus bosszúszomjuhozással *lemészárolták az összes kereszténveket...* A perzsa uralom 14 évig tartott s a zsidóság rövid idő mulva már Rómával paktált s Heraclius császár csapatait felszabadító örömmel fogadta. Az átállás nem jól sikerült s rövidesen megindult a véres zsidóüldözés egész Palesztinában. *Omar* kalifa 638-ban elfoglalta a szent földet és a zsidóság évszázadokon át arab védelmet élvezett, amíg az arabok is megúnták az egyoldalú barátságot.

Babiloniában nyugodt menedéket talált a zsidó szellemi élet, a *surai* és *pumbeditai* zsidó akadémiákon, de az 5. század második felében *néplázadás verte el a zsidókat Indiába és Arábiába. A babiloni Talmud megszilárdította a zsidó életet s a zsidó gazdasági rend és nemzetközi összeköttetés szabályai véglegesen kialakultak!* Ahogy Kastein írja, *„a Talmud lett a zsidó haza, széles e világon...“* A Volga, a Rajna, a Duna partjain, s a Földközi-tenger kereskedelmi városaiban, minden zsidó élete óráról-órára a legterrorisztikusabb, totális diktatúra jegyében zajlott le, tökéletesen egyformán, amikor még az európai népek a közös élet formáit alig ismerték.

Az *izlám* keleti terjedése kedvezett a zsidóságnak, mert egy hatalmas birodalom kereteibe egyesítette a kiválasztott nép településeit s kezükre játszotta a világkereskedelmi lehetőségeket. *Először csatlakozott Ázsia és Afrika Európához, Mohamed híveinek viharos előretörésében s a zsidóság megmozdult mindenütt és vándorútra kelt, elhelyezkedni a kereskedelem csomópontjain.* A zsidó biztonságosan helyezkedett el a keleti világban, megszállta a kalifák udvarát, követte és irányította a berbereket Spanyolország 712. évi megszállásában s 200 évig keresztény rabszolgák urai voltak a spanyol földön. *Ez a magyarázata a spanyolok későbbi zsidógyűlöletének!* Babylonia helyett Spanyolország lett a szellemi központ; a *kordovai akadémia vette át a világ zsidóságának irányítását és zsidó külügyminiszterek parancsoltak a kalifáknak... Hasdai ibn Shaprut, Samuel ha Nagid, Ibn Gabriol, Abraham ibn Ezra, Judah Halevi és Moses ben Maimonides* neve jelzi ezt a zsoldos zsidó-korszakot, amelyért később olyan nagy árat kellett fizetni. — nyugaton...

Zsidóüldözések Európában.

Európában a keresztény évszázadok fejlődő kultúrája állandóan összeütközött a változatlan zsidó szellemmel. Az egyház a zsidóság beolvasztásával próbálta megoldani a mély ellentétet, sikertelenül. Az *asszimiláció* lett volna az egyetlen menekülés, de a faj, a lélek, az ösztönök, a hajlam sajátosságait nem tudta lemosni az eltűrt keresztvíz. *A kereskedelem Anglia és Kína között zsidókézben volt*, a királyok védték a zsidóságot ameddig tehették, mert szükség volt a nehéz adókra, de a nép ellenszenve és a világpolitika állandóan ismétlődő pogromokban robbant ki.

Franciaországban a Capet-dinasztia alatt már 1007-ben ölték a zsidókat avval az indokolással, hogy Hallim kalifát felbiztatták a szentföldi keresztény templomok lerombolására... 1605-ben francia felkelők a spanyol határra vonultak bosszút állni a zsidókon. A *keresztes háborúk idején* a zsidóüldözés tüze végigrohant Európán s a tárgyilagos történelemírás megállapíthatja, hogy a kereszténység és az izlám küzdelmében, a *zsidóság tényleg a keleti hatalom oldalán állott és cselekedett.*

Az 1096. év május—júliusában csak a rajnai tartományokban 12.000 zsidó áldozata volt a feltámadt szenvedélyeknek. *Angliától a magyar határig* felégetett zsinagógák, menekülő emberrajok, halál és erőszakos megkeresztelések tragédiája mutatta a keresztes hadak nyomában felviharzott *politikai gyűlöletet.* Magyarországon Könyves Kálmán erős keze tartott rendet.

A 13. században Franciaország, Anglia, Németország és Spanyolország zsidósága vad belső vallási háborúskodásban zárkózott el a környező világtól, amely fokozódó nyugtalansággal próbált szabadulni az idegen testtől. *Angliából 1290-ben 16.000 zsidót szállítottak ki.* Az európai szárazföldön megindult a harc a *Talmud ellen.* Párizsban 1242-ben 24 óriás rakomány Talmudot égettek el, Németországban rituális gyilkosságokat tárgyaltak, Spanyolországban megkezdődött az inquizició s a zsidó tömegek a *kabbalah* valószínűtlen, rajongó világába menekültek a tények elől.

A 14. században *Franciaország kiűzte a zsidókat*, a 15. században *Spanyolország és Portugália követte az angol és a francia példát* s közben *Németországból*, hol az erőszak nyomása alatt, hol önként *menekültek a zsidók kelet felé...* Délfranciaországban a mórok állítólagos megbizatásából, mérgezett kutak terjesztették volna a fekete halált s a vád 5000 zsidó életét oltotta ki. *A keleti összeesküvés gyanúja konokul megmaradt...* Párizsban a nép megrohanta a zsidó negyedet s végre 1394 szeptemberében *„a szent hit elleni bűnök és a kiváltságokkal való visszaélés“* címén az összes zsidókat Franciaország elhagyására kényszerítették. Svájcban máglyatüzek világítottak, Zürich, Costance, Schaffhausen, Überlingen városában; Strassburgban 2000 zsidót égettek el elevenen s a német városokban 300 zsidó negyedet pusztítottak el, Szevillában 1391-ben 4000 zsidót ölt meg a feldühödött tömeg s csakhamar átterjedt a gyilkos láz egész Spanyolországra. A vad rémületben megkeresztelkedett zsidók, a *„conversos“* új keresztények, *a világtörténelemben páratlanul álló titkos összetartással segítették és támogatták egymást s csakhamar elfoglalták a legmagasabb helyeket a spanyol társadalomban, politikában és gazdasági életben!...* A népdüh a *marannusok*, az „átkozottak“ felé fordult s lehetetlenség volt választó-vonalat találni az őszinte megtérők és az álkeresztények között, akik titkos helyeken gyültek össze megünnepelni a szombatot... A sevillai főtörvényszék 15.000 marannust börtönbe zárt, de a számuk elfogyhatatlan volt, mert minden megkeresztelt zsidó, — zsidó maradt.

Ferdinánd spanyol király 1492 március 31-én adta ki híres rendeletét, amelyben négy hónap lejártával minden zsidót Spanyolország örök elhagyására szólított fel. *Júliusig 300.000 zsidó hagyta el az országot — a középosztály — túlnyomóan nagyobbik fele!...* Leírhatatlan jelenetek játszódtak le; Portugáliába 100.000 zsidó menekült új marannusoknak és bolygó vándoroknak. A világ útjai megteltek Izrael szerencsétlen fiaival s vitték az ismeretlenségbe és a halálba a törhetetlen faji végzetet...

Lengyelországi rémület.

Félévszázados vándorlásban a súlyosan megtizedelt zsidóság szétoszlott a görög partokon és szigeteken, Afrikában, Egyiptomban és Palesztinában, de *a törzs az új ottomán birodalomban* telepedett meg, eljátszani újra a mórok szövetségében megszokott szerepet a nyugat ellen... Törökország rázúdult Európára, 1453-ban elfoglalta Konstatinápolyt s 1517-ben Egyiptomot és Palesztinát. *A zsidóság már nem vágyott haza!* A messiásvárás más formákat öltött, s a zsidóság, szétfolyt a keleti pénzpiacokon, mint olaj a vízen. Lengyelország volt az egyik menedék, Törökország a másik. Zordon keserűség, hideg törvénytartás, emésztő dogma s kihült bölcselet ólmosodott a zsidó lélekre; — *Ben Efraim Karo* 1564-ben kezdette meg ijesztő nagy művének közzétételét és a „kőbe vésett judaizmus“, a *Shulhan Aruch* a zsidó nép százezreinek életformáját és viselkedését választotta el újra szigorúan a környező népektől. A rabbiszellem fölényesen győzött s a zsidó kétlelkűség visszaszorított része szétáradt a misztikus vágyak és ceremóniák rabbalista főművébe, a *Zoharba.* Álmessiások születtek s a nép vijjongva, félőrülten várta a világ végét és Cion diadalát. Nincs a világnak olyan regénye, amelyik megközelítené fantáziában a beteg zsidó léleknek vízióit a megváltóról s a vakító fényben felragyogó jövendőről.

A sötét árnyék Lengyelországban hullott először a zsidóságra. *Bevonták tőlük a korcsmajogokat és 30.000 zsidó pálinkaárus vesztette el szívósan kiverekedett, jövedelmező helyét, — papíroson...* A valóságban már a Jagellók alatt lengyel Aladárokat szerződtettek. A zsidó önkormányzat, a *kahal* falait nem tudta áttörni a királyi rendelet. *1648-ban a tatár, kozák és ukrán gyűlölet 200.000 zsidót pusztított el Lengyelországban s megkezdődött a nagy visszaáramlás keletről-nyugatra! A zsidóüldözés 1654-ben újra megkezdődött s a lengyelek és oroszok 500.000 zsidót mészároltak le. Keletukrainában nem maradt élő zsidó, Volhiniában és Podoliában kilenctized részük elpusztult, vagy elmenekült. A lengyelországi zsidó központok megszűntek létezni.*

Lassan változott meg az európai élet, de gyorsabban, mint a zsidó életforma. A *francia forradalom* eszméi törtek előre, a régi világ megroppant, a kapitalizmus kibontotta roppant szárnyait s az elzárkózott és idegennek fanatikus akarattal megmaradt zsidóság, egy évszázados türelmesebb megrendszabályozás után szabad lett, mint a madár, anélkül, hogy faji és vallási elkülönülését feladta volna. A lengyel kahalok újra benépesültek, az orosz pogromokat más nemzetközi nagy zsidószervezetek tompították, nyugaton lehullottak a sorompók s a törökök zsidógyűlölete elől idejében lehetett jó helyre költözködni. A 19. század második felében és a 20. század elején történelmileg csak népi borzongások és fínom remegések figyelmeztették a zsidóságot a túlmohó hódítások esetleges következményeire, de a világháborúig ki figyelt ilyen apró jeleket a gazdagodás és a jólét örömeiben? *Évezredes távlatban tegnap volt az emancipáció s ma kezdődik a visszahatás! A zsidó lélek — a maga tömegmélységeiben, — keveset változhatott ilyen rövid idő alatt...*

Magyar tanulságok.

A zsidó történelem azt bizonyítja, hogy kevés új dolog tárul elénk a modern antiszemitizmus jelenségeiben. Az oktalan mészárlások megszűntek, a dilemmák és az ellentétek megmaradtak. A változás csak annyi, hogy az új kori társadalmak munkamegosztása és bonyolult szerkezete sok olyan tevékenységet jótékonyan eltakar, vagy felismerhetetlen formákba bújtat, amelyek az ókorban és a középkorban még világosan láthatók voltak. *Nem vallási, hanem faji ellentét választja el egymástól a zsidóságot és az összes európai népeket s a civilizált és emberi viselkedés érdekében van szükség a zsidó és a keresztény társadalmak határozott szétválasztására addig is, amíg az európai rendezés idje elérkezik, mert kétségtelen dolog, hogy a zsidóság nem maradhat Európában. Közös keresztény és zsidó érdek a veszélyes súrlódási felületek letompítása.* Ez az észszerű átmeneti megoldás csak úgy képzelhető el, *ha a zsidóság fajilag nem keveredik többé a keresztény népekkel, ha zsidó nem rendelkezik keresztények fölött, ha kivonul véglegesen és maradéktalanul a vendéglátó népek kultúrális életének és sajtójának irányításából, ha nem szól bele a politikába, nem alakítja nyiltan vagy titokban a saját képére és hasonlatosságára a gazdasági életet s megélhetésének forrását a munkában keresi.*

A feltételek még mindig hasonlíthatatlanul jobbak, s emberségesebbek, mint a multban s a fegyelmezett alkalmazkodás a kor kívánalmaihoz jobb jövendőbe vezetheti a bolygó zsidót s olyan környezetbe, ahol az önálló államépítés kegyetlen s mégis fenséges munkája és az egészséges társadalmi megoszlás visszaadja faji lelkének sok ezer éve elveszített egyensúlyát...

A magyarságnak pedig tudnia kell, hogy nem könnyű s nem elhanyagolható munkába kezdett, amikor a zsidókérdés rendezését törvényhozási útra terelte. Óvakodni a fölösleges brutalitástól s ugyanakkor megakadályozni azt, hogy a zsidóság pénzzel és évezredes tapasztalatokkal meghiúsítsa a nemzeti akarat érvényesülését, — szinte emberfölötti feladat, ahogy ezt a történelem tanítja. *Kemény határozottság, tudás, fegyelem és nemzeti összetartás szükséges a sikerhez!*

A CSÁSZÁR

IRTA: MILOTAY ISTVÁN

Ha a potsdami sírboltban fog nyugodni, rá lehet vésetni a szarkofágjára: mindent megélt és mindennek az ellenkezőjét is megélte. Nem kivételes egyéni sors ez, inkább annak az egész nemzedéknek sorsa, amely II. Vilmossal egyidős volt s ő velük együtt egész Európa sorsa az utolsó félszázad alatt. Talán csak a napoleoni idők változásai hasonlítanak ehhez a félszázadhoz rázkódtatásokban, egyének, népek, országok, fejedelmek életére kiható sorsfordulataikban.

Mit érezhetett volna Napoleon, ha egy reggel szentilonai magányában, miközben a longwoodi majorház kertjében térdig feltürt nankingnadrágban, mellig kihajtott rossz ingben, piszkos, nagy szalmakalapban az utakat sepregette, egy francia ezred robajlik a ház elé, díszőrség áll fel a kapu előtt s az ezredes azt jelenti neki, hogy Franciaország, a francia nép újra fölkelt, megverte összes ellenségeit, a császárok szövetségét szétszórta, a Pireneusoktól az Elbáig mindenütt újra a sasos zászlókat lengeti a szél s a hitvány Anglia remeg a francia hajóhad csapásai alatt...? Mit érezhetett Vilmos császár, mikor a doorni kastély előtt felharsant az első német trombitaszó 1940 májusában s a távoli láthatár már a német nehéz ütegek morajától reszketett s a levegőeget a német Junker- és Messerschmitt-óriások motorjai zúgatták?...

Haditanács Hindenburggal és Luddendorffal.

*

A doorni remete csakugyan mindent megért, ami egy véges emberi életben ellentét, véglet, egymást megcsúfoló fordulat csak összezsúfolódhatik. Állt a dicsőség, a siker, a világot hódoltató győzelmek zenitjén, aztán a vereség, az összeomlás irtózatos örvénye előtt s átélte a bukás, a megaláztatás, a szégyenteljes menekülés legkeserűbb megpróbáltatásait. Sőt készülnie kellett rá, hogy utolsó menedékéből is fölverik s kiszolgáltatják a halálos ellenségnek, a londoni utca halált kiáltó csőcselékének, amelynek vérszomját Lloyd Georgeék oly végletekig felkorbácsolták ellene. A császárra is reáillett ezekben a napokban, amit Shakespeare Antoniusa mond Caesar holttestе felett:

— Ó, világ, te voltál e szarvasnak erdeje, s ő szíved volt világ!

— Milyen hasonlóan fekszel te itt a vadhoz, mely halálra királyok által űzetett!...

II. Vilmos látta, megérte a birodalom belső feloszlását, anarchiába, szegénységbe, züllésbe, tehetetlenségbe süllyedt népét s aztán látta, megérte a káoszból születő föltámadást, a hitleri fölemelkedés megrendítő élményeit, amelyek egy merőben új, egy merőben más Németország nagyságát, erejét, hitét, erkölcseit jelentették.

*

Mindenképpen érdekes, romantikus egyéniség volt. Két-három évtizeden keresztül az ő személye volt annakidején az európai, sőt amerikai szenzációk központja. Az, amit a nyilvánosság előtt mondott, vagy tett, mindig valami nagy nyugtalanságot kavart fel három világrészben. A nyilvánosságot, a nyilvános szereplést pedig, miután tele volt romantikus, színpadias hajlamokkal, jobban szerette, mint ahogy az a császári méltósággal összefért volna. Teljes ellentéte volt e tekintetben is Ferenc Józsefnek, aki a régi Habsburg-császárrok zárkózottságával, hideg tartózkodásával nemcsak kerülte az ilyen nyilvános, a nagy tömeg, a nagy világ számára szánt fellépéseket, de egyenesen irtózott azoktól s lenézte és megvetette ezt a tulajdonságot a politikusokban is.

II. Vilmos másmilyen ember volt. A hattyúlovagtól Barbarossa Frigyesig minden szerepet eljátszott — írja róla kissé rosszmájúan egy előkelő német kortársa. — Hajókat konstruált és ízes leveseket talált fel, a vallási kérdésekbe éppúgy beleszólt, mint a művészeti vagy filozófiai vitákba, a hérosz és a színész versenyzett benne egymással, a német őstörténelem rejtelmeiben éppúgy szaktekintély akart lenni, mint a görög archeológiában. A hadsereg minden dolga annyira érdekelte, hogy egy ízben a maga személyében akarta egyesíteni a császári hivatallal a vezérkari főnök pozícióját, s tizenöt év alatt harmincféle kisebb-nagyobb változtatást csinált a hadsereg egyenruháján. Egy osztrák történetíró feljegyezte róla, hogy tizenöt év alatt 577 beszédet mondott a nyilvánosság előtt. A beszéd, a szónoklás mellett másik uralkodó szenvedélye volt az utazás. Nem bírt hosszú ideig egy helyben maradni. Udvari marsallja írja, hogy 1894-ben az esztendő 365 napja közül kétszázkilencvenet utazással töltött el.

A berliniek azt a rossz viccet csinálták róla, hogy a jó Isten mindent tud, de a császár mindent jobban tud. Legnagyobb ellenfele s az európai uralkodók közt legközelebbi rokona, VII. Edward angol király pedig egy alkalommal, amikor viszonyuk már nagyon megromlott, arra a megjegyzésre ragadtatta magát vele szemben, hogy: a császár a világtörténelem legnagyobb blöfje. Ezek mögött a lelki, vérmérsékletbeli tulajdonságok mögött egy nagytehetségű ember szép és nagy képességei éltek benne. Alapjában véve túl modern ember volt, a liberális-konzervatív német birondalom császári trónján. Előrevetett típusa a XX. század uralkodójának, akiben a demokráciák vezéreinek jellemvonásai keveredtek sajátságos módon az abszolút uralkodó hajlamaival. Ezért nem tudott sokáig megférni Bismarckkal sem, aki az előbbi tulajdonságoktól irtózott, az utóbbiakat pedig csak addig tisztelte, míg az ő zsenijével és vasakaratával szembe nem helyezkedtek.

*

Ha otthon a birodalomban, vagy a közeli Európában nem nyílt alkalom valami hatásos állásfoglalásra, a császár nyugtalan figyelme, erős képzelőereje megragadta a legtávolabbi dolgokat s az európai érdeklődés előterébe állította őket az ösztönember sajátságos érzékenységével. Ő adta ki a mult század kilencvenes éveiben a Kínát már akkor nyugtalanító belső mozgalmak nyomán „a sárga veszedelem" jelszavát. Valóságos felhívást intézett Európa népeihez, hogy fogjanak össze ezzel a veszéllyel szemben, mert Kína előbb-utóbb fel fog támadni, követni fogja Japán példáját s egy négyszázmilliós nép új öntudatát, hódító ösztöneit fogja a régi világ, a nyugati civilizáció megsemmmisítésére megmozdítani...

Mikor 1900-ban, a boxerlázadás idején, amely a kínai sovinizmus zendülése volt a betolakodó európai nemzetek uralma ellen, II. Vilmos válogatott expedíciós csapatokat küldött Kínába a nagyhatalmak közös akciójához csatlakozva, a behajózáskor beszédet intézett ezekhez, amelynek élességére, fenyegető kegyetlenségére az egész világ felfigyelt. — Ne ismerjetek kegyelmet, foglyokat ne ejtsetek! — mondotta. A német nevet olyan rettenettel kell beleégetni a kínai nép emlékezetébe, mint amilyen rettenettel él Attila neve ezer év multán is a német mesékben és legendákban. Ezer év mulva se merjen egy kínai rossz szemmel nézni egy német emberre!...

Ilyen világszenzáció volt, mikor a búr szabadságharc idején Angliát halálra bőszítve, üdvözlő táviratot küldött Krüger elnöknek, kitartásra buzdította őket a betolakodó idegen hódítóval szemben és sikert, győzetmel kívánt a búr fegyvereknek. Ezzel a táviratttal voltaképpen az egész akkori világközvélemény érzelmeit tolmácsolta, de gyógyíthatatlan sebet ütött vele a többé-kevésbbé mindig feszült angol-német barátságon.

A világháború történetírása, még a német történetírás egy része is felelőssé teszi őt, nem annyira a háború felidézéséért, mint inkább azért, hogy feladta a bismarcki orosz barát német politika vonalát s szerencsétlen rögtönzéseivel kihívta maga ellen Anglia és Franciaország féltékenységét s viszont nem tudta elejét venni a teljes diplomáciai és politikai bekerítésnek, melyet a fáradhatatlan és zseniális VII. Edward az elmúlt világháború előtt a birodalommal szemben oly nagy sikerrel megvalósított.

Nyilvánvaló dolog, hogy Anglia a német hatalom oly fölemelkedését, amilyen Bismarck alatt és utána, II. Vilmos alatt bekövetkezett, semmiképpen nem tudta elviselni. A liberális, konzervatív Németországot mint vetélytársat, a tengeri és gyarmati uralomban éppúgy nem tűrte, mint most a hitleri harmadik birodalmat. A II. Vilmos diplomáciája azonban se az ő személyében, se a Bismarck után következő kancellároknan nem tudta megtalálni a VII. Edward méltó ellenfelét. A császár mindig baráti, békés húrokat pengetett Franciaországgal szemben, de a német-francia megértést nehezítette akkor a franciák olthatatlan reváns szomja Elzász-Lotharingia miatt, az Oroszországgal való barátság útját viszont a kettősmonarchia érdekei és balkáni aspirációi tették sokszor járhatatlanná. Anglia mind a két vonalon játszva megelőzte a császárt, aki nem mulasztotta el súlyos hibákkal siettetni az ellen készülő koalíció létrejöttét.

A tengeri kaland 1904-ben, a Miklós cárral való találkozása a finn vizeken 1905-ben, aztán VII. Edward és Miklós cár találkozása 1907-ben s VII. Edward ischli látogatása 1908-ban jelzik legfontosabb állomásait ennek a diplomáciai hadjáratnak. A tangeri kirándulás, mikor a császár váratlanul, az egész világ ámulatára a Potsdam nevű cirkáló fedélzetén, kikötött a marokkói partokon s szimpátialátogatást tett a marokkói szultánnál, a legkényesebb pillanatban provokálta és dühítette fel Franciaországot. Marokkó végleges helyzete akkor még tisztázatlan volt, a francia bekebelezés küszöbön állott s a császár megjelenése azt a benyomást keltette, hogy kész a szultánnak segítséget adni a francia tervekkel szemben. Az egész csak arra volt jó, hogy Franciaországot még közelebb szorítsa Angliához. A marokkói kérdést aztán nem sokkal a császár látogatása után az elgecirai konferencián rendezték, Franciaország igényeinek elismerése mellett s itt jött létre tulajdonképpen Franciaország és Angolország között a híres antantszövetség is. A revali találkozás Miklós cár és VII. Edward között ezt a szövetséget Oroszország csatlakozásával az angol-orosz szövetséggel bővítette ki. 1908-ban aztán VII. Edward meglátogatta Ischlben Ferenc Józsefet s megpróbálta őt is megnyerni a Németország elleni bekerítés politikájának. Ez a terv azonban megbukott az öreg király lovagiasságán, rendíthetetlen baráti hűségén.

*

II. Vilmos és a német diplomácia érezte, tudta, mint fonódik körülötte a hurok s a császár egy huszáros vágással megpróbálta megfordítani az ellene szőtt terveket. 1905 júliusában találkozott Björkö alatt a finn vizeken az orosz cárral s a személyes meggyőzés minden eszközét latbavetette, hogy a gyenge és ingatag uralkodót a maga részére hódítsa. Ez pillanatnyilag sikerült is. Mindjárt a hadihajón aláírtak egy barátsági szerződést, amelyet azonban az angol-francia diplomácia kétségbeesett erőfeszítéssel mindjárt megszületése után csakhamar dezavuált.

A császár egy bizalmas levélben később leírta ennek a találkozásnak legintimebb részleteit. A levélben elmondja, ahogy a cárt a hajón a saját külön kabinjába vezeti, ahol csak ketten vannak. Megfelelő előkészítés után Vilmos kiveszi zsebéből a készen tartott szövetségi tervet, s átnyujtja a cárnak a történelmi okmányt: „Show it me please". A cár egyszer, kétszer, háromszor elolvassa, kék szemei álmodozva néznek egy darabig a semmibe, — írja Vilmos, — én pedig imádkozom magamban Istenhez, hogy csak most segítsen meg... Halálos csend volt, — folytatja tovább — csak a tenger zajgott, a nap vidáman sütött be a kabin ablakán és künn a Hochenzollern árbocain a reggeli szél csapkodta a császári zászlót. A cár a rövid ideig tartó mélázó hallgatás után megszólalt: Nagyszerűnek találom, szívesen aláírom. A császár tintába mártja a tollat, s mikor az aláírás megtörténik, megöleli a cárt: *I thank God and I thank you. It will be of most beneficien consequences for mi country and yours*... Köszönöm Istennek és köszönöm önnek, meg vagyok győződve áldásos következményeiről saját országomra és tiedre nézve is... Könnyek szöktek a szemembe, írja végül, s melegen, sokáig megöleltük egymást.

A szegény cárnak aztán otthon megmagyarázták, hogy a miniszterei megkérdezése nélkül nem volt joga egy ilyen lépéshez, hogy a francia szövetséget nem lehet cserbenhagyni s hogy Angliát nem szabad provokálni.

Ő mondta azt 1914 őszén, hogy mire a levelek lehullanak, a háborúnak vége lesz. És ezután még négy évig tartott. A császárnak szemére vetették, hogy mikor a katasztrófa, az összeomlás bekövetkezett, nem maradt meg a hadseregnél, nem állott csapatai élére s nem tért vissza Berlinbe, hogy jogait a forradalommal szemben megvédelmezze. A német közvélemény nem tudta neki megbocsátani, hogy az utolsó pillanatban elmenekült, mindenkit cserbenhagyott, népét is, hadseregét is, trónját is, országát is.

*

Vilmos császárnak a magyarsághoz való viszonyát is bizonyos romantikus vonások jellemezték. A ferencjózsefi öregség mozdulatlanságában, ahol minden állt, minden szürkült, minden szín lassankit elfakult, ahol minden szinte egy évszázad óta ugyanazon formák közé szorítva vegetált, a császár nyugtalan, tettvágyó, kilengésekre és váratlan rögtönzésekre felajzott egyénisége szinte napról-napra új táplálékot adott a közvéleménynek. A császárt, akiről Mikszáth azt írta egyszer, hogy korának legzseniálisabb kortese, mindig izgatta egy kicsit a magyar romantika. A Habsburg—Hochenzellern-viszály és féltékenység látszatra régen el volt már temetve, de a császár egy-egy elszólásánál, amelynek híre Bécsig, Budapestig szivárgott, s amely a magyarok felé egy-egy bókot vagy elismerést jelentett, ez a bécsi féltékenység, akarva nem akarva, mindig lángot vetett. Micsoda láz, micsoda lelkesedés volt az, amikor 1902-ben Budapesten adta vissza Ferenc József egy látogatását, a budai Várban rendezett ebéden felállt s csak úgy könyv nélkül, felköszönőtt mondott az ezeréves Magyarországra, a magyar hősiességre s névvel nevezve ünnepelte a Mátyás király, a Zrínyiek, Bocskayak, Rákócziak emlékezetét. A királyi asztalnál láz és dermedés remegett végig a vendégeken. Senki sem tudta előre, mit fog mondani a császár, beszéde után egy új ónodi országgyűlés forrósága ragadta el a legedzettebb magyar mamelukokat is. Az országban pedig a magyar közvélemény részéről olyan üdvrivalgás köszöntötte a császári szavakat, amely a Hofburg szemében már-már forradalomnak számított. Akkor támadt Bánffynak az az ötlete, hogy Ferenc Józsefnek egy nagy ünnepi elhatározással kell ellensúlyoznia ezt a rebellis propagandát. Az ő előterjesztésére született meg azután a híres tíz szobor gondolata s néhány nap mulva királyi kézirat tudatta az országgal, hogy a magyar nemzeti történelem tíz legnagyobb alakjának, köztük Bocskay Istvánnak, Zrínyi Miklósnak, Bethlen Gábornak megörökítésére a király magánkasszájából kétszázezer forintot ajánl meg. Igy születtek meg a Köröndön, a mostani Hitler-tér hősi szobrai s így lettek Bocskay és Bethlen udvarképes nagyságokká...

A Berlin felé csapongó magyar fantáziát azonban nem lehetett ilyen eszközökkel lehűteni. Mikor a császár második fiát Eitel Frigyesnek keresztelték, az Attila név ilyen föltámasztása erről a helyről mintha újabb célzás, üzenetet jelentett volna.

*

Régen volt, szinte mindnyájan elmentek már, kik ennek a romantikus korszaknak hősei voltak. Most elment ő maga, a császár is, miután csakugyan mindent megért és mindennek az ellenkezőjét is megérte.

Hozzászólás Oláh György cikkéhez

KEDVES BARÁTOM!

Nagy érdeklődéssel olvastam a Tudományos Akadémiával foglalkozó cikkedet és engedd meg, hogy soraidhoz hozzászóljak. Elsősorban is a Tudományos Akadémiát nem azzal a céllal alapították, hogy olyan fellegvár legyen, ahová csak bizonyos koron túl lehet belépni. Nem azzal a szándékkal alapították száz esztendővel ezelőtt, hogy úgy zárkozzék el ez a tudományos testület a fiatal generáció szellemi törekvései elől, ahogyan az utóbbi időben (évtizedekben) igenis elzárkózott! Az alapszabályok első fejezete azt mondja, hogy az Akadémia céljai között ott van az *«irodalom művelése és terjesztése»*, de ott van az is, hogy a szépirodalmi munkásságot jutalmakkal *«éleszti és irányozza»*. Ezek a szavak így nagyon szépen hangzanak, azonban az igazság mégis az, hogy az újabb írói generáció semmit nem látott és semmit nem kapott ezekből az élesztésekből!

Szerény véleményem szerint már régen el kellett volna jutni az Akadémiának oda, hogy az *élő magyar irodalom* pártfogása, felemelése és megsegítése érdekében legalább évente rendezzen olyan pályázatokat, amelyek elősegítik irodalmi fejlődésünket és íróink magasabb törekvéseit. Ezzel szemben az történt, hogy — nem történt semmi! Az Akadémia tagjai közül nem akadt senki, aki mindezeket kötelességének tartotta volna megvalósítani, nem akadt senki, aki felelősen érezte volna azt, hogy a legmaibb magyar irodalom katonáit közel kellett volna hozni azokhoz a falakhoz, amelyek között még mindig ott érezzük Széchenyi István szellemét! A fiatalságnak nemcsak kötelességei, hanem jogai is vannak és úgy érzem, hogy ezekre a jogokra a fiatal írók is méltóak! Kódorognak a könyvkiadók útvesztőiben, kilincselnek a mindennapi száraz kenyérért, de az a fórum, amely hivatva lenne támogatni őket, a régi elméletet hirdeti, amely abban csúcsosodik össze, hogy: majd akkor lesztek méltóak a figyelmünkre, ha hozzánk öregedtek!

Miért van az, hogy a magyar írónak nemcsak szellemi harcát kell megvívnia — ezer akadályon keresztül —, hanem az anyagi küzdelemnek olyan harcterét is be kell járnia, ahonnan csak nagyon kevesen jutnak ki épen és — eredményesen! Az embernek összeszorul a szíve, ha belelapoz az olasz és a német irodalmi folyóiratokba: micsoda bősége árad ott a kultúra vezetőitől az olaszoknál és a németeknél — a kultúra harcosai felé! Vannak akadémiák, vannak pályadíjak, megbízatások és főként: egy olyan fórum, amely miattuk van és nem a majdani eredmények miatt! Az élet a máért és a holnapért van, ezekért küzd minden becsületes fiatal magyar író és hogyan is kapna megértést, amikor ezt másként értelmezik ott, ahol a multidőn kívül nem ismernek más időt! De így van ez a fiatal tudós nemzedékkel is, rettenetes árvaságban, magukra hagyatva buvárkodnak laboratóriumaikban, mert az élő, kialakuló tudomány nem kell, dehogyis kell a Tudományi Akadémiának! Ha az Akadémia nem látja, hogy az idő nemcsak kéri, hanem követeli a frissebb tempót, a ma szellemének megértését, amely levetette már magáról a liberalizmus minden fonákságát, akkor álljunk a sorompó elé, hogy felnyissuk vagy áttörjük azt! Eljött az idő, hogy megszervezzük a mai kor szellemének megfelelő akadémiát: keresztény és nemzeti alapokon! Nyulj ehhez a kérdéshez, kedves Barátom, és szervezzétek meg a *mai akadémiát*, a Reform Akadémiát, ahol nemzetünk jelenlegi sorsának kérdéseit akarjuk tisztázni és az eredményeket hazánk szolgálatába állítani, ahogyan azt már megtették az olasz és német írók és a tudósok! Ha a Tudományos Akadémia urai nem értik meg, hogy paragrafusaik felett elszáguldott az idő, legalább nézzenek körül, mit végeztek az utóbbi években, amit igazi eredménynek mondhatnak? Ha körülnéznek, láthatják, hogy bizony szükség lett volna azokkal is törődni, akikről oly különös módon — de nem vettek tudomást! A mai írókról és költőkről!

Nagyrabecsüléssel igaz híved:

DÉKÁNY ANDRÁS.

A magyar tennisz az európai rangsor élén...

Duna Kupa állása:

Ezen a tabella így festi:

1. Magyarország	2	2	—	6:4	4
2. Horvátország	—	—	—	—	—
3-4. Németország	1	—	1	2:3	—
3-4. Olaszország	1	—	1	2:3	—

A magyar teniszezők újabb pompás győzelmet arattak a Duna Kupában, mely az átmenetileg szünetelő Dawis Cup-öt van hivatva pótolni. Az olaszok elleni 3:2 arányú győzelem után hasonló arányban késztették megadásra a másik kontinentális tenisz nagyhatalmat, a német birodalom együttesét, mely olyan világklasszis vezetésével jött Budapestre, mint Henkel. A németek büszkeségét Asbóthon kívül Szigeti is legyőzte. A magyar tenisz friss sikere nagymértékben öregbítette a fehér sport népszerűségét befelé és jelentősen növelte tekintélyét a külföld felé.

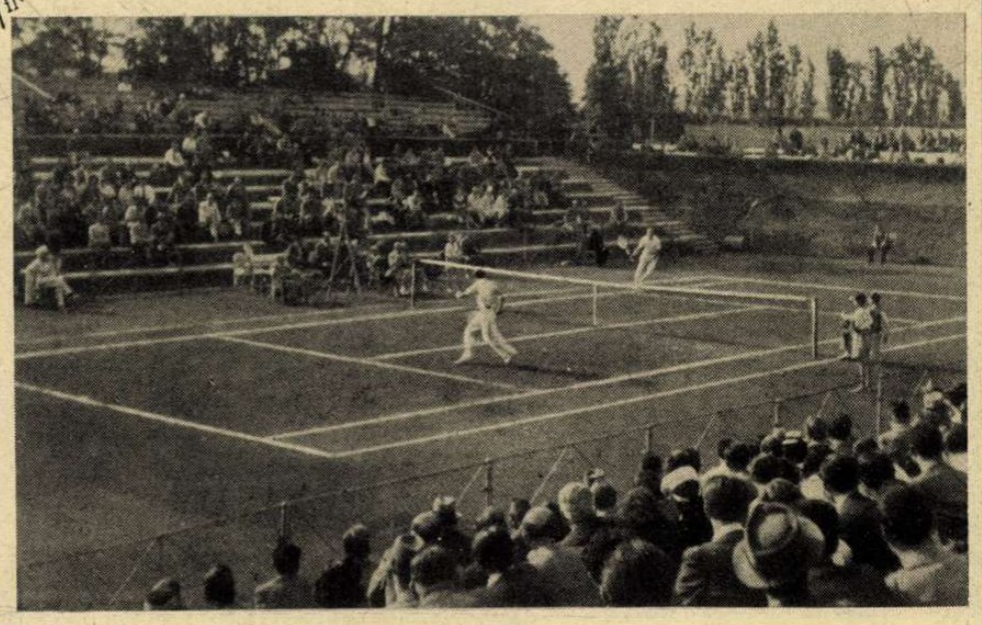

Bajnoki harc a Millenáris betonteknőjében

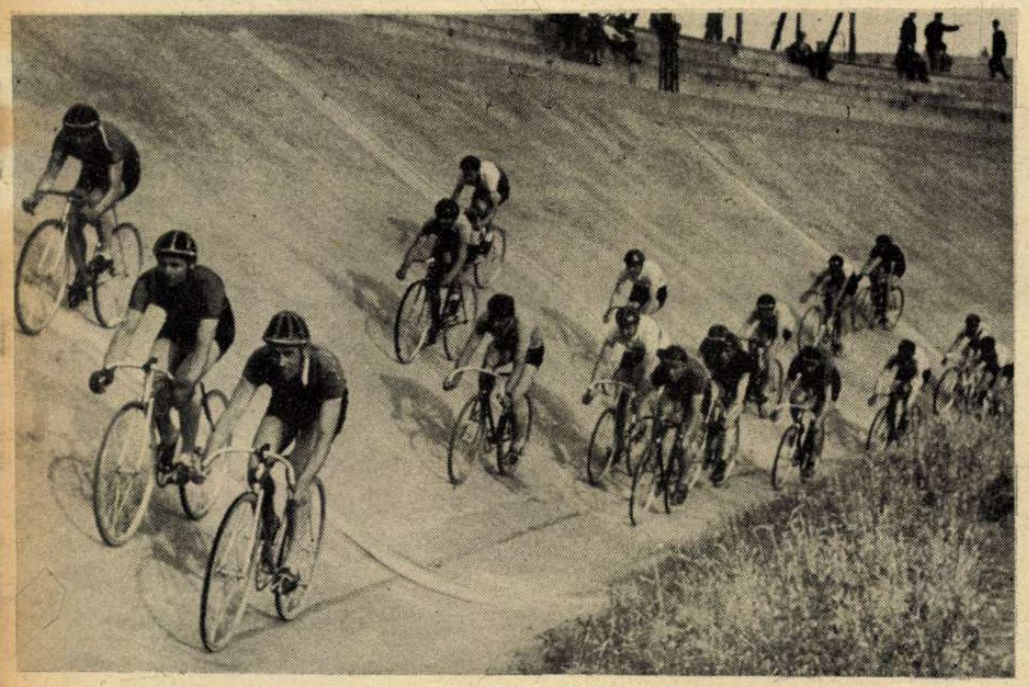

Harc Budapest 25 km-es kerékpáros pálya bajnokságáért.

Karaki Zoltán arcára rá van írva, hogy... győzött.

Vágai a legjobb magyar segédmotoros versenyző teljes gázzal robog.

Gólzápor az Üllői-úton...

A Ferencváros hét gólja közül az egyik... Lőtte: Finta.

Csacsi súg a csacsinak.

Csacsi-öröm az állatkertben

A gyerekek öröme az Állatkert legújabb lakója, a kéthetes kis csacsi.

Együtt játszik a gyerekekkel,

velük tart még a neki oly idegen területen, a csúszkán is, a gyerekek pedig úgy szeretik, hogy még az uzsonnájukat is megosztják vele.

Női MUNKASZOLGÁLAT

A német birodalom történelmi háborújában senki sem henyélhet a küzdő hadsereg mögött. A munkafront éppen olyan fontos, mint a hadszintér s a népi szolgálat nagy eszméje a városi leányt kivezényli a parasztgazdaságokba, segíteni a katona egyedül maradt feleségének és családjának. A munka, a közös gond és a közös öröm megszünteti a társadalmi elzárkózás betegségét. Új világ tárul fel a városi kisasszony előtt s a népi összetartásban győzedelmeskedik az igaz testvériség gondolata.

Hajnalban indul a család a földekre. A városi kisasszonynak még segítenek feljutni az ökrösszekérre...

Először csak a lovat vezeti a kisasszony, s megismeri a szántás-vetés nagy és szép titkait.

A boronálást már egyedül végzi, megszokja a felszálló port, a gyeplő kezelését s megszereti a tájat és a feladatot.

A kaszálás már nagy művészet! El kell lesni minden mozdulatot a szakértőtől s csak komoly gyakorlat és éles derékfájás után sikerül széles rendet vágni

Az ebédszünetben nektár a friss víz s jól esik a megszolgált falat.

A fáradságos nap után, már úgy hajt a kisasszony, hogy oda sem néz. A távoli harctereken küzdő kisfiával barátkozik.

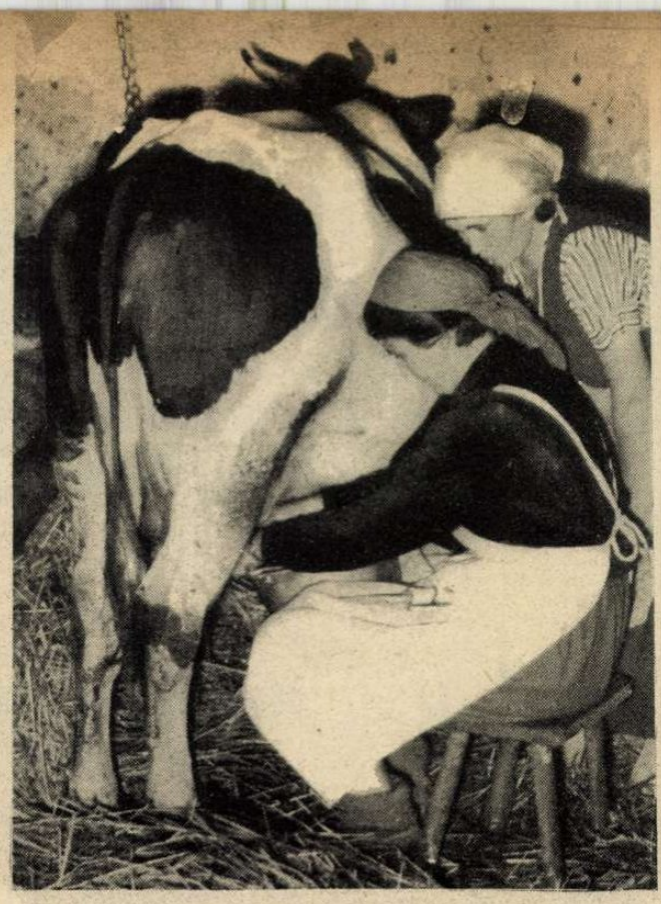

Fejni tanul a kisasszony s a tehén eltűri udvariasan az első laikus próbálkozást...

Leborul az este a falura. Főzés, kötés, gyerekgondozás a nap befejezése. Jól alszik a kisasszony, mélyebben mint otthon az úri lakásban, mert dolgozott a hazájáért...

MÉG MINDIG MOZOG A FÖLD ESZTERGOMBAN

1. vagy hat hete már, hogy Esztergomban az egyik hegyoldalban megmozdult a föld. Az elemi csapás oly erővel mozdított meg talajt, erdőt, szőlőt, kerteket, épületeket és úgy összeforgatta a környéket, hogy emberi erővel nemcsak megállítására nem lehet gondolni, de még az odavaló kisemberek is, akik úgy ismerték kis vagyonkájukat, mint a tenyerüket, most hiába keresik sokhelyütt nyomait is annak, amijük volt. Ez a férfi föld alá süllyedt présházának épületrészeit szedegeti össze éppen. De csak egy pár gerenda maradt meg a pinceházból.

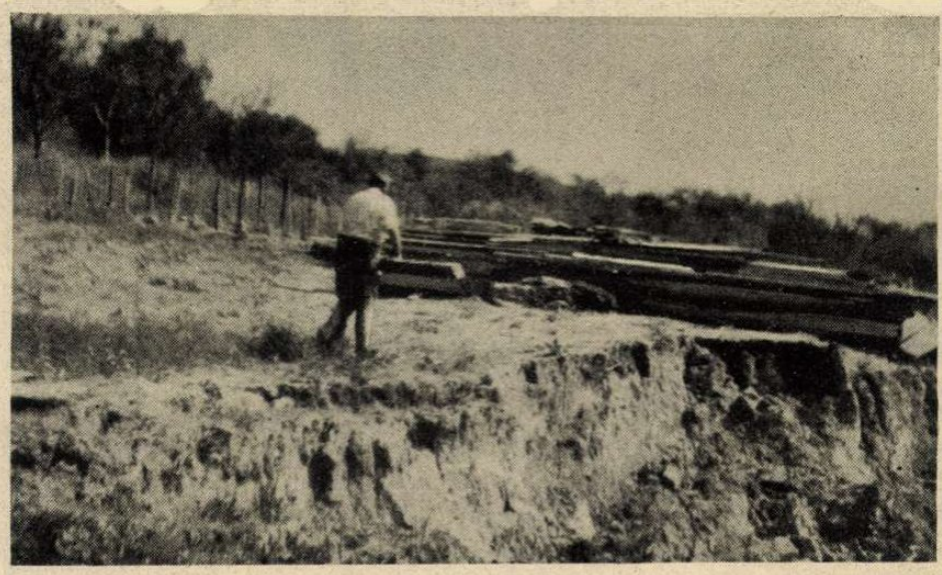

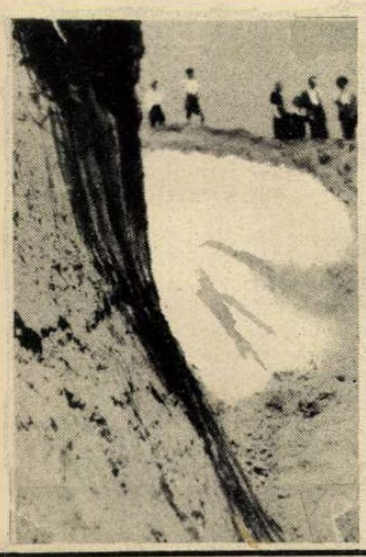

2. Hétköznapi körülmények között kevesen keresték fel a lankás hegyoldalt. Csak pár ember, akinek itt termett a kenyere, járta az útakat. Most, hogy a hetek óta tartó hegycsuszamlás új arcot ad a vidéknek, a városból és környékéről állandóan érkeznek a kíváncsiskodók, hogy megbámulják a különös átalakulást. A nagy földmozgás emberéletet szerencsére eddig nem kívánt és hajléktalanná sem tett senkit. Arányai azonban mégis elképesztőek. Az a gesztenyefa, amely «legújabban» a kép jobb sarkában látszik, pár hét előtt még vagy huszonöt méterrel feljebb a helyben maradt felszület fölött állott. Így mozdulnak el ezen a hegyoldalon fástul együtt óriás földdarabok.

3. Az egyik fiatal erdő szélén virágzó szőlőtövek karimáján, egy kőből rakott borpince volt: a csuszamlás magával tépte az egész környéket. A házig nyúló erdő lombkoronái föld alá tüntek el, a kőépület pedig felismerhetetlen romhalmazzá omlott széjjel. Azt már mondani se kell, hogy a szőlő — sincs sehol.

Dombtetők tüntek el, úi völgykatlanok torkába zuhantak az erdők, útak helyén ma úgy tűnik: szántottak, ahol eddig csak kútak szivattyújával jutottak vízhez az emberek, most földalatti erővel öt-hat természetes tó ütötte fel a fejét. Átalakult az egész vidék. Még az odavalósi emberek is nehezen botorkálva lelik meg a régi csapás irányát. Ezen a helyen például akkorát szakadt a föld, hogy a borzalmas mélységbe akár egy többemeletes palota is kényelmesen elfér. A lezuhanó törmelék, a csúszós, agyagos talaj, meg a fel-fel bugyogó víz fönt is, lent is betemetett mindent, s a szakadék szélén ácsorgó, tehetetlen emberek hiába próbálják eltalálni, mi lehetett egy szebb napon ezen a helyen.

A felszabadult Délvidék első Országzászlói

A felszabadult Délvidék falvaiban egymásután állítják fel az Országzászlókat; a kétévtizedes elnyomás után boldog büszkeséggel tekintenek fel a falvak az ezeresztendős magyar zászlóra. Két képünk a két első délvidéki országzászlóavatáson készült; Doroszló délbácskai és Kiskőszeg délbaranyai községek most avatták fel Országzászlóikat.

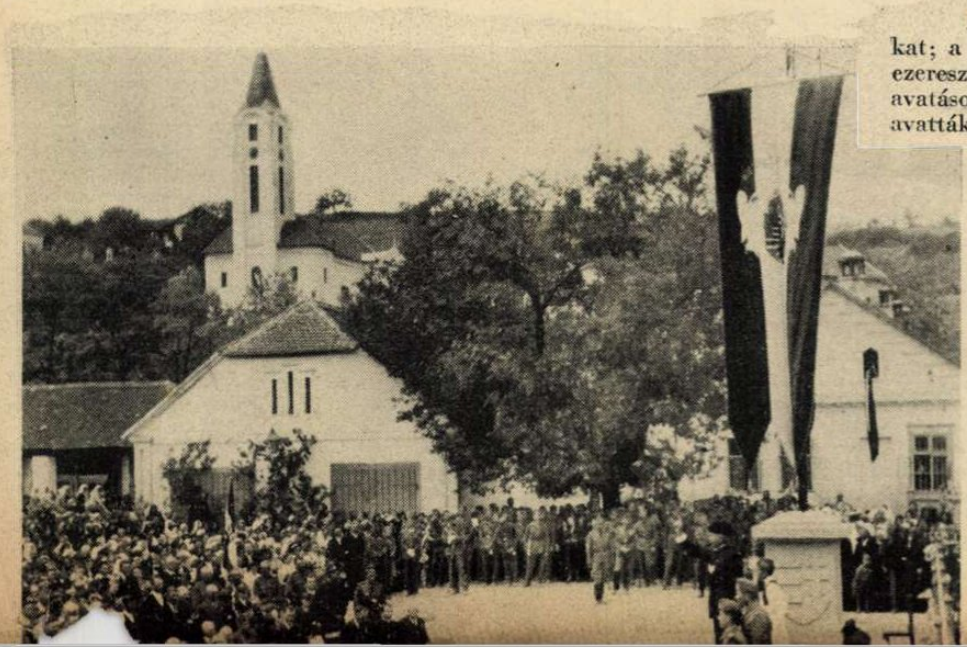

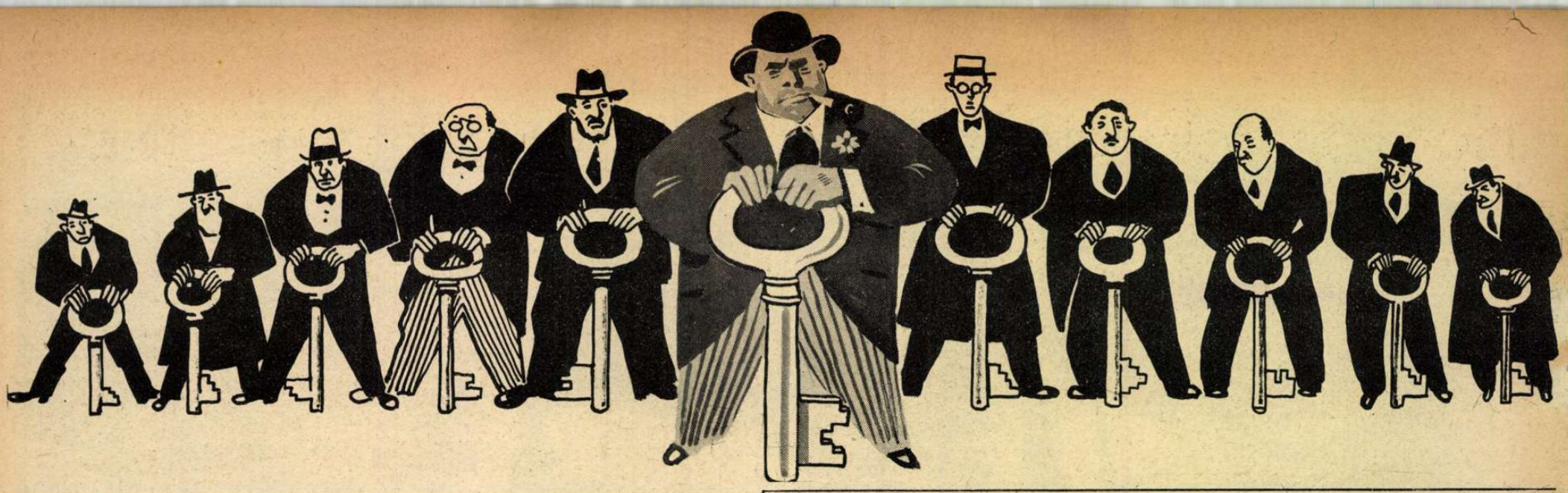

KULCSPOZICIÓK

Régi szavak és szóösszetételek néha az új forgalmi tartalom frissességével térnek vissza a politikai életbe s messzehangzóan kifejezik a közvélemény fontos kívánságait. *Bárdossy László* miniszterelnök bemutatkozó beszédében hangoztatta a gazdasági kulcspoziciók új betöltésének szükségét s azóta élete van ennek a kifejezésnek, mert szerencsésen összegezi a mai állapotban, egyik legfontosabb nemzetpolitikai kívánságunkat. Elsősorban erkölcsi követelmény az, hogy a zsidótörvények idején a legfőbb gazdasági vezető helyeken ne üljenek zsidók s ne keltsék azt a látszatot, hogy a törvény előírt, fokozatos végrehajtása a gazdagoknak kedvez, de az erkölcsi meggondolásokon túl, az a legfontosabb, hogy *a zsidótörvények eredeti célját megvalósítsuk s a törvényszakaszok és az indokolás szellemében, megtisztítsuk magyar gazdasági szervezetünket az irányító zsidó befolyástól!* Magyar, keresztény élet volt a zsidótörvények elsődleges célja; olyan gazdasági rend, amelynek zártságát és igazságra való törekvését nem bontja meg idegen összeesküvés, munkáját nem irányítja idegen akarat s munkaeredményét nem szívja el a fagyöngy. Minden nép csak a maga ösztöneit követheti, a maga fajtájáért küzd és a zsidókkal megtömött kulcspozíciókból nem lehet a zsidó uralmat megostromolni.

Magyarország területén, — a megkereszteltekkel együtt, — 850,000 zsidó él! Ez az óriási tömeg, a maga társadalmi elosztottságában semmit sem hasonlít a magyarsághoz, mert hiányzik belőle feltűnő aránytalansággal a kézidolgozók, a teljes nincstelenek, a mezőgazdasági és ipari napszámosok széles rétege. A zsidóság szegényebb része is, — a legsötétebb ghettó kivételével, — *az alsó középosztály életformájában helyezkedett el* s hasonlíthatatlanul nagyobb rajokat bocsájtott előre, a felső középosztályba, mint a magyarság. *Dolgozó népünk elszegényedettségének az a főoka, hogy két középosztályt tart el, a sajátját és a zsidóság nagyobbik részét...* A zsidóság elhelyezkedésének az a paradicsomi állapota, amikor már minden zsidó a vendéglátó nép középosztályához tartozik, az ilyen hódítás azonban csak ott lehetséges, ahol alacsony a zsidók számaránya. Magyarországon a nagyszámú zsidóság *túlhelyezkedett,* — alábecsülte az ellenállás erőit, addig feszítette a húrt, amíg elszakadt s a nemzeti közvélemény türelme véget ért. Vagy számbeli nagyságában szerényen, vagy kis számban gazdagon tudja egy szegény ország a sorscsapással reakényszerített zsidóságot eltartani: — *de nagyon sok zsidót nagyon jót* egyetlen nép sem képes ellátni gazdasági csőd, vagy viharos antiszemitizmus nélkül. Minálunk ezt a lehetetlenséget próbálta meg a zsidóság s csak a magyarság végtelen türelmét és jóindulatát bizonyítja az, hogy törekvése elképesztő módon sikerült.

Aki panaszkodik a zsidóellenes hangulat miatt, az ne felejtse el soha a számok rideg logikáját! Csonkamagyarországon a bankokban 30.2 százalék volt a jobb középosztályhoz tartozó, jófizetésű zsidó alkalmazott, a biztosítóintézeteknél 37.3, magánbankoknál és váltóüzletekben 46.8, élelmiszervállalatoknál 29.5, textilben 41.2, bőr-, toll-, gumiiparban 46.6, ruházati iparban 44.5, fa- és csontiparban 44.3, filmiparban 66.7, textilkereskedelemben 51, fakereskedelemben 56, bőrkereskedelemben 51.4, ügyvédi pályán 45.2, magánorvosok közül 59 százalék volt a zsidó s az arányszám ebben a rétegben máig is édeskeveset változott. Ezt a jómódban élő zsidóságot vette körül a zsidó ügynökök, alkalmi üzletszerzők, bértollnokok, zsidó propagandisták, zöldhiteluzsorások, kiskereskedők, zúgvállalkozók és egyéb zsidó szegénylegények beláthatatlan és örökké nyüzsgő, tolakodó, felfelé törő hada s ha magukat nem, legalább a fiaiakat beküldték az ígéret földjére, — *a magyar középosztályba...*

A zsidóság gazdasági kulcspozícióit csak ennek az egész országra ráboruló zsidó hálózatnak ismeretében szabad elbírálni! Ebből a hálóból nincs menekülés, mert a kulcspozícióban ülő zsidóknak is szükségük van arra a zsidó gazdasági tömegre, amelyben gyökereznek! Ez a külön zsidó «közgazdálkodás» lényege, melynek törvényszerűségeit nehány beültetett díszkeresztény áttörni nem tudja! A magyar nemzetnek pedig éppen az a feladata, hogy megszüntesse a sajátos zsidó közgazdálkodást s a magyar nép erkölcsének és érdekeinek védelmére új gazdasági rendszert teremtsen!

A magyar közvéleményben a kulcspozíció fogalma helytelen és laikus értelmezésű. Középosztályunk szeret az ismert neveken rágódni s néhány személyiségben látja csupán az őrségváltást és a zsidó vezető helyek átvételét. A derűlátók a GYOSZ elnökének távozásában végleges győzelmet ünnepelnek, pedig még korai az öröm. Nem 10—20 nagy zsidó leváltása a magyar feladat, hanem *a zsidó kulcspoziciók tényleges átvétele! Az a kulcspozíció, ahonnan akár kisebb, akár nagyobb gazdasági körzetben végleges, megfellebbezhetetlen intézkedéseket lehet kiadni!*

Ilyen intézkedések ezreiből sűrűsödik össze a zsidó befolyás az ország minden részében. A GYOSZ elnöki széke, a nagy szakmai érdekképviseletek vezetőségei, a nagybankok, biztosító intézetek, iparvállalatok, kartellek, trösztök és ringek igazgatóságai kétségtelenül a *legfontosabb gyüjtőpontjai a kulcspozícióknak,* de ha a dolgok mélyére nézünk s az *intézkedési jog szempontjából* mérjük fel az elfoglalt gazdasági helyeket, akkor el kell ismerjük, hogy *kulcspozícióban ül a zsidó nagybirtokos, vagy nagybérlő, a vidéki zsidó bankár, a vidéki bank zsidó ügyésze, a monopolisztikus helyzetet birtokló zsidó gyáros, vállalkozó és kereskedő, ha a gazdasági hatalmat egy bizonyos körzetben, a dolgozók és fogyasztók fölött magyar ellenőrzés és vezetés nélkül gyakorolhatja.*

Sok-sok ezer kulcsot kell még a zsidóságnak átadnia és a magyarságnak átvennie ahoz, hogy a nemzeti tervgazdálkodás zavartalan megteremtésén dolgozhassunk. *A budapesti zsidó kulcspoziciók átvétele sem elegendő, mert a magyar vidéken s az egyes magyar városokban elképzelhetetlen hatalma van a kulcsos zsidóknak, lelkek, vágyak, akaratok, gazdasági törekvések és a tisztességes munka fölött. Csak egységes, az egész országra kiterjedő, általános rendezés segítheti a magyarságot annak az egészséges elvnek érvényesüléséhez, hogy annál legyen a kulcs, aki a magtárt vetéssel és aratással megtöltötte...*

Mennyi vagyont gyüjtött az utolsó 60—70 év alatt

a budapesti bank, az iparos, kereskedő és mennyit az ipari munkás?

Városi viszonyok között a jövedelmek munkabérekben, a vagyonok főleg a háztulajdonban (kisebb részben telkekben) realizálódnak, nem említve az értékpapírokban felhalmozódó jövedelmeket. Az 1935. évi számbavétel szerint Budapesten több mint harmincezer épület állott (30.317), amelyből kb. 27.000 volt lakóház. 1869-ben még csak 9351 épülete volt Budapestnek, tehát *65 év alatt kb. 21.000 új épülettel, illetve 17.870 új lakóházzal gyarapodott Budapest népének és vállalatainak ingatlan vagyona.*

Hogy ez az épületvagyon milyen roppant pénzértéket képvisel, megítélhetjük abból az egyetlen adatból, amely szerint *az összes megadóztatott Budapesti házak évi nyers bérjövedelme mintegy 274 millió pengő (1939), amit 5%-kal tőkésítve, mintegy 5480 millió pengős vagyonértéket kapunk.*

Vajjon *kié* Budapesten ez az óriási ingatlanvagyon, ez az 5 és félmilliárd pengőnyi felhalmozott érték?

1906-ban 11.214 fizikai és 388 jogi személynek volt háza Budapesten, *1935-ben már 22.363 fizikai és 1803 jogi személy volt a pesti háztulajdonosok száma.* Ezek között 745 volt őstermelői, 8008 ipari, kereskedelmi és közlekedési, 4025 közszolgálati foglalkozású, 6161 vagyonából élő (házi úr, tőkés, stb.), 3424 pedig egyéb foglalkozású. A jogi személy háztulajdonosok között 1040 volt részvénytársaság, 347 egyesület, a többi pedig egyéb jogi személy.

Az iparral foglalkozó háztulajdonosok között *mindössze 1202 tartozott az ipari segédszemélyzethez,* az ipari munkásokhoz, úgy hogy az összes budapesti háztulajdonosok közül mindössze *5.4%-kal* van képviselve ez az értékes, dolgos társadalmi réteg, amely *nagy családi létszámával az összes budapesti lakásoknak 32.5%-át bérli.* Ez az ipari munkásság képviseli a főváros összes lakosságának 28.7%-át, erre a társadalmi rétegre esik Budapest összes keresőinek 30.4%-a, a *kereső férfilakosságnak pedig 35.8%-a.*

Az az ipari munkásréteg, amely a kiegyezés kora óta verejtékes munkájával, szorgalmával, szakképzettségével és tudásával, testi-lelki erejének megfeszítésével felépítette és naggyá tette a főváros gyáriparát, gazdaggá Budapestet és világviszonylatban is az első helyek közé emelte a magyar kézművesipart, *a liberális korszak két emberöltőnyi időszakán át minden erőfeszítése ellenére sem tudott több vagyont gyüjteni ebben a milliós városban, ahol több mint 30 ezer épület áll, mint azt az 1221 kicsi lakóházat amelyből minden 200 dolgozó munkásra csak egy-egy jut Budapesten. A liberális korszak 60—70 éve alatt 200 közül 199 munkásnak még annyit sem sikerült szereznie, hogy havi 50 pengős bérjövedelmű szobakonyhás házikót mondhasson a magáénak, a családjáénak.*

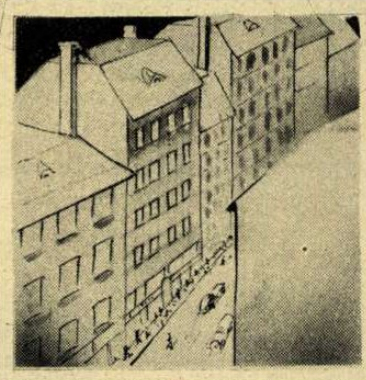

A budapesti 4.5 milliárd pengős értékű házvagyonból mindössze *3 ezrelék* jut az ipari munkások birtokában lévő házakra. Az ipari munkásság Budapest lakosságának kb. egyharmadát teszi.

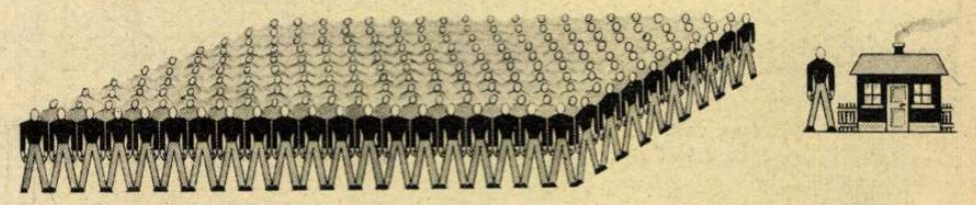

Kétszáz ipari munkás között csak egynek van valami kis családi háza Budapesten.

Tudjuk azonban, hogy a főváros házainak évi 274 millió pengőnyi házbérjövedelméből mindössze *három ezrelék esik a munkások kezében lévő házakra,* pedig, mint említettük, az összes budapesti lakásoknak mintegy harmadrészét munkáscsaládok lakják.

Eszerint a budapesti házvagyonnak *mindössze 3 ezreléke* van az ipari munkásság kezén, ha a házak nyers bérjövedelmét vesszük alapul.

Kié hát akkor a budapesti házvagyonnak többi 997 ezreléknyi része? Elsősorban a budapesti *pénzintézeti és ipari részvénytársaságoké.* Ezek birtokában 2064 olyan ház van Budapesten, amelynek összes évi bérjövedelme 30 millió pengő, szemben a 185.000 kereső budapesti ipari munkásra jutó 750.000 pengőnyi évi házbérjövedelemmel. Míg az ipari munkások birtokában lévő kis családiházak átlagos évi bérjövedelme mindössze 612 pengő, az önálló iparosoké pedig 4220, az önálló kereskedőké 7500 pengő, addig az *ipari részvénytársaságok házainak átlagos évi bére 7870 pengő, a kereskedelmi részvénytársaságoké 15.300 pengő, a földbirtokosoké 16.140 pengő, a budapesti pénzintézetek házainak átlagos évi bére pedig 19.100 pengő.*

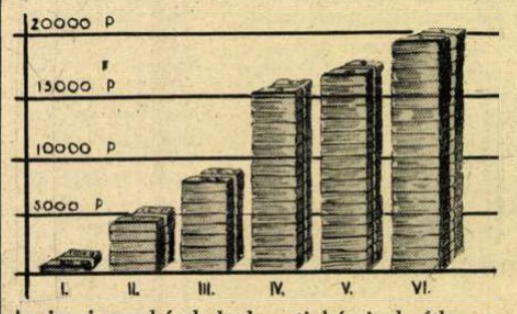

Az ipari munkások budapesti házainak átlagos évi bérjövedelme (612 P) összehasonlítva az ipari és kereskedelmi részvénytársaságok, földbirtokosok és bankok házainak átlagos évi bérjövedelmével.

Ezek a számok szembetűnően mutatják a liberális korszak gazdálkodásának *végső eredményét.* Ezekhez a roppant vagyoni szélsőségekhez és az ezek nyomában járó szociális ellentétekhez vezetett a háború előtti korszak gazdasági és társadalmi rendje. Ezek a számok jól mutatják, hová folyt, hol gyült össze az elmult évtizedek során az egész gazdálkodás gyümölcse, hol halmozódott fel, hol akkumulálódott az a roppant jövedelem, amelynek létrehozásán a dolgozó munkások ezrei, százezrei fáradoztak. A munkásréteg kezében lévő házak kicsi száma, de különösen az az aránytalanság, hogy egy-egy munkáscsalád házának évi bérjövedelme átlagosan mindössze 612 pengő, míg a részvénytársaságok, a bankok és földbirtokosok kezében lévő házak átlagos bérjövedelme 15—20 ezer pengő, mindennél jobban mutatja, hogy milyen *mélyen rejlik a mai szociális helyzet kiegyensúlyozatlanságának oka.* A. N. J. dr.

Hogyan dolgoztak a stukák a krétai Szuda-öbölben?

Telitalálat! Sűrű füstgomolyag lepi el a süllyedő hajót, amikor a stuka újra felemelkedik a magasba. Olajfoltok úsznak a vizen, az elpusztult egységek hullámsírja fölött.

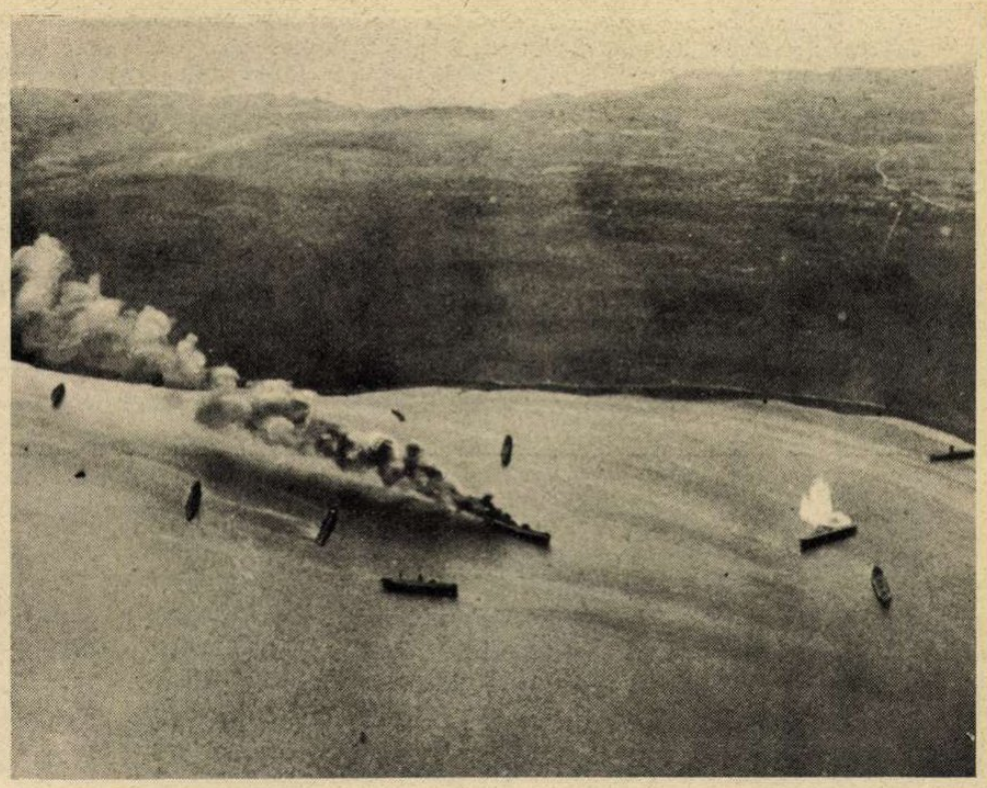

A megzavart angol hajók teljes gőzzel menekülnek a szélrózsa minden irányába.

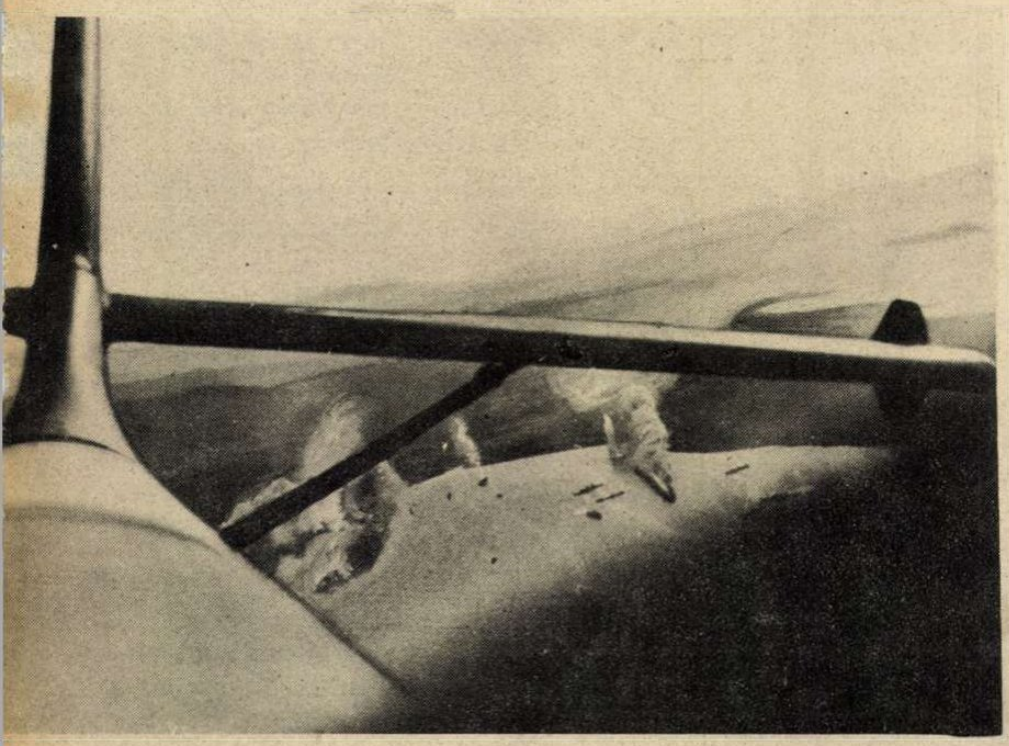

A támadás nem lankad. Idegtépő sivítással csapnak le a gépek s új tüzek gyúlnak a tengeren...

Hajótemető a Szuda-öbölben a légitámadás után

1. A York, nehéz angol cirkáló. — 2. Görög romboló az Aetos osztályból. — 3. Két kiégett taknhajó, 17.000 tonna. — 4. Négy szállítóhajó, 21.000 tonna. — 5. Négy szállítóhajó, 15.000 tonna. — 6. Angol korvetthajó. — 7. Sulyosan megrongált szállítóhajó, 1500 tonna.

Lángbaborul a szudai kikötő sok berendezése és raktára. A csapat- és anyagszállító hajók már nem menekülhetnek a szárazföldi ütegek védelme alá s visszafordulnak a nyílt tengerre, a biztos romlás felé...

HADIJELENTÉSEK, CSATÁK ÉS

A SZÍRIAI ANGOL HADJÁRAT CÉLJA. — FRANCIAORSZÁG IGAZA ÉS LEHETŐSÉGE. — HITLER JELSZAVA: BÉKE, JÓLÉT, BOLDOGSÁG! — MIKOR ÉPÜL KI AZ AMERIKAI FLOTTA? — VÁLASZÚTON AZ ANGOL KÖZVÉLEMÉNY. — A TENGERALATTJÁRÓK SIKERE. — MAGYARORSZÁG ÉS A TENGELYHATALMAK.

Új területekre tört be a háború vihara! Amire vártunk, — az angol hírverés és az előzetes igazolás alapján, — az gyorsan bekövetkezett: *Szíria déli határait átlépték a Palesztinában összegyüjtött angol és emigráns francia csapatok, a meglepett városokat angol repülők bombázzák s a határvonal hegyes vidékén elkeseredett harcok dúlnak.* A francia kormány megbízásából *Dentz* tábornok átvette a közelkeleti hadak parancsnokságát, az angol támadó sereg élére *Wilson* tábornok került és *De Gaulle,* a saját hazája ellen felhasznált francia tábornok visszaszorult a háttérbe, mert elvégezte dolgát a propagandában...

A szíriai csata csak a hét folyamán fejlődhetik ki áttekinthetően; egyelőre ellentmondó hírek kergetik egymást, az angolok győzelmet jelentenek, dehát minden nagyobb támadás így kezdődött ebben a háborúban...

Anglia rádobta a szíriai kockára egész közelkeleti jövendőjét! Így kívánta meg a háború logikája, a stratégiai és világpolitikai helyzet. Hetekkel ezelőtt felröpítették a hírt, hogy német csapatok érkeztek Szíriába s hiába cáfolta meg a lehetetlen állításokat a vichyi kormány, a hazug állítás dagadt, nőtt, meghízott Amerikában s Kréta eleste után már komoly hisztériát okozott Washingtonban, ahol *Henry Haye,* a francia követ, az amerikai sajtó képviselői előtt szokatlan erélyel jelentette ki, hogy *«az Amerikában terjesztett hamis hírek által felvert hangulatot agasztónak találja...»*

Szíriában *Catroux* tábornok ügynökei dolgoztak lázasan s függetlenséget ígértek az ősi országnak, ha belső felkeléssel segítik elő az angolok bevonulását. Egy héttel ezelőtt Dentz tábornok nem hiába oszlatta fel az összes szíriai titkos egyesületeket, vagyonuk elkobzásával. Pénz, erőszak, fenyegetés, ígéret, kémhálózat és hírverés gyúrta, gyötörte Szíriát, mert fontos lett volna, *hogy belülről* forradalmi események igazolják az angol támadást. *A jól előkészített terv nem sikerült s Anglia rákényszerült a nyilt támadásra...*

A Jordán völgyében és a Tiberiás-tó partján dörögnek az ágyúk, rohamra indulnak a csapatok, páncélosok dübörögnek előre a nyomorúságos, szegény falvakon át s harcigépek szórják a halált a franciákra, akik annyi vért, életet, vagyont és végül szabad hazájukat áldozták fel az angolokért!

Transjordániába 10 nap óta szüntelenül érkeznek az ausztráliai, az indus és a délafrikai csapatok; ezekkel a kevert ezredekkel akarják leverni a franciákat s kiköszörülni a csorbát a Földközi-tenger vidékén. *De Gaulle* csapatai Transjordánia felől törtek be a szerencsétlen országba, — úgy látszik, ezen a vidéken tartják sikeresnek az előzetes ügynöki megdolgozást.

A francia kormány megrendítő kiáltványában ünnepélyesen kijelenti most is, hogy *nincsenek németek Szíriában* s katonáit a végsőkig való ellenállásra buzdítja. *Németország még nem nyilatkozott, de állásfoglalása kétségtelen!* Szíria birtoklásában a német hadsereg nem tűrhet el változást a Földközi-tengerért folytatott harc közepén s nem engedheti meg, hogy a legyöngített közelkeleti angol haderő, könnyű győzelmekkel feledtesse el súlyos vereségeit.

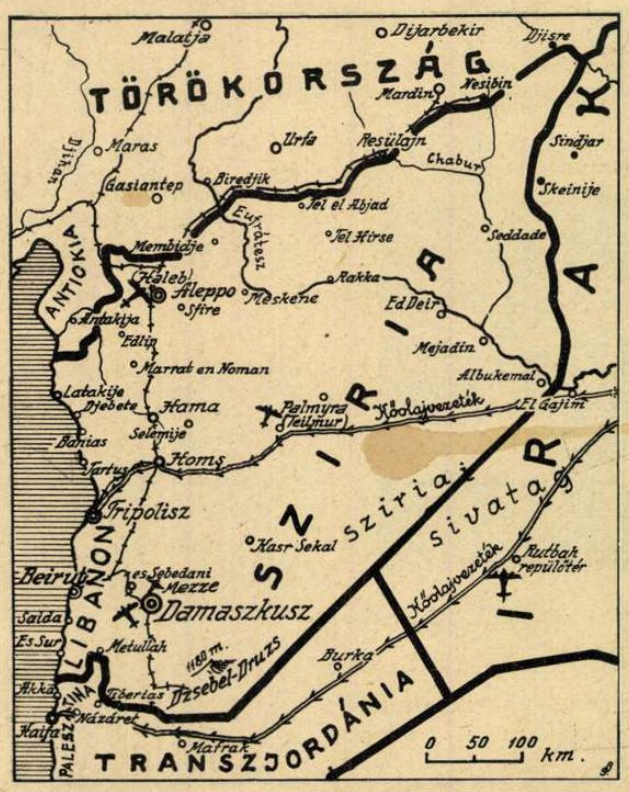

A legújabb francia jelentések szerint, a beharangozott németek helyett erős brit tengeri kötelék jelent meg *Beiruttól* délre, a libanoni partok mentén és csapatokat hajózott ki szíriai földre.

Anglia végzetes elhatározásának okait,

a közelkeleti hadszíntér kiterjesztésére, röviden a következőkben foglalhatjuk össze:

1. Anglia csak *kényszerből* ismerte el a világháború után a francia fenhatóságot Szíriában, mert az arabs mozgalmak egységes ellenőrzését a francia mandátum rendkívüli módon megnehezítette.

2. Az új háború kitörése és a francia fegyverletétel óta, *csak Szíria akadályozta meg a közvetlen összeköttetést Törökországgal* s lehetetlenné tette az erőteljes beavatkozást a balkáni ügyekbe.

3. *Az olajvezetékek* Szírián futnak át Irakból a tengerpartra s állandó a flotta bizonytalansága a Földközi-tengeren.

4. *Ciprus* védelme csak Szíria birtokában biztosíthat eredményeket.

5. Kréta elvesztésének hadászati hátrányait mindenáron pótolni kellett.

6. Az Egyiptom—libiai csatatereken 60 fokos, kibírhatatlan hőség uralkodik, a nagyobbszabású hadműveleteket Anglia nem tartja lehetségesnek s a felszabaduló csapatokat az átmeneti idő alatt a szíriai kaland gyors befejezésére próbálja felhasználni.

Természetes dolog, hogy Angliának kiszámíthatatlan előnye volna Szíria megszállása az olajvidék kincseinek végleges ellenőrzése, a közvetlen angol-török határ s az arab nemzeti törekvések egyidejű leverése, de a vágyálmokba még beleszól *a tengelyhatalmak fegyveres ereje is,* — rövidesen és határozottan. Addig pedig Petain és Darlan Franciaországa vitézül állja a harcot a betolakodók ellen. *Szíria az angol közelkeleti hatalom új temetője lesz s elvész Irak legázolásának olcsó sikere is...*

A német afrikai hadtesthez utánpótlás érkezik.

A nagyhatósugarú német harci repülőgépek így dolgoznak Skócia keleti partvidékein...

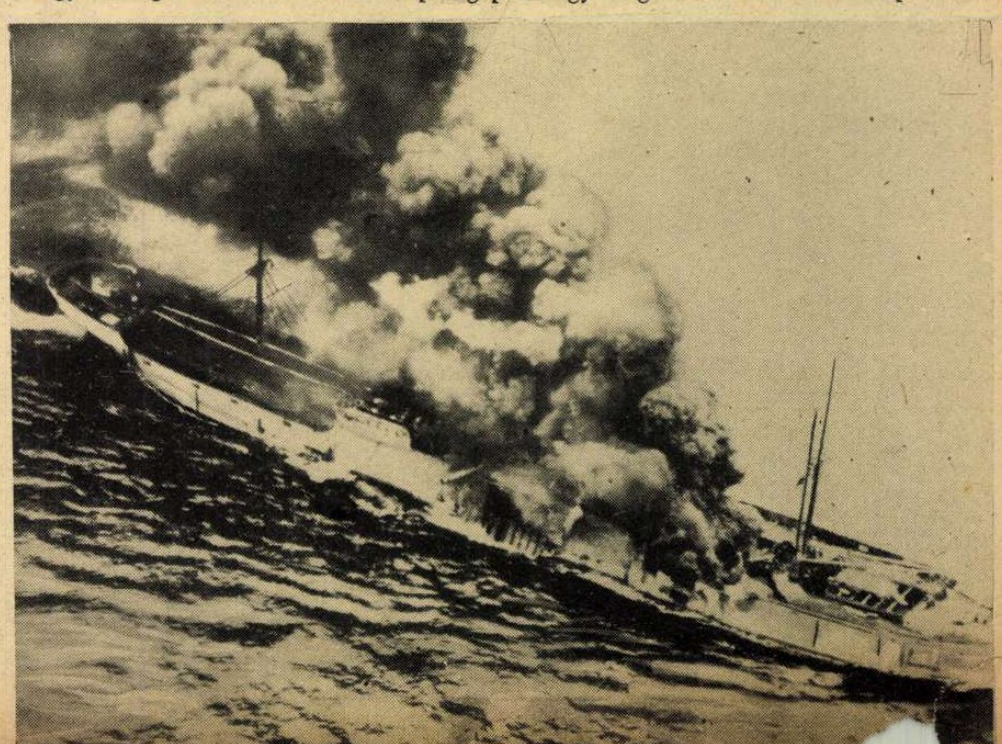

UJ FORDULATOK

A francia-német kiegyezés

nagy európai műve lendületesen tovább épül. *Laval* Vichybe utazik fontos tárgyalásokra és *De Brinon* a vichyi kormány párisi megbízottja, a konok angol hírveréssel szemben kijelentette, hogy *«a francia-német együttműködés politikáját az egész francia katolikus papság támogatja, élén Baudrillart bíborossal és Suchard érsekkel!...»*

Közös erőfeszítéssel dolgozik a győző és a legyőzött ország a *francia földművelés* megerősítése és termőföldek hozamának biztosítása érdekében. A vetésterület 20 százalékkal nagyobb; mint 1940-ben volt. *Németország hazaenged 100.000 francia hadifoglyot* s további tárgyalások feladata véglegesen megoldani ezt a fájó kérdést. A kulturális és szociális közlekedés is megerősödött. Az iskolásgyermekek táplálásában segít a megszálló német hadsereg s Párisban egymást érik a német hangversenyek és a Wagner-előadások. *Bordeaux-ban* nagy sikere van a «Mai Németország» kiállításnak s a két nép őszinte közeledésének egyre több jele látható a megszállott és a szabad francia területen. *A szíriai események remélhetőleg meggyorsítják ezt a fontos európai folyamatot...*

Hitler nyilatkozata

Cudaby amerikai diplomata-újságíró előtt, *óriási feltűnést keltett az egész világon.* Bölcs, egyszerű, nemes és emberi volt a német nép vezérének minden mondata. Hitler megcáfolta erőteljesen azt a mesét, hogy a németek el akarják foglalni Amerikát s maga bizonyította ennek a célzatos hírverésnek katonai lehetetlenségét. Cudaby is elismerte, hogy Amerikában sokan kétlik a hír valóságát s kérdéseibe beleszőtte az *amerikai aggodalmak igaz lényegét. Amerika attól fél, hogy a győztes Németország elfoglalja munkatermékeivel a piacokat s Amerika nem tudja felvenni a versenyt az olcsó német áruval.* Amerika félti az úgynevezett *szabad versenyt, félti az aranyat és kereskedelmi összeköttetéseit.*

Hitler válasza az volt, hogy Németország nem akar rosszat Amerikának s Európában a nemzetek szabadságának biztosításával *a béke, a jólét és a boldogság új korszakát* igyekszik előkészíteni. A spekulációt le lehet törni a kölcsönös érdekeket védő, *hosszú lejáratú kereskedelmi szerződésekkel.*

A beszélgetés végén Hitler kijelentette, hogy az őszinte szavak hasznosságáról sincs meggyőződve... Sokszor megpróbálta tisztázni a helyzetet világos mondatokkal, *de törekvései hiábavalónak bizonyultak... «A kísérő hajók háborút jelentenek»* — mondotta Hitler nyugodtan s Cudaby megérezte a nagy pillanatot s az erős elhatározást a német vezér házában, ahova a «soha nem látott» óriási ablakokon át beragyogtak a tavaszi napfényben csillogó tiroli havasok, «ijesztő közelséggel...»

Az Egyesült Államokban

a sajtó, a zsidóság, a titkos társulatok és a plutokrácia szövetségének háborús izgatása a forrpont felé közeledik. A társadalmi terror hatása alatt félelmetesen kifejlődik az idegengyűlölet. A német bevándorlók egyesületeit feloszlatták s a józanság lehurrogása, a háborúellenes szervezetek és hangok nyers leintése divat lett.

A sztrájkok letörése nem sikerült. Hatalmas tömegek hagyták el a fegyverkezési gyárakat s közös akciókat szerveznek a sok millió munkanélküli igen egységes táborával. Szakmunkásokban nagy a hiány, de a munkapiac nem tudja felvenni a tanulatlan munkásokat.

A szenátus most tárgyalja a 10.009,655.187 dolláros hadügyi költségvetést! Az álló amerikai hadsereg jelenlegi felszerelése, eddig *30 milliárd dollárba* került. Anglia megsegítésére *7 milliárdot,* a flotta számára külön *6 milliárd dollárt* már megszavaztak s ezek a megszédítő összegek sem elegendők a közeljövőben, mert a szenátusi előadó bejelentette, hogy a drágulás új hitelkeret megszavazását teszi szükségessé...

Az amerikai hajótulajdonosok tiltakoznak a kereskedelmi gőzösök állami lefoglalása ellen, avval az indokolással, hogy megbénul a forgalom Amerika, Délamerika és Afrika között. A kikötőkben elszállítatlanul halmozódik fel a sok megrendelt áru. *Roosevelt* 2 millió tonna kereskedelmi hajót akar rendelete értelmében a hadiflotta szolgálatába állítani, *de az egész amerikai kereskedelmi hajóraj ma csak 6 millió tonna!* 1938 óta 2.2 millió tonna, részben Anglia szolgálatába került, részben kiöregedett...

«Nem olyan egyszerű az amerikai beavatkozás» — állapítja meg *Masaroni Ito,* Japán egyik legkiválóbb tengerészeti szakértője, a *Contemporary Japan,* júniusi számában. Masaroni Ito szerint Amerika a két óceánt nem tudja hajóhadával megszállani s nem elég erős a tengelyhatalmak leverésére. Amerika 1940 júniusa óta *1500 millió dollárt költött* a fegyverkezési üzemek bővítésére, de ezek az óriási munkálatok csak *1943-ban fejeződnek be s akkor lehet megkezdeni az új gyártást...* Főleg *a nehéz páncéllemezek* előállítására alkalmas üzemeket bővítik, ami a nagyobb hajók építéséhez szükséges. *A dokkberendezés is kevés*

A film hős katonája.
A Tobruk előtti páncélos felvonulást fényképezi a haditudósító s alig nehány száz méter távolságban robbannak az angol tüzérség lövedékei...

Páncélos támadás Tobruk ellen!

Plymouthban angol matrózok takarítják el a romokat a német légitámadás után.

Bombázott városrész Anglia délkeleti partvidékén.

Német csatahajó eredményes harca az angol karaván oldalában.

Nincs mentség! A derékbaszakított hajó süllyedése.

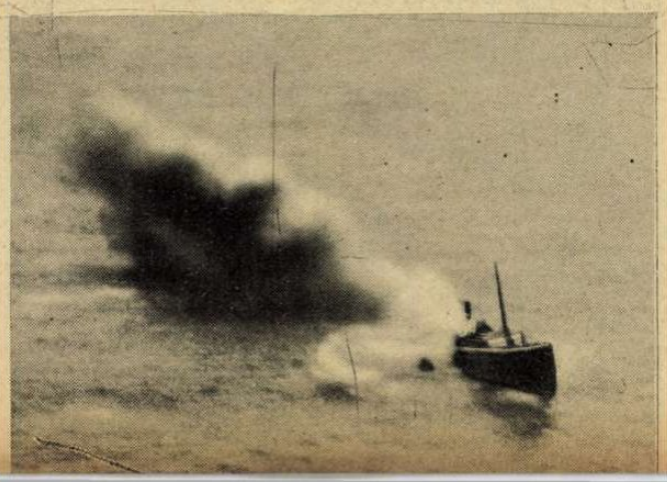

Amerikában. Összesen 16 ilyen üzem van 45.000 tonnás hajók építésére, de a tervezett *55.000* tonnás hajókat bővítés és átalakítás nélkül nem tudják felépíteni. *Négy* nagy csatahajó egyszeri építése már lehetetlenség...

Az amerikai kormány az új elnöki rendelet igénybevételével lefoglal a kikötőkben 36 spanyol, 26 olasz, 14 francia, 4 dán, 2 német, 2 eszt és 1 román hajót... *Ickes* belügyminiszter bejelentette, hogy *olaj- és benzinhiány mutatkozik* s ezért a személyi autóforgalmat korlátozni kell. A dúsgazdag Amerika is a korlátozások előestéjét éli az európai ügyekbe való beavatkozás miatt... *Roosevelt szakadatlanul tárgyal főembereivel* s ahogy a német *V. B.* írja, Amerikának csak az első német lövésre van szüksége a háborús beavatkozáshoz... *A németek nem teszik meg a csekély szívességet, de felkészülnek mindenre!*

Anglia belső állapotában

sok az ellentmondás. Az angol munkáspárt londoni nagygyűlésén *Davis* képviselő az életjogok kölcsönös tiszteletére alapított *békekötést javasolta s Attlee*, a munkáspárt lordpecsétőr-vezére hevesen kikelt a képtelen gondolat ellen s kijelentette, hogy *megegyezéses békét a tengelyhatalmakkal sohasem fogadnak el!*... A párt a háborús politika mellett szavazott, de éles javaslatot fogadott el *a tömeges munkanélküliség* leküzdése tárgyában.

A *Daily Herald* arról cikkezik, hogy a kormány a fogyasztási javak iparából elvezényelte a munkások nagy részét az állami hadiüzemekbe, de *az új gyárak nem készültek el* s a munkások segélyből tengetik életüket... *Bevin* munkaügyi miniszter statisztikája csak 400.000 munkanélkülit tüntet fel, de a tényleges szám a szervezeti zavarok miatt sokkal magasabb. *A drágasági hullám újra elöntötte Angliát.* A háború kezdete óta a nagykereskedelmi index 54 százalékkal, az ipari nyersanyagok átlagára 51.5 százalékkal és az élelmiszerárak *55.5* százalékkal emelkedtek.

A felszabadult Bengázit sűrű repülőőrjáratok védik az angol légitámadás ellen.

A munkáspárt lapja élesen kikel *a nagytőke, a bürokrácia és a hadvezetőség ellen s azt követeli, hogy ne bolondítsák tovább az angol népet.* «Hitler nem győzhet! A végső győzelem a miénk! Velünk az igazság! Ezt hirdették állandóan», — írja a Daily Herald — «de Hitler kivert bennünket Norvégiából, Belgiumból, Libiából és Görögországból s a vereségünk fokozatosan nagyobb lesz...»»

A vélemények ingadoznak Anbliában, a csapások erősödnek s a lefojtott békevágy egyszer csak elemi erővel jelenik meg a szigetország hatalmas urai előtt...

Olasz bombázó elsülyeszt egy ellenséges hadihajót

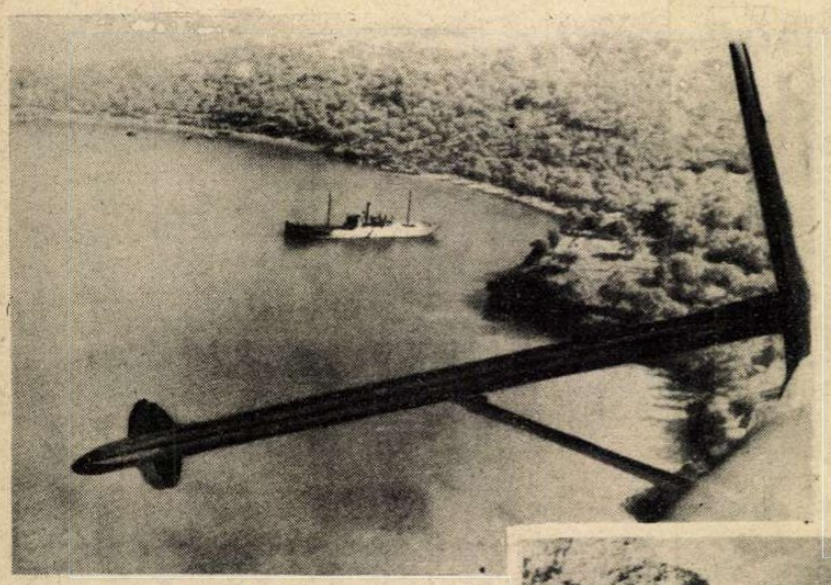

A csöndes öbölben felfedezett hadihajó fölé száll az olasz gép.

Bevágódik a nehéz bomba s vízkráter szökken a magasba.

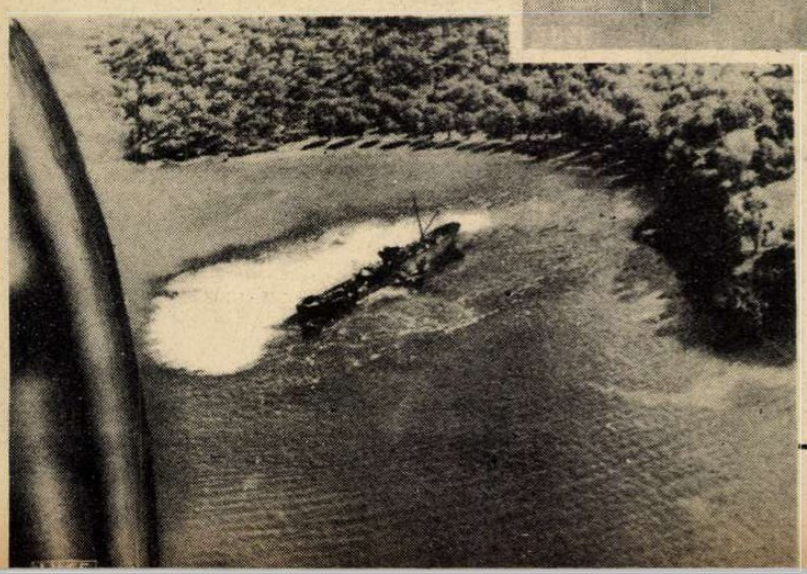

A robbanás szörnyű ereje valósággal leborotválta a hajó első részének fedélzetét. Nincs segítség. Összeroncsolt gépeivel a hajó a tenger martaléka lesz...

A hét harci jelentései

fontos tanulságokat árulnak el! Megélénkült a német tengeralattjárók tevékenysége az Atlanti-óceánon, habár akkor sem pihentek, amikor a hivatalos jelentésekben nem hallottunk róluk. Új sikerekkel kapcsolatban jelentik, hogy *Liebe* sorhajóhadnagy és *Endrass* fregatthadnagy, *egyenként 200—200.000 tonna angol kereskedelmi hajót süllyesztettek el* s a hét új hőse *Hessler* kapitány, aki az utolsó napokban 21.500 és összesen 42.641 tonna elsüllyesztésével került a legkiválóbbak közé, szinte hátul mozog a megmagyarázhatatlan eredményekben...

A gyorsnaszádok és a torpedórepülőgépek merész támadásai sok helyen megritkították az angol karavánokat s a *nagyhatósugarú harci repülőgépek*, Skócia nyugati partjain túl, már gyanútlanul közeledő, zsúfolásig megrakott hajókat robbantottak fel. Fokozódtak az Anglia ellen irányuló *nappali légi támadások* is és a *Themze* torkolatában elsüllyesztett hajók épp úgy megdöbbentették az angol közvéleményt, mint a nyugatskóciai *loch—eweni* keskeny szorosban derékba tört 15.000 tonnás gőzös sorsa. *Június első hetében*, csak a német légi haderő *84.000 tonna hajót* pusztított el és *75.000 tonnát* használhatatlanra megrongált.

Az angol szállítások elleni küzdelmet, lezárt időszakban szemlélteti a májusi összegezés. *Május havában a német haderő 746.000 tonna kereskedelmi hajóteret küldött a tenger fenekére, ebből a tengeralattjárók 479.000 s a légierő 215.000 tonnát könyvel sikerei közé.* A légi haderőnek természetesen más feladatai is vannak: *május havában a német repülők hét és félszer annyi bombát dobtak Angliára, mint az angol repülők Németországra!* Ezek a számok a hosszú írásoknál jobban megmutatják az olvasónak az erőviszonyokat.

A Kréta körüli harcok azt bizonyítják, hogy a *németek kiválóan megjavították a tengeri célok megtámadá-*

sának technikáját! A gyakorlatozás, a gyorsan érvényesített tapasztalat és a fínom műszerek segítségével több és pontosabb a találat. *Nyilvánvaló, hogy a német támadás művészete rohamosabban fejlődik, mint az angol védekezés ereje...*

Az olasz légi egységek merész támadást intéztek *Gibraltár ellen* s a németek kétszer bombázták végig *Alexandriát.* Gibraltár lázasan készülődik a várható új támadások kivédésére, Alexandriából pedig vak rémületben, az emberek tízezrei menekülnek biztonságosabb helyekre.

Tobruk körül valóságos pokol keletkezett! A sivatagi forróság, az embertelen hőség, a naponként kiújuló támadások és ellentámadások s a repülőgépek állandó csatája *Tobruk és Szollum között hősökké avatja a harcos feleket.* A szövetségesek feladata egyelőre megakadályozni a tobruki kitörést és a szollumi támadások sikerét s ezt a feladatot a német és olasz csapatok vitézül teljesítik.

Keletafrikában *Galla* és *Szidamo* vidékén, két körülfogott olasz hadoszlop megverte az ellenséget s állásait szilárdan tartja.

A diplomáciai arcvonalon

Boris bolgár király és Pavelics Ante horvát államfő németországi látogatása, Bárdossy László magyar miniszterelnök olaszországi útja és Bartha Károly honvédelmi miniszterünk Rómába érkezése, a legfontosabb nemzetközi események.

Horvátország keleti határát véglegesen megállapították s a tárgyalásokról hazatérő horvát államfőt Zágráb népe nagy ünnepségekkel fogadta.

Bárdossy László hazatérése után tett nyilatkozata a magyar nemzetet fegyelmezett kívánságaiban új reményekkel tölti el. Politikánkat a háromhatalmi egyezmény építő szellemében, Magyarország és az új Európa szolgálatának becsületes szándéka vezeti.

*

Így zajlik a világ, harcok, csaták, meglepő események, új támadások és diplomáciai küzdelmek erős sodrában. *Unalomról nem panaszkodhatunk...*

A TECHNIKA UJ CSODÁJA a táv-fényképezőgép, amellyel a flandriai partokról pontosan fényképezik az angol partvidéket.

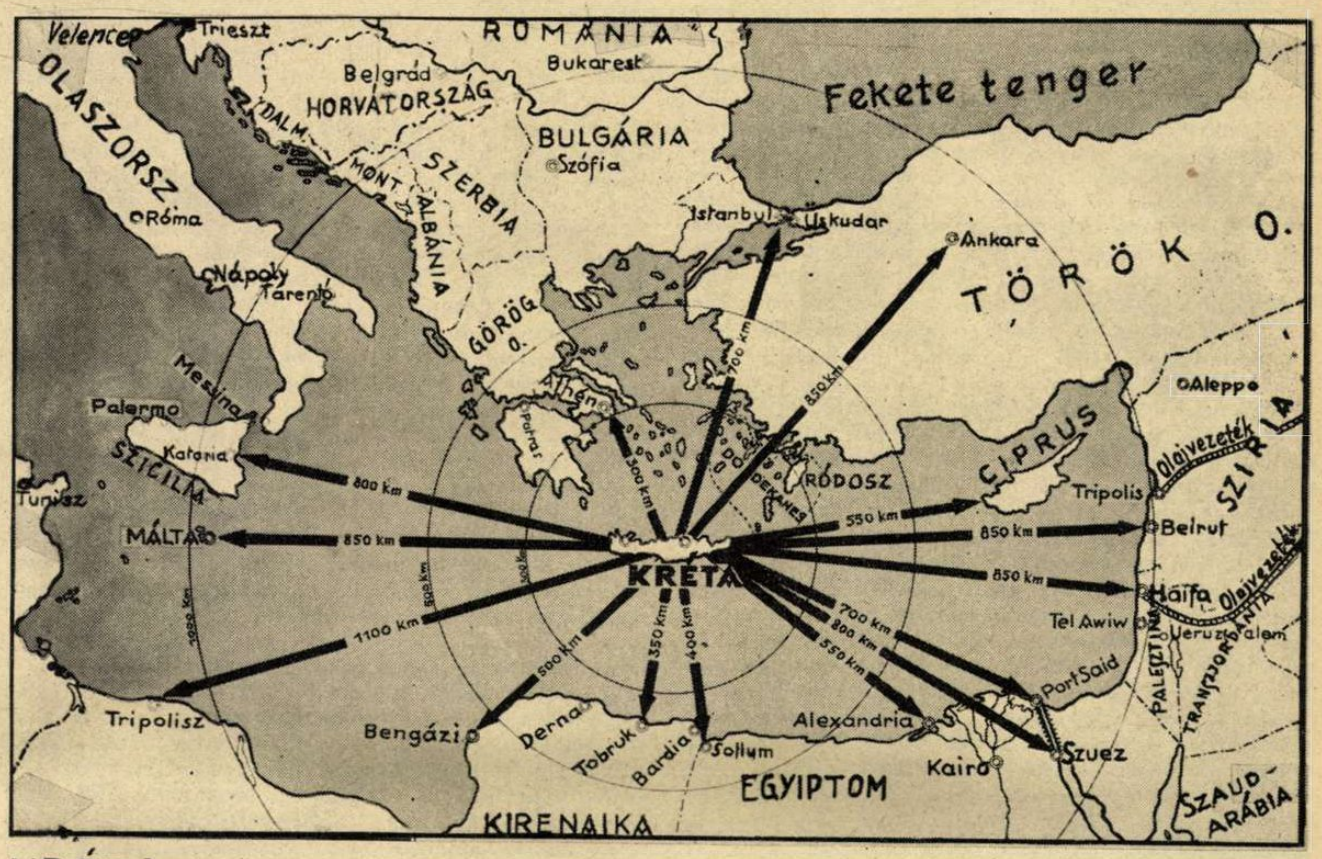

KRÉTA STRATÉGIAI JELENTŐSÉGE

MOZGALMAS ÉLET EGY ÉSZAKAFRIKAI REPÜLŐTÉREN

Leszállnak és indulnak újra az olasz és német gépek. Por lepi el a sivatagi pályát. Az előtérben két Messerschmitt-romboló készenlétben vigyáz a repülőtér biztonságára.

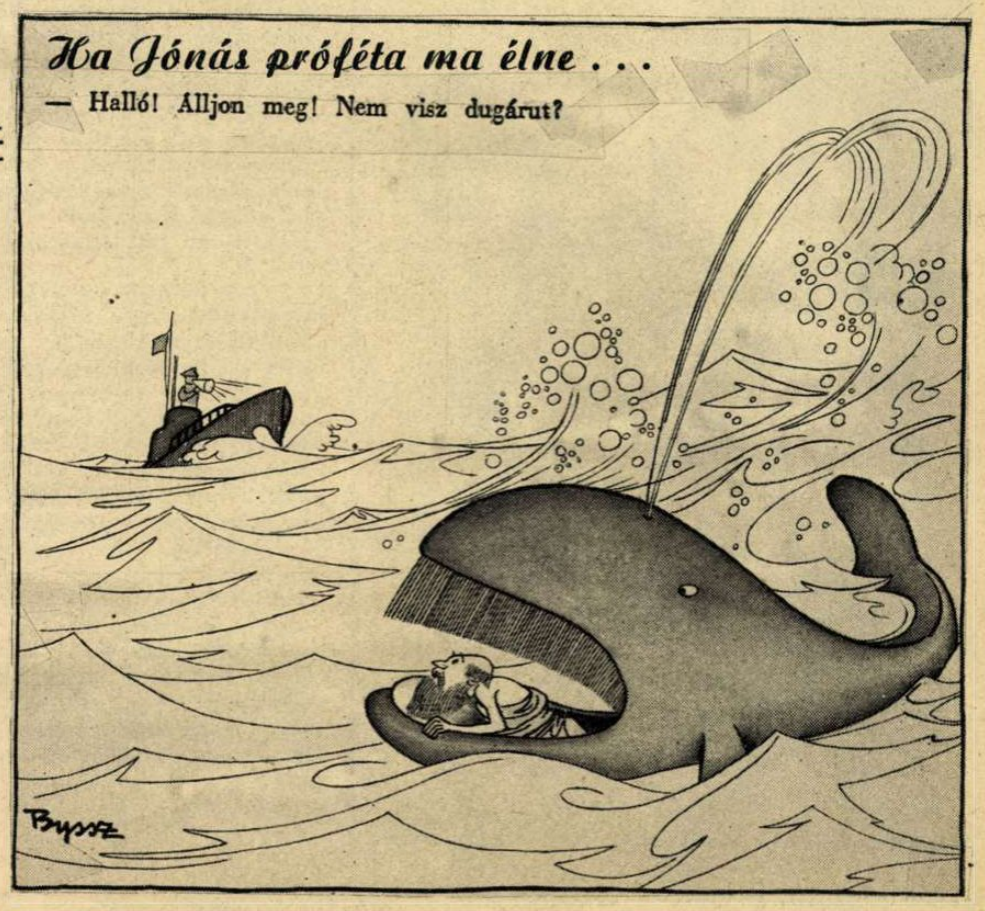

QUO VADIS TÖRÖKORSZÁG...?

Kávéházi törzsasztalunk jellegzetes tagja, a szemüveges elmélyedő magánpolitikus, aki a világhelyzetről alkotott fogalmainak heves keresetlenséggel szokott hangot adni, a napokban két kapuciner közt a vállamra csapott:

— Nem adnám egy véka arany piaszterért, ha ezekben a napokban ismerhetném *Ismet Inönü* török államelnök gondolatait: hogyan látja hazája helyzetét azzal az új renddel kapcsolatban, amelyet a németek balkáni és krétai diadalai teremtettek Törökország közvetlen érdekterületében?

Magánpolitikusunk fején találta a szeget, ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az asztaltársaság hirtelen elcsendesedése. Olyan kérdés került szőnyegre, amelyre ma milliók szeretnének közvetlen választ kapni, hiszen kétségtelen, hogy a világhatalmaknak a Földközi-tenger keleti medencéje felé terjedő gigantikus mérkőzésében *Törökország kulcshelyzetben van* s passzív, vagy aktív magatartása nem lehet közömbös egyik szembenálló félre sem, amelyeknek mindegyike szeretné a maga oldalán tudni Kemál országának rokonszenvét. *Törökország e háború küszöbén félreérthetetlen formában az angolszász demokráciák oldalára állott,* de tudnunk kell, hogy a bámulatos politikai előérzettel és gyakorlati érzékkel megáldott Kemál Atatürk ekkor már nem élt. Utóda az angol világbirodalom gazdasági és katonai erejének szövetségében látta a Törökország számára egyedül üdvözítő külpolitikai alapot, amely ugyanakkor szovjetorosz szimpátiákból is táplálkozott.

Yunus Nadi, a legkiválóbb török közíró egyik nem régi keletű megnyilatkozásában többek közt ezeket mondotta: «Mint elhomályosult agyú fantasztát szembenevették volna azt, aki két esztendővel ezelőtt hitt volna egy olyan kép valószerűségében, hogy *thráciai határunkon a török határőrökkel szemben német előörsök állják a posztot...*» Bizony, a kiváló török publicista megállapítása áruló beszédességgel bizonyít amellett, hogy *a török külpolitika nem számított a balkáni és földközitengeri térben most bekövetkezett dinamikus változásokra és nem is készült fel egy ilyen eshetőségre.* Hátát minden irányban biztosítva érezte a két legközelebbi világhatalommal ápolt gyümölcsöző kapcsolatai révén, s Németország felé csupán gazdasági síkon tartott összeköttetést, míg Olaszország irányában még erre sem fordított különösebb gondot.

Zulejka: «Érdekes, mintha már nem is szeretnélek olyan nagyon...!»

A török külpolitika azonban mindig megfelelő rugalmasságot tanusított az ország elemi érdekeivel összhangban álló racionális igazságokhoz való alkalmazkodásban s a Dardanellák birtoklásából folyó kényes helyzetében bámulatos ügyességgel mozgott a versengő nagyhatalmak érdekgyűrűjében, egyetlen célt tartva szem előtt: Kemál szellemében *török politikát csinálni, megóvni az ország függetlenségét külső és belső vonatkozásban egyaránt.*

Bizonyos is, hogy Törökország nem vált egyik nagyhatalom szolgai eszközévé egyetlen pillanatra sem. Hogy az új világháború az angolok oldalán találta, abban nem csupán gazdasági és ideológiai szempontok játszottak közre, hanem elsősorban az a tény: *az angol propaganda a maga megdönthetetlen világhatalmát szinte beleszugerálta a török közvéleménybe* s elég leleményes volt ahhoz is, hogy a sorozatos európai kudarcokra adott elfogadható magyarázat helyett, a német gazdasági rendszer és háborús anyagellátás küszöbönálló csődjéről, a német-szovjet viszony elhidegüléséről, a hovatovább meggyőző légi fölényt biztosító amerikai utánpótlás fokozódó mértékéről és a németek mérhetetlen háborús emberveszteségéről költött dajkamesékkel buzdítsa a török szövetségeseket s végső fokon természetesen a lekényszeríthetetlen *angol flottáról,* mint a végső győzelem zálogáról cikkezzen *drágán megfizetett és nem túl meggyőző hangú hírlapi közleményekben.* A török lapokban folyó propagandahadjáratra jellemző egyébként, hogy volt idő, amikor egy hangadó török lap Churcill 1914—18-as memoárjait és mostani háborús jövendölését közölte lankadatlan buzgalommal, — de az is hozzátartozik a történeti igazsághoz, hogy egy nap, a 76-ik folytatás után egyszerre végeszakadt a cikksorozatnak, melynek fejlécét Churchill joviálisan párnázott mosolygó arcképe díszítette *s másnap ugyanazokon a hasábokon a német háborús ellátásról szóló kimerítő és alapos statisztikai adatokra támaszkodó közlemény jelent meg — minden kommentár nélkül.* Ez körülbelül Dünkirchen napjaiban történt s aztán a haladó irányzatú lap, körülbelül a Compiegne-i fegyverszünet idejében *«A nyugati összeomlás kulisszatitkai»* címen közölt példátlan feltűnést keltő cikket, mire hirtelen kormányrendelettel valamennyi példányát elkobozták és *végleg betiltották.* A tilalmat hét hónappal később feloldották a nagytekintélyű és népszerű főszerkesztő-képviselő intervenciójára s azóta természetesen *fokozottabban ügyel a «Cumhuriyet»* (Köztársaság) *című lap a külpolitikai irányvonalra.*

Mindezt csak azért említettem meg, hogy igazoljam: a török közvélemény egységes állásfoglalását már az első angol kudarcok megosztották s már akkor akadtak szorványosan olyan vélemények, amelyek ha óvatos formában is, «a háború mértéktelen elhúzódásáról» alkotott meggyőződésüknek adtak hangot s ezekből tisztán kiolvasható volt *az angol erőbe és hadvezetésbe vetett hit megfogyatkozása.*

Két hónapra visszamenőleg, időrendbe sorakoztatva megőriztem török lapjaimat, ezekből fogok idézni, — helyenkint csak egy-egy mondatot, — hogy érzékeltessem azt a közhangulatbeli pálfordulást, ami a török nép lelkében végbement *Belgrádtól — Krétáig...*

A *Cumhuriyet*-ben *Erkilet* tábornok, a legkiválóbb török katonai szakértő terjedelmes cikket írt a *Jugoszlávia elleni német villámháború első napján.* Annak a meggyőződésének adott hangot, hogy a német hadvezetés *súlyos stratégiai és presztizs kockázatot vállalt* a balkáni szövetséges front ellen indított hadjáratával. Olyan kockázatot, amely a nyugaton elért pozicionális előnyöket is megsemmisüléssel fenyegeti a hadjárat elhúzódása esetén. Részletezte a szerb és a segítségére sietö görög, valamint angol expediciós hadsereg számbeli és anyagi felkészültségét s arra a megállapításra jutott, hogy a pusztán önerejére támaszkodó, angol lőszerrel felszerelt és a R. A. F. légierejétől támogatott jugoszláv haderő a kedvező terepviszonyok kiaknázásával eltávolíthatja a villámháború rémét és *hónapokig ellenállhat, azalatt pedig beláthatatlan fordulatot vehet a háború...*

A szerb fegyverletétel napján Erkilet tábornok újabb cikket írt, *«A szerbiai csalódás»* címmel, amelyben kifejtette, *hogy a jövendölésben teljesen megtévesztették a rendelkezésére bocsátott propagandisztikus adatok.* Becsületes szándékú cikkéből a végső konkluzio levonására elegendő egyetlen mondat idézése: *«A szerbek felszerelése a silánynál is silányabb volt, a kilátásba helyezett segítség, úgy látszik, elakadt a járhatatlan és mélyen sáros macedóniai utakon, a R. A. F. gépei pedig eltévedtek a ködben. Mire a köd kitisztult, Belgrádban már németek diktálták a fegyverletétel paragrafusait a legázolt ellenfélnek...»*

Néhány nappal később *Yunus Nadi,* a Cumhuriyet főszerkesztője *«Közeledik felénk a háború»* címmel ismertette a «Törökország szempontjából mind nyomasztóbbá váló helyzetet», s kifejtette, hogy a német gőzhenger rohamát csak akkor tudnák megállítani a szövetkezett angol-görög hadak, ha nemcsupán a görögökbe, hanem *a brittekbe is a termopilei hősök szelleme költözne.* «Problematikus azonban — veti közbe a török közíró, — hogy a németek eddig is számtalan meglepetést okozó motorizációs és légi fölényével szemben a puszta mellel kiálló hősiesség jelenthet-e egyéb sikert, az időnyerésen és a rendezett visszavonuláson kívül?...»

Amikor az angolok példátlan áldozatokkal járó menekülésükben a görög félsziget legdélibb csücskét is kiürítették, a török lapok elsőízben már nem kivonatosan, hanem *teljes egészében közölték a német hadijelentést* s *Abidin Daver,* a Cumhuriyet gyilkosan szókimondó glosszaírója szellemes elmefuttatásában ezt írta: *Nincs hadi siker egységes szellemű harcmodor nélkül! A kudarc erkölcsi indítóoka, hogy az együtt operáló hadseregek különböző szellemben harcoltak: a görögök utolsó csepp vérükig a saját földjükért, az angolok flegmatikusan és különösebb fanatizmus nélkül, úgy ahogy egy stratégiai pontért szokás és csak addig a mértékig, amíg észszerű... Az ügynek tehát mindenképpen el kellett buknia.»*

Az angol presztizscsorbulás mind nagyobb hullámokat vető folyamatában újabb mértékadó mozzanat az a körülmény, hogy *a görögországi kudarc jelenségei a komoly vonalról lassanként átszivárognak — a viccлapokba.*

A *«Karikatür»* című lap a görög szigetvilág német megszállása idején «A hét problémája» cím alatt, a lap két kedvelt állandó alakjának, két kávéházi fecsegő beszélgetéséből a következő párbeszédet közölte:

— Mit gondol, barátom, melyik a leghatásosabb tengeri harceszköz?

— A páncélos csatahajó.

— Tévedett barátom. Az egyszerű halász dereglye.

— ???

— Na hallja, *ha a világ leghatalmasabb páncélos flottilája nem tudta megakadályozni a német dereglyések lemnosi partraszállását?...*

Közvéleményvizsgálatunkban döntő fordulóponthoz érkeztünk.

A török nép megértette az idők szavát.

SZÉFEDDIN SEFKET BEY

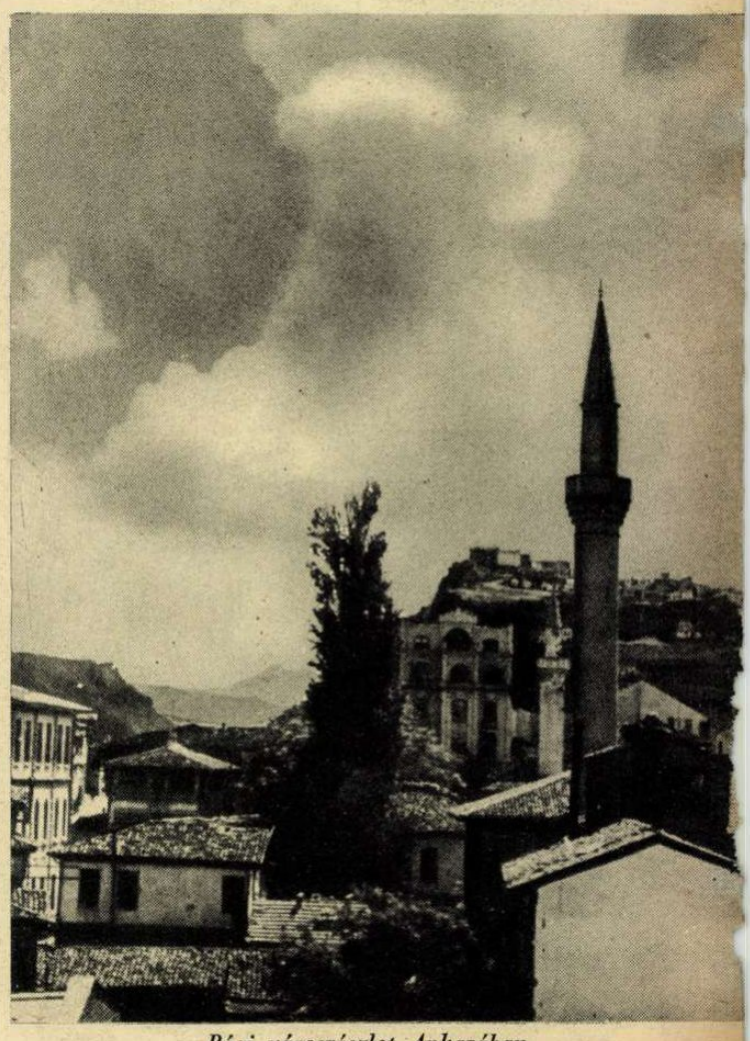

Régi városrészlet Ankarában.

MAGYAR FUTÁR. Politikai hetilap. A szerkesztésért felel: DR. RAJNISS FERENC főszerkesztő. A kiadásért felel: Grátzer Antal. Szerkesztőség: Budapest, VIII., József-körút 5. Telefon: 137—103. — Kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körút 5. II. emelet. Telefon: 144—400. — Előfizetési ár egy évre 10 P, félévre 5 P, negyedévre 2.50. Egyes szám ára 20 fill.

Nyomatott a Stádium R.-T. offset-körforgógépén, Budapest, V., Honvéd-utca 10. — Felelős: Győry Aladár igazgató.

A HÉT TÉRKÉPEI

HADIKIKÖTŐK ÉS FLOTTABÁZISOK A FÖLDKÖZI-TENGER DÉLI PARTVIDÉKÉN

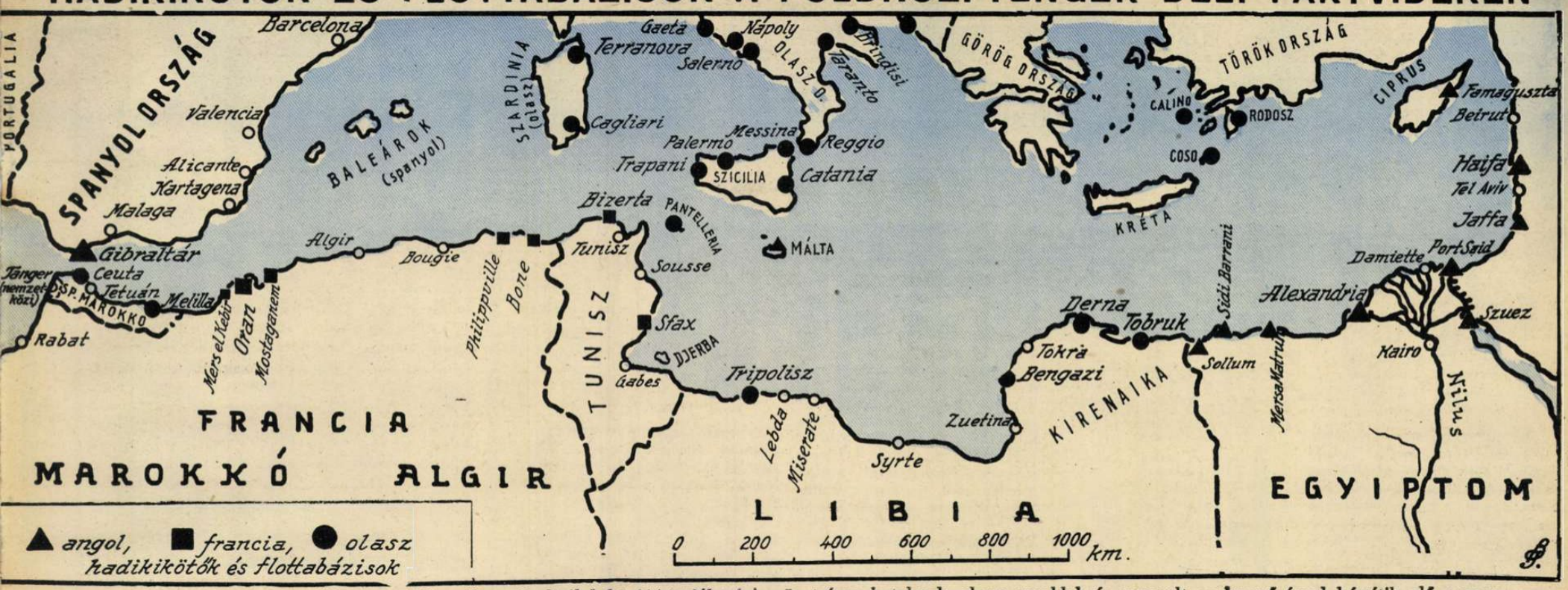

A Földközi-tenger déli partvidéke áll a hadicélok középpontjában! A szövetséges hatalmak olyan gonddal és nyugodt szakszerűséggel készítik elő a megütközést, mintahogy Kréta szigetének rohama előtt tették. Az eseményeknek új színt kölcsönöz *Franciaország* állásfoglalása az angol inzultusok nyomán. Franciaország aktív részvétele — afrikai birtokainak **védelmében** — a hadjárat gyors befejezését biztosíthatja. *Marokkó, Algir* és *Tunisz* katonai védelmét Dichyben elhatározták s *a szíriai események* különös fontosságot adnak a Földközi-tenger nyugati bejáratához közel fekvő francia támpontoknak. *Közeledik a nagy harcok ideje!*

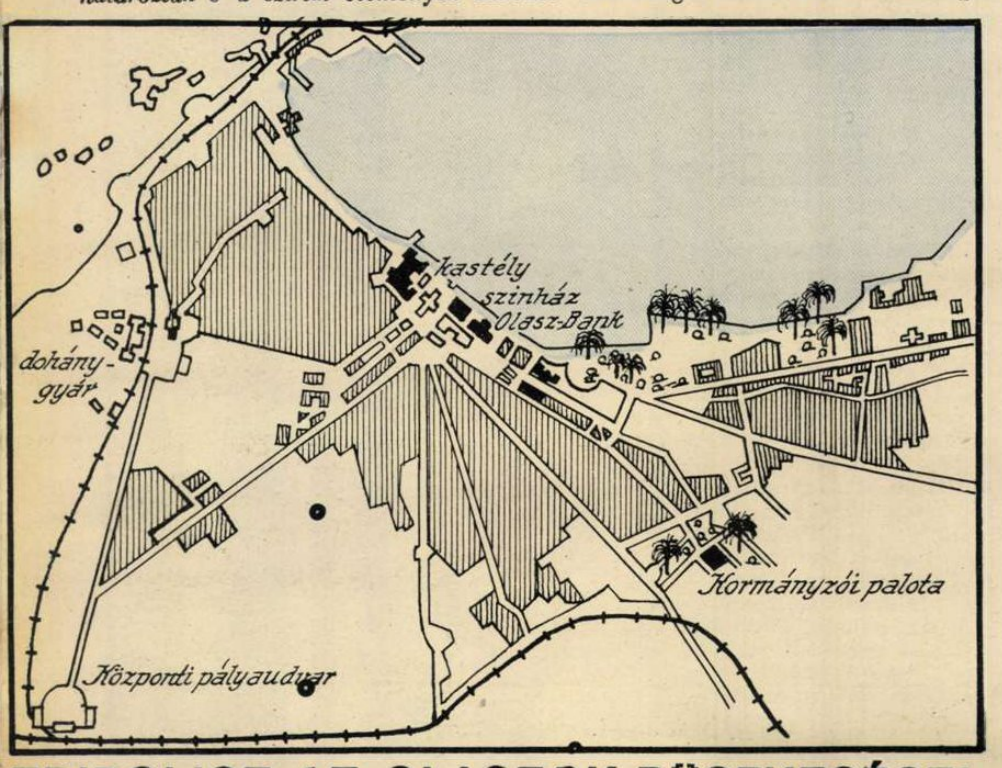

TRIPOLISZ AZ OLASZOK BÜSZKESÉGE!

Erősen védett modern kikötőjét az angolok az utóbbi időben hevesen támadták, de a légvédelmi tüzérség és a felszálló olasz gépek sikeresen szállottak szembe az ellenséggel. Tripoliszból vezet keletnek a híres olasz sivatagi út Benghazi és Tobruk felé s ezért is felbecsülhetetlen értéke van tengeri és légi kikötőjének.

GIBRALTÁR ERŐDITMÉNYEI ELLEN HEVES TÁMADÁST VEZETETT AZ OLASZ LÉGI HADERŐ

Talán ez a támadás volt a jel, az új harci cselekmények megindításához. A gibraltári erőd olyan, mint a megbolygatott méhkas. Berendezkednek az ostromra, új drótsövényeket és akadályokat építenek a spanyol határ mentén. Csak Ceutát nem tudják feledni, szemben a büszke angol erődvonallal...

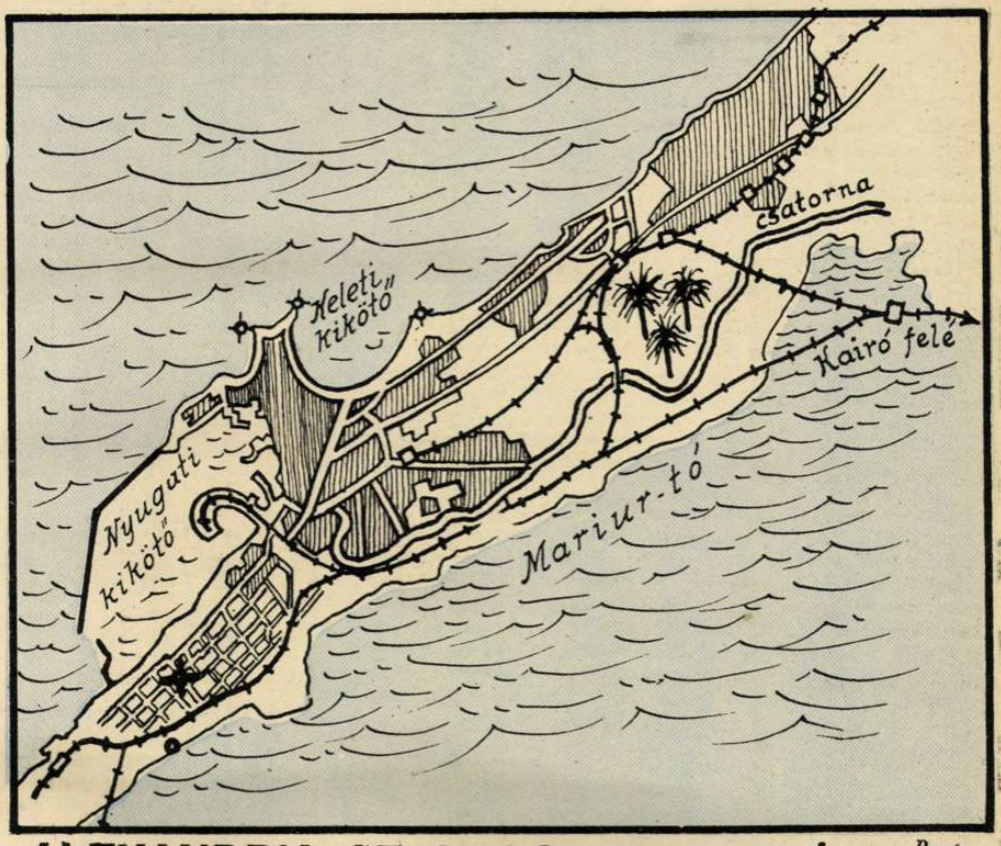

ALEXANDRIA AZ ANGOL MENTSVÁR

Port Said kikötőjével és *Haizával* együtt a közelkeleti angol uralom biztosítéka. Bármelyik elesik a három közül, Anglia kénytelen feladni egyiptomi hadállásait s ingadozó tekintélye összeomlik az arabs világban. Megbízható új hírek szerint, a Szuezi csatorna tényleg hajózhatatlan s szövetséges támadás esetén az angol hajóhada végső harc felvételére kényszerül a Földközi-tenger keleti öblében. A német légierő már megtámadta Alexandriát s óriási pusztításokat végzett. A felgyujtott olajtartályok fénye mérföldekre világítja meg az egyiptomi éjszakát...

ALGIR a legfontosabb francia gyarmati város és kikötő, virágzó kereskedelmi gócpont s ezért nyugaton *Mers el Kebiz*, keleten *Biserta* növelik. Ha a Földközi-tenger felszabadulna, Franciaország legsúlyosabb nyersanyaggondjaitól egy csapásra megszabadulna. A Földközi-tenger szabadsága ma elsőrendű közös európai érdek.

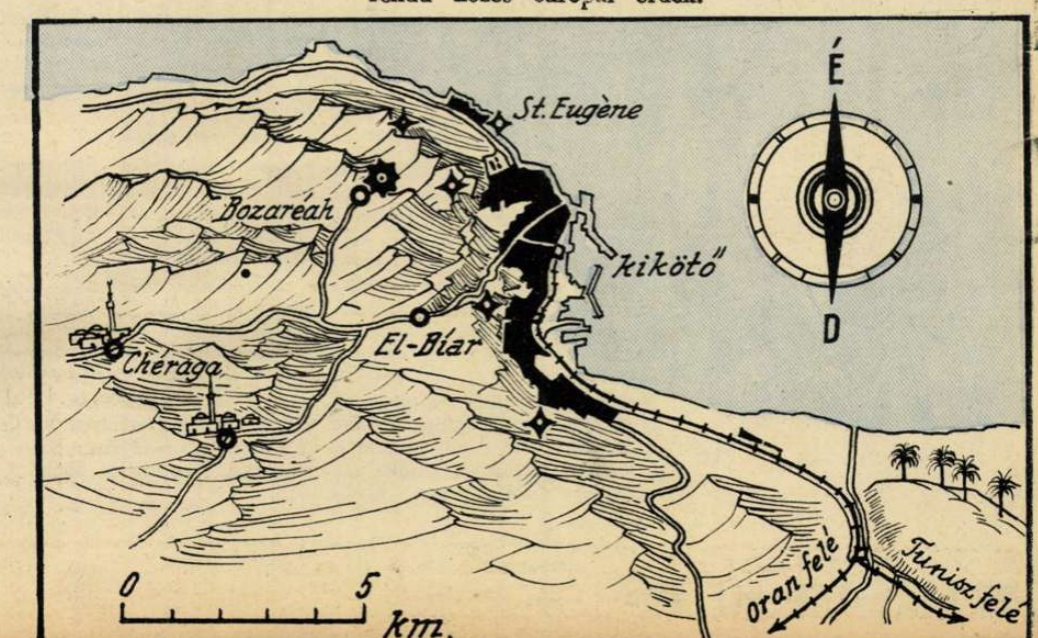

Cipőrendelet, strand, vízdíj, lift, zsibvásár, kitelepítés, ármaximálás és egyéb modern gyönyörűség kétezer évvel ezelőtt — mint mostanában...

Az új világrend lényegében túlnyomórészt technikai természetű. Ma a világtörténelmet mérnökök rajzolják rajztáblákon s ami a régi krónikában szépen színesre festett kezdőbetű volt, az ma fogaskerék, gázmótor és gépalkatrész. A sok zörgő vas elriasztja az iskolás, régi történelmi nézőpontokat, mint a villanyoscsengő a kísértetet. Technikai nézőpontjainkból még a mult is másfélének látszik, mint amilyen ezelőtt volt.

A régi, latin császári Róma majdnem pontosan éppen akkora világváros volt, mint a mai London és három-négyszáz esztendős munkát adott a hódító barbároknak, amíg hasonló tökéletességgel elpusztították. A stukák modern technikával dolgoznak. Bár ez a szó «modern», egyáltalában nem jelenti azt, hogy végtelen távolság volt a régi és jelenkori világváros között.

Róma a Krisztus előtti századik esztendőben indult neki, hogy modern világvárossá emelkedjék. Ez közvetlenül Sulla korszaka volt.

Ekkor történt, hogy római Fórum helyéből kitelepítették a pénzváltóbódékat, az árus és kofa boltokat, textileseket és fazekasboltokat. Ez olyasvalami volt, mint a történelem első telekiterének kitakarítása.

A telekitéri takarítás után vette kezdetét a hatalmas középületek emelése. Száz év mulva, Augusztus első császár korában (ez Krisztus kora) három izben is volt népszámlálás, s Róma lakossága mind a három esetben meghaladta a négy milliót. Ez a lélekszám újabb háromszáz év alatt 6—7 millióra szaporodott, vagyis pontosan a mai London méretére.

Állítólag Neró gyujtotta fel Rómát Kr. u. 64-ben. Róma mindenesetre leégett. Emberi szempontból szörnyű volt a Nerói elhatározás, de városrendészet terén az egyetlen elképzelhető és célravezető mód.

Az óriási tűzvész után, az újjáépítésnél, legalább embermagasságig kőből húzták a falakat. Nagy építőkonjunktúra fejlődött, a spekuláció virágba szökkent, telek árak csillagászati számokig emelkedtek s az emeletesházak határa minden józan határt elvesztett. Juvenalis leírja, hogy Rómában olyan magas ablakokból lehet lenézni az utcára, hogy a lent járókelők elmosódott ködalakoknak látszanak. Ez még a newyorki felhőkarcolókra sem illenék; valójában, a megfigyelésnek mégis van alapja, ha számításba vesszük az óriás házak közt húzódó lehetetlenül szűk sikátorokat, a kétméteres utcákat.

Közvilágítás nem volt, mert ezt az óriási városméretek miatt nem tudták kellően megoldani, de azért meg voltak nélküle

is. Éjszaka az utcai járókelő vagy bízott a holdvilágban, vagy sötétben botorkált. A jómódú szolgákkal fáklyákat vitetett maga előtt, vagy gyertyalámpást lóbált a kezében, s ezeknek védő üveglapjai is voltak a császárság vége felé. Az iskolásgyerekeket már messziről meg lehetett ismerni a kezükben libegő mécsesről, mert ez volt számukra a hagyományelőírta törvény.

Közoktatásügyi szabály kötelezte a nebulókat, hogy napkeltekor már az iskolapadban üljenek, tehát minden nap még sötétben kezdtek húzódni az iskolák felé. Ez a legnagyobb fokú közbiztonság mindennél jobban igazolja. A mécsesek

csak az iskolában aludtak ki, egyik a másik után. Juvenalis megrója a gyerekeket, hogy a tantermekben a mécsesekkel bekormozzák Horácius és Vergilius márvány mellszobrait.

Róma strand-világváros volt. Tizennégy külön-külön hálózatú óriási vízvezeték hozta a vizet a város felé, akkora bőségben, hogy a lakók közül minden személy naponta hatszáz liter vizet fogyaszthatott. Az óriás vízvezetékek közül a Trajan építette aquaeductus vízvezetéke olyan távolságból indult el forrásától, mint amilyen Budapest és Szeged között a légvonal. Az Aqua Marcia a Budapest és Siófok közötti távolságot kötötte össze. Ebből nyolcvan kilométer hosszúságú föld alatt futott, a víz a többi utat magasan a levegőben, viaduktokon tette meg.

Ezek a vízvezető viaduktok az ókori modernség leghangulatosabb emlékei. Még, aki csak fényképről ismeri is Rómát, az is megbarátkozott már a mai Via Appia festői tájképével, melyen az ernyős ciprusok sorfala mögött messze húzódik a vízvezető viadukt háromemeletes ívsora s idegen szokatlan hangulatával — mint minden rom, — elmult kulturák elfelejtett titkairól beszél, egyidőben tolmácsolva a mulandóságot és az örök egyforma élő, emberi szellemet.

Róma a tenger színe felett ötvennégy méteren fekszik s több vízvezetéke 300 méternél magasabb forrásvidékről indul, két és félszáz méteres eséssel. Ez tette lehetővé, hogy a város házaiban a víz fel tudott menni a legfelsőbb emeletekig, mert egész Rómában egyetlen ásott kút sem volt, csak vízvezeték mindenfelé.

Amikor a víz a vezetékeken a városba ért a tisztító-ciszternák víztornyaiba került. Ezek három rendeltetéssel osztották el a víztömeget: egyharmada jutott a fürdőkre, egyharmada

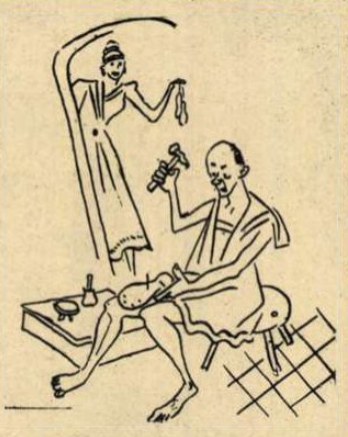

a lakásokba és egyharmada a nyilvános kutakba. (Rómának még ma is legdúsabb vízszolgáltatása van a világ összes fővárosa között s a víz nem egy helyen ma is kétezeréves vezetékeken érkezik.)

Talán nem is kell mondani, hogy ezért a kényelemért a házitulajdonosok törvényben szabályozott vízdíjat fizettek és a «quinarius» pénznem nem volt a számlák alapegysége. És, hogy egészen hazaérkezzünk a mai világunkba, Tiberius capri palotaromjai között találtak házi vízvezeték csapot, mely ha más fogantyúval is, de éppúgy nyilott és zárta a vízsugarat, mint a miénk; sőt találtak mosdólavorelzáró ólomdugót is, mely kúpos alakjával pontosan illett a márványmedence kicsurgató lyukjába, s még egy vékony bronzlánc is rá volt szerelve, ugyanúgy, mint a mi modern fürdőszobánkban.

S az élet benne?

Erre Diocletian ármaximálási rendeletéből következtethetünk (mert ez is volt). A valutáris átszámítás megközelítően pontos.

A rendelet szerint a római munkásnapszám öt pengő. A kőmíves napi tizennégy pengőt kapott, viszont az építészmérnök egyhónapi fizetése 22 pengő 50 fillér volt. (Ettől dőltek össze gyorsan a házak.) A márványmozaikos munkás napidíja tizenhárom pengő ötven.

A szabó egy ruhavarrásért tizenegy pengőt kapott. Itt enyhítő körülmény az egy szál lepedő formájú ruha egyszerű fazonja.

Micsoda modern világ ez! Ime a cipőrendelet! Előkelő patriciusok számára készített cipő maximált ára 34 pengő. Mesteremberek lábbelije huszonhét pengő. Kedvezményes ár katonák és főrendiházi tagok (szenátorok) számára huszonhét pengő ötven. Női cipő tizenhat pengő.

A borbély tarifája személyenként negyvenöt fillér. No, és a fiskálisok! Ez gyönyörű! Az ügyvéd, ha idézést kap, ezért huszonöt fillér megjelenési díj jár neki. Egy perfolyamatért kettőszázhuszonöt pengő. (Ez már egy kicsit magas.)

Italneműben: a római pezsgő, a tiburi, sorrentoi, falernumi bor literje tizenhárom pengő ötven. Legjobb óbor tizenegy pengő. Közepes asztali bor három és fél pengő. Egy sörfajta, a «camum» literje két pengő, de a görög árpabor (ez is sörfajta) literje tizenegy pengő.

Egy kiló marhahús öt pengő. Bárány, kecske vagy disznóhús hét pengő. Szalonna tíz pengő. Westfáliai sonka (szó szerint így írva a rendeletben) kilója tíz pengő. Disznózsír hét pengő. (Itt még nem tartunk.) Fügével pácolt hízlalt disznómáj kilója tíz pengő. Disznó áb darabja kilencven fillér. Tiz deka friss disznóko bász egy pengő, marhahúsból hetven fillér. Füstölve negyven fillérrel több.

Hízottpáva vagy lúd darabonként negyvenöt pengő. Egy tyúk tizenhárom és fél pengő, egy fogoly hét pengő, egy nyúl harmincnégy pengő, egy házinyúl kilenc pengő.

Tengeri hal kilója tizenegy pengő, folyami halé öt pengő. Besózott hal két pengő hetven, száz osztriga huszonkettő pengő ötven.

Főzelékféléből öt fej saláta, karfiol, vörösrépa, káposzta kilencven fillér.

A lisztet az állam ingyen osztogatta.

Mindezekből összegezve, kijön az eredmény, hogy az életstandard négyszer nehezebb volt, mint ma.

Hiába, legjobb Budapesten!

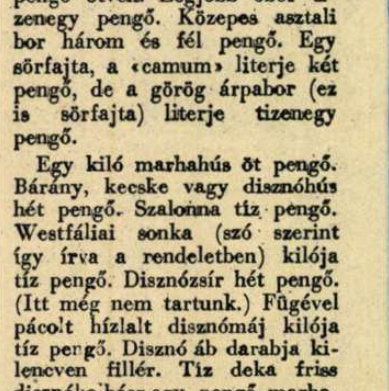

Font-üzenet a dollárnak

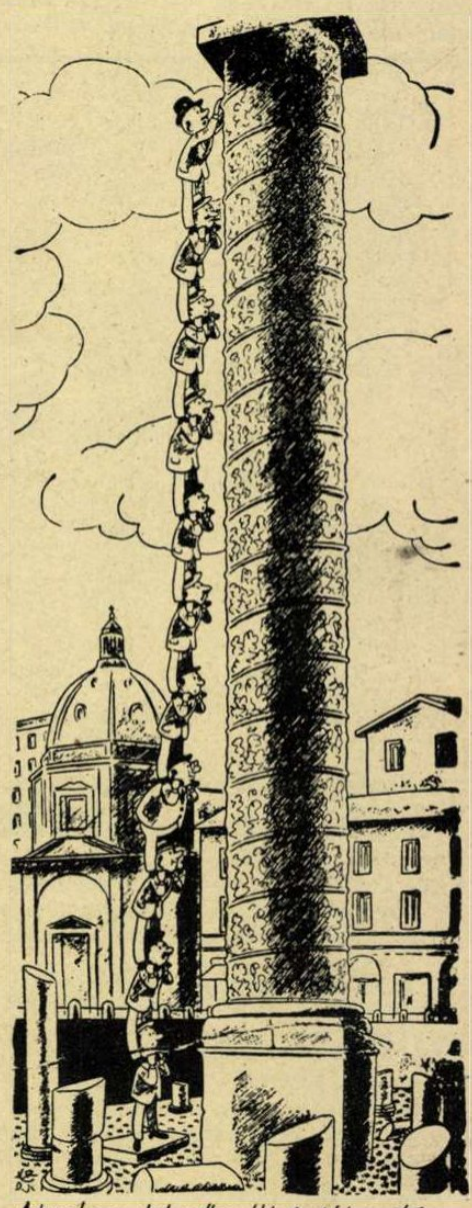

A tornászegylet műemléket látogat...

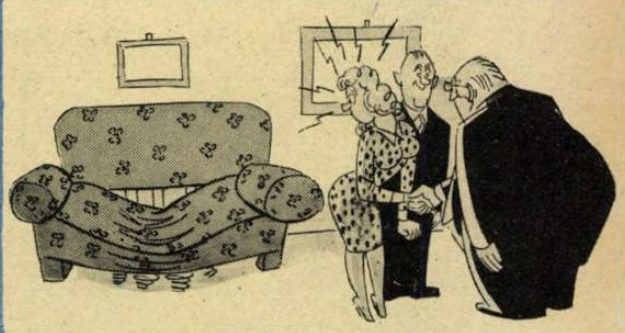

«Köszönjük a látogatást, Schulze úr, — és legyen minél előbb ismét szerencsénk...!»

(Koralle.)

Görög sorstragédia

«Vándor, ha Spártát eléred,
Hirdesd meg ott,
Hogy elesni láttál,
Ahogy Britannia parancsolta.»

Az új főúr

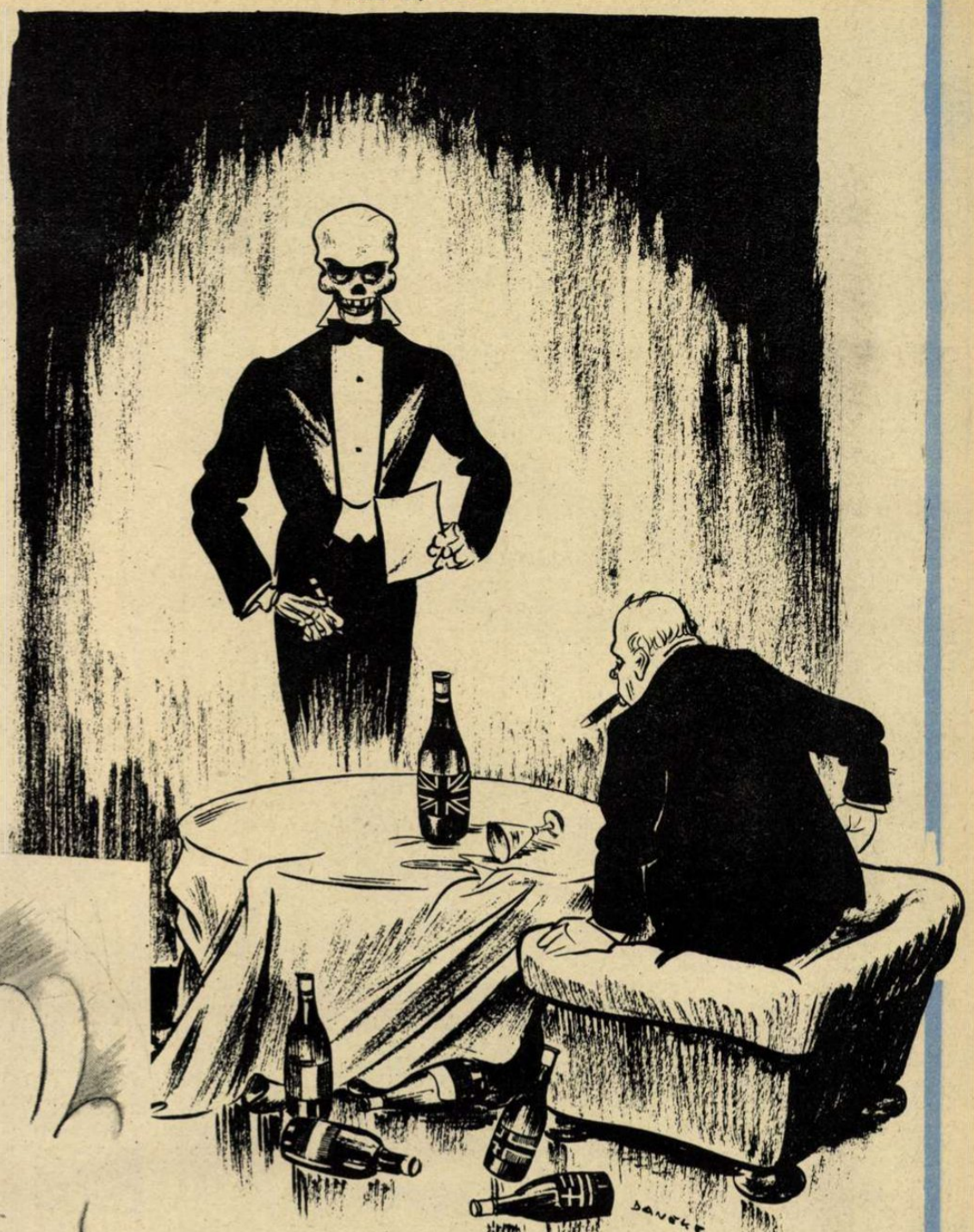

Mylord, — összeállíthatom a számlát?...

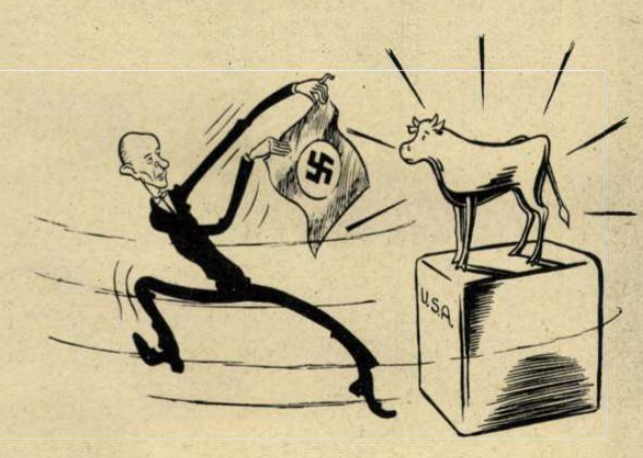

Halifax lord izgatja az arany borjút.

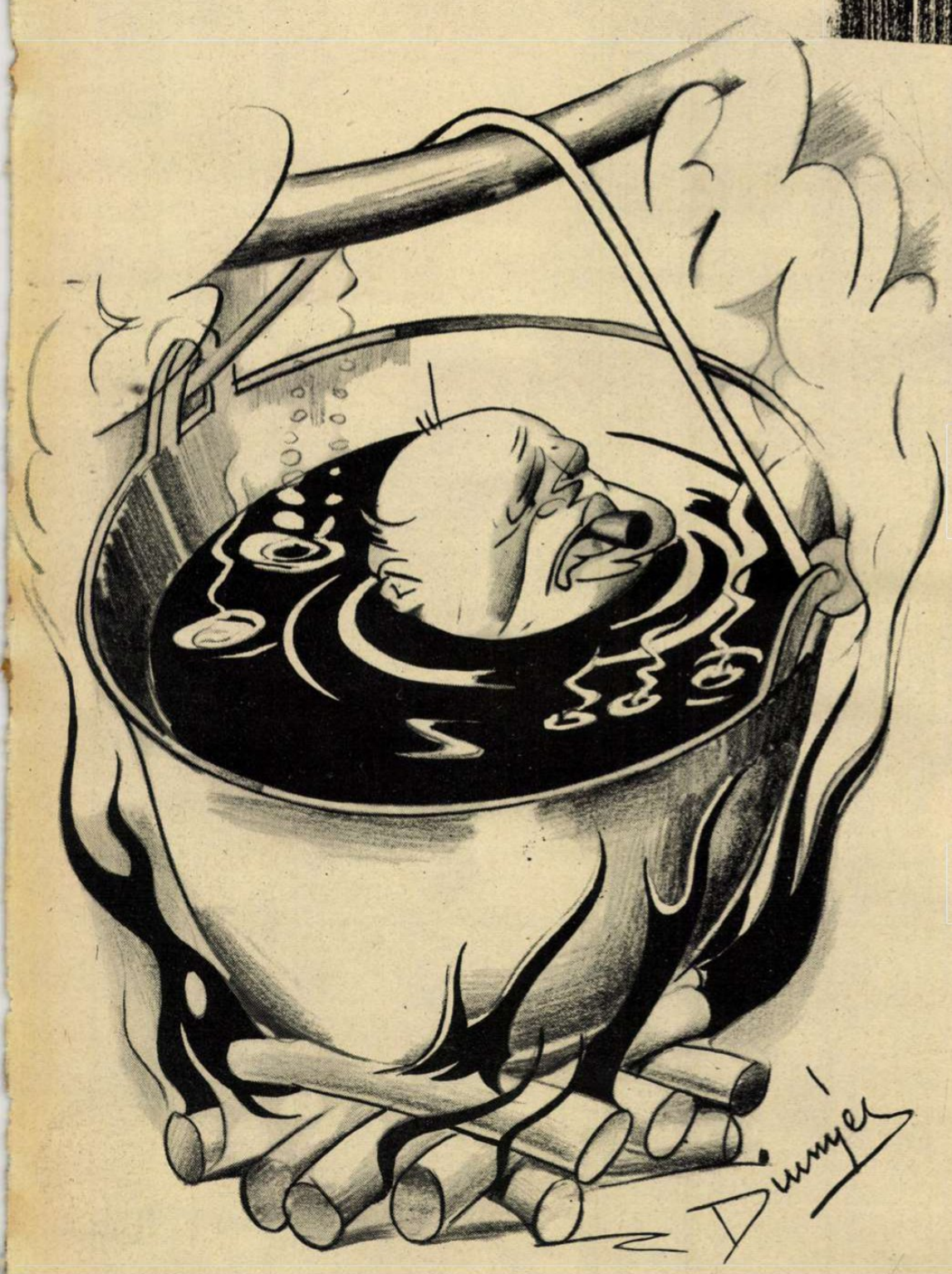

Churchill: „Most kezd főni a fejem...!"

VALAHOL SZÍRIÁBAN...